

ΔΙΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟ 1992

Η ΕΛΛΑΔΑ
ΜΠΡΟΣΤΑ
ΣΤΟ 1992

ΑΘΗΝΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1988

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ
Πρόλογος	3
1. Εισαγωγή	5
2. Απελευθέρωση υπηρεσιών	8
2.α. Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και κίνηση κεφαλαίων	9
2.β. Ασφαλίσεις	14
2.γ. Μεταφορές	19
2.γ.1. Χερσαίες μεταφορές	19
2.γ.2. Αεροπορικές μεταφορές	23
2.γ.3. Εμπορική ναυτιλία	26
2.δ. Νέες Τεχνολογίες και υπηρεσίες	30
2.δ.1. Τηλεπικοινωνίες	30
2.δ.2. Πληροφορική	34
2.δ.3. Ραδιοτηλεόραση	36
2.ε. Ελεύθερη εγκατάσταση εργαζομένων και παροχή υπηρεσιών από ελεύθερους επαγγελματίες	39
2.ε.1. Αγορά εργασίας	39
2.ε.2. Κοινωνική ασφάλιση	44
3. Ελεύθερος ανταγωνισμός	49
3.α. Πολιτική ανταγωνισμού και κρατικές επιδοτήσεις	49
3.β. Κρατικές συμβάσεις προμηθειών και ανάθεσης έργων	54
3.β.1. Κρατικές προμήθειες	54
3.β.2. Δημόσια έργα	59
3.γ. Πνευματική ιδιοκτησία	62
3.δ. Φυσικά εμπόδια στο διακοινοτικό εμπόριο - Συνοριακοί έλεγχοι και φορολογική εναρμόνιση	67
3.ε. Τεχνικά εμπόδια στο διακοινοτικό εμπόριο	73
3.ε.1. Τυποποίηση - Πιστοποίηση προϊόντων	73
3.ε.2. Νομοθεσία τροφίμων	80

4. Δίκαιο εταιρειών	83
5. Προστασία του καταναλωτή	91
6. Προστασία του περιβάλλοντος	94
7. Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη	101
8. Ενέργεια και φυσικοί πόροι	109
9. Ελληνική γεωργία	114
10. Τουρισμός	121
11. Μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις	125
12. Συμπεράσματα - Προοπτικές	129

Αθήνα, 27 Σεπτεμβρίου 1988

Πρόλογος.

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί κοινή προσπάθεια των μελών της διυπουργικής επιτροπής για το 1992 που συστήθηκε με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας στις 20 Μαΐου 1988.

Σαν πρόεδρος της επιτροπής θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλα τα μέλη της επιτροπής για την συμβολή τους στην προετοιμασία του ενημερωτικού υλικού και την συγγραφή του κειμένου για το 1992. Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω τους Γ. Βαγιάτη (Υπ.Εργασίας), Π. Δεγλήρη (Υπ.Εμπορικής ναυτιλίας), Σ. Θεοδωρόπουλο (Υπ.Οικονομικών), Ι. Καραντώνη (Ε.Ο.Τ.), Α. Καρνέζη (Υπ.Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), Μ. Κελεμένη (Υπ. Γεωργίας), Ε. Κυτίνο (ΥΒΕΤ- Ενέργειας), Σ. Παντελιά (ΥΠΕΧΩΔΕ), Σ. Παπαδημητρίου (Υπ.μεταφορών), Δ. Τσαγκρή (ΥΒΕΤ-Βιομηχανία), Γ. Τσάνα (Υπ. Προεδρίας), Σ. Φράγκο (Υπ.Εμπορίου) και Σ. Χρυσάφη (ΥΒΕΤ-Ερευνα και Τεχνολογία).

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τους Ν. Μπέρτσο (Οικ. Γραφείο Πρωθυπουργού) για πολύτιμες συμβουλές και στήριξη της όλης προσπάθειας και Γ. Στουρνάρα (ειδ. σύμβουλο του ΥΠΕΘΟ) που είχε την ευγένεια να μας ανακοινώσει ως υπεύθυνος τα προκαταρκτικά

πορίσματα ομάδας εργασίας που εξετάζει τις μακροοικονομικές κυρίως επιπτώσεις του 1992 στην ελληνική οικονομία, τα οποία περιλαμβάνονται σε περίληψη στο τελευταίο κεφάλαιο του κειμένου.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω την Χ. Σαντοριναίου για την επιμέλεια στην δακτυλογράφηση του κειμένου, και τους Γ. Κώτσηρα και Κ. Νούσκαλη για την παραγωγή του κειμένου.

Μ.Μασουράκης
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομώνων
Μονάδα Οικονομικής Έρευνας και Ανάλυσης.

1. Εισαγωγή

Με την υιοθέτηση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, οι χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αυτοδεσμεύθηκαν για την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς μέχρι το τέλος του 1992. Η εσωτερική αγορά ορίζεται ως "ένας χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα όπου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων". Ο στόχος της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς κρίθηκε αναγκαίος σαν προϋπόθεση για την ενθάρρυνση της διαδικασίας οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης. Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε με βάση τη Συνθήκη της Ρώμης (1960) όσον αφορά την εγκαθίδρυση μίας κοινής αγοράς, είναι γεγονός ότι ακόμη και σήμερα η ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων συναντά τεχνικά εμπόδια όπως διαφορετικά εθνικά συστήματα τυποποίησης και πιστοποίησης προϊόντων, η ανάπτυξη της διακίνησης των υπηρεσιών παρεμποδίζεται από διαφορές στην εθνική νομοθεσία των κρατών-μελών και η λειτουργία της αγοράς διαστρεβλώνεται από διαφορές στις ρυθμίσεις κάθε χώρας που αφορούν την ενίσχυση παραγωγικών δραστηριοτήτων με πολιτική κρατικών επιδοτήσεων και προμηθειών. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεξεργάσθηκε 300 περίπου οδηγίες που με λεπτομέρεια περιγράφουν τι πρέπει να γίνει σε όλους τους τομείς και που περιλαμβάνονται στη λεγόμενη "Λευκή Βίβλο". Μέχρι σήμερα περίπου το ένα τρίτο των οδηγιών αυτών έχουν υιοθετηθεί από την Κοινότητα, ενώ η υιοθέτηση όλων των οδηγιών μέχρι το 1992 αποτελεί κεντρική επιδίωξη της Επιτροπής.

Το 1992 λοιπόν δεν είναι παρά η διαδικασία ολοκλήρωσης της εσωτερικής κοινοτικής αγοράς μέσω της υιοθέτησης κοινών ρυθμίσεων και της εναρμόνισης εθνικών συστημάτων. Στόχος είναι η αύξηση της ευημερίας των πολιτών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο βαθμό που αυτή επηρεάζεται σήμερα αρνητικά από τα εμπόδια και τις στρεβλώσεις που ενυπάρχουν στην κοινοτική αγορά. Βέβαια, το 1992 και η απελευθέρωση των αγορών είναι δυνατόν να επιδεινώσουν τις οικονομικές ανισότητες μεταξύ των κρατών-μελών. Προς αυτή την κατεύθυνση έχει αναγνωρισθεί η ανάγκη ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας. Ένα πρώτο βήμα για την σύγκλιση των επιπέδων οικονομικής ανάπτυξης αποτελεί ο διπλασιασμός μέχρι το 1993 των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων της Κοινότητας που πρόσφατα αποφασίσθηκε. Απώτερος στόχος της όλης διαδικασίας παραμένει η πολιτική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία δεν θα επιτευχθεί παρά μόνον όταν η οικονομική ενοποίηση εδραιωθεί και το εθνικό συμφέρον ταυτισθεί με το κοινοτικό.

Στην εξάμηνη περίοδο της ελληνικής προεδρίας της Κοινότητας που άρχισε τον περασμένο Ιούνιο, η ελληνική κυβέρνηση, παράλληλα με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, προωθεί και την προοπτική του ενιαίου κοινωνικού χώρου. Ο ενιαίος κοινωνικός χώρος εκφράζει την κοινωνική διάσταση της εσωτερικής αγοράς και καλύπτει τους τομείς της υγείας, της υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, της καταπολέμησης της ανεργίας, των συνδικαλιστικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων των εργαζομένων, των εργασιακών σχέσεων, των κοινωνικών ασφαλίσεων και παροχών, της

επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης και της ποιότητας της ζωής. Η δημιουργία ενός τέτοιου ενιαίου κοινωνικού χώρου στηρίζεται στον διάλογο και την συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη λήψη αποφάσεων ενόψει μάλιστα των μεγάλων ευρωπαϊκών επιλογών στα αμέσως επόμενα χρόνια που αφορούν την θέση της Ευρώπης στον διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Το κείμενο που ακολουθεί έχει ενημερωτικό χαρακτήρα και προορίζεται να αποτελέσει το έναυσμα για δημόσιο διάλογο μεταξύ της κυβέρνησης και των παραγωγικών τάξεων και της κοινωνίας ευρύτερα. Στο διάλογο αυτό έμφαση θα δοθεί στην προσαρμογή των δομών της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας στις επιταγές της ενοποίησης της εσωτερικής αγοράς μέχρι το τέλος του 1992. Η προσαρμογή αυτή θα έχει αναμφισβήτητα και όφελος αλλά και κόστος. Καθήκον της κυβέρνησης είναι να θέσει τη χώρα σε μια διαδικασία μετασχηματισμού αφενός με την ενεργό συμμετοχή στην υιοθέτηση των διαφόρων οδηγιών της Κοινότητας και την αποτελεσματική πληροφόρηση των παραγωγικών μονάδων και τάξεων και αφετέρου με τη διαμόρφωση οικονομικής πολιτικής με γνώμονα τη σύγκλιση της επίδοσης της οικονομίας μας προς αυτές της Κοινότητας και τη διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών για την προσέλκυση ευρωπαϊκών αλλά και διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων στη χώρα μας. Ποιός θα φέρει το κόστος και ποιός θα εισπράξει το όφελος θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την προσαρμοστική ικανότητα των διαφόρων παραγωγικών μονάδων και τάξεων στον ιδιωτικό αλλά και στον δημόσιο τομέα στην πρόσκληση για εκσυγχρονισμό και αύξηση της παραγωγικότητας που μας απευθύνει το 1992.

2. Απελευθέρωση Υπηρεσιών

Αν και η ελευθερία στην παροχή υπηρεσιών στην Κοινότητα είχε άμεση εφαρμογή από το τέλος της δωδεκαετούς μεταβατικής περιόδου (1970) που παρεσχέθη στο ιδρυτικά κράτη-μέλη, η πρόοδος που σημειώθηκε στο διασυνοριακό εμπόριο υπηρεσιών υπήρξε πολύ βραδύτερη από την πρόοδο που σημειώθηκε στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών. Η καθυστέρηση αυτή, εκτός από τις δυσμενείς οικονομικές επιπτώσεις που συνεπάγεται για την ίδια την κοινότητα, έχει σαν συνέπεια την καθυστέρησή της έναντι των κυριότερων εμπορικών ανταγωνιστών της (ΗΠΑ, Ιαπωνία). Ετσι ενώ η παγκόσμια οικονομία διανύει μια περίοδο ταχείας ανάπτυξης και καινοτομιάς στον τομέα των υπηρεσιών και υπάρχει ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις σε κοινοτικό επίπεδο, η κατάρτιση της κοινότητας σε εθνικές αγορές αποθαρρύνει τέτοιες πρωτοβουλίες. Αντίθετα είναι βέβαιο ότι μια ενιαία αγορά δίνει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα μεγαλύτερης εξειδίκευσης κάνοντάς τις πιο ανταγωνιστικές.

Οι τομείς για τους οποίους η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει υποβάλει σειρά προτάσεων είναι οι τράπεζες και το χρηματιστήριο, οι ασφαλίσσεις, οι μεταφορές και οι νέες τεχνολογίες και υπηρεσίες.

2α. Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και

κίνηση κεφαλαίων

Στην πορεία προς την ενιαία αγορά του 1992, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί και η διαμόρφωση κοινής αγοράς υπηρεσιών και κατ' επέκταση και η δημιουργία ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου.

Παρά τη μεγάλη σημασία που έχει ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για την οικονομία της Κοινότητας (αντιπροσωπεύει 7% περίπου του ακαθάριστου κοινοτικού προϊόντος), και παρά τις επιταγές της Συνθήκης της Ρώμης μέχρι σήμερα έχει σημειωθεί περιορισμένη μόνο πρόοδος για την άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν την προσφορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μέσα στην Κοινότητα. Έτσι το καθεστώς που επικρατεί στον χρηματοπιστωτικό τομέα στις περισσότερες χώρες δεν διευκολύνει την εγκατάσταση και λειτουργία ξένων τραπεζών και χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων.

Το θεσμικό κοινοτικό πλαίσιο που διέπει τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών περιλαμβάνει διάφορες οδηγίες που αφορούν τη λειτουργία των πιστωτικών οργανισμών και ρυθμίζουν τις συναλλαγές σε μετοχές και άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα. Στον τραπεζικό τομέα η λεγόμενη πρώτη τραπεζική οδηγία του 1977 ορίζει τις ελάχιστες νομικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τραπεζικά ιδρύματα για να λάβουν άδεια λειτουργίας στα κράτη-μέλη της Κοινότητας, ενώ άλλες οδηγίες περιέχουν ρυθμίσεις για επίβλεψη των τραπεζών από τις νομισματικές αρχές, την προστασία των καταθέσεων και τη δανειοδοτική ικανότητα των τραπεζών καθώς

και τον τύπο και το περιεχόμενο των ετησίων ισολογισμών των τραπεζών. Στο χρηματιστηριακό τομέα, έχουν υιοθετηθεί οδηγίες που μεταξύ άλλων αφορούν τα κριτήρια για εισαγωγή μετοχών στο χρηματιστήριο και την πληροφόρηση των επενδυτών όταν μετοχές γίνονται δεκτές για εισαγωγή στο χρηματιστήριο.

Κυρίως, όμως, ενόψει του 1992, το καθεστώς που θα διέπει τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στην Κοινότητα θα πρέπει να το δούμε στα πλαίσια της λεγόμενης δεύτερης τραπεζικής οδηγίας που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συντάξει και κυκλοφόρησε για συζήτηση με σκοπό την τελική υιοθέτηση της. με την οδηγία αυτή επιδιώκεται η άρση όλων των εμποδίων, που δυσχεραίνουν την εγκατάσταση τραπεζών ενός κράτους-μέλους σε άλλα κράτη-μέλη. Σύμφωνα με την οδηγία αυτή η βασική αρχή που θα διέπει τη λειτουργία μιας τράπεζας, σε οποιαδήποτε χώρα της Κοινότητας, είναι η χορήγηση άδειας λειτουργίας από τις αρχές της χώρας από την οποία προέρχεται, χωρίς να απαιτείται πρόσθετη άδεια των αρχών της χώρας υποδοχής. Με άλλα λόγια θεσπίζεται πλέον η ενιαία άδεια λειτουργίας των τραπεζών. Εκτός αυτού, και η εποπτεία ενός πιστωτικού ιδρύματος θα ασκείται πλέον όχι από την χώρα υποδοχής παρά από το οικείο κράτος, πράγμα που σημαίνει μεταξύ άλλων και ότι οι δραστηριότητες των πιστωτικών ιδρυμάτων δεν θα περιορίζονται σ'αυτές που επιτρέπονται από την χώρα υποδοχής. Ας σημειωθεί ότι η Επιτροπή ετοιμάζει επίσης μια γενική οδηγία που θα διέπει τη λειτουργία και τις δραστηριότητες των μη τραπεζικών ιδρυμάτων παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Για την εφαρμογή της δεύτερης τραπεζικής οδηγίας απαιτείται

ριζική αναμόρφωση του τραπεζικού μας συστήματος, ώστε οι ελληνικές τράπεζες να μπορούν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό των ξένων τραπεζών, ο οποίος θα γίνει εντονότερος. Η αναμόρφωση αυτή, που αποτελούσε έτσι και αλλιώς ανάγκη εθνική και που ως γνωστόν ήδη πραγματοποιείται με γρήγορους ρυθμούς, έχει ως στόχο τον εκσυγχρονισμό των τραπεζικών εργασιών και την αύξηση της παραγωγικότητας, ούτως ώστε οι ελληνικές τράπεζες να μπορέσουν να επιβιώσουν στο νέο περιβάλλον και να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες, που θα παρουσιαστούν με την επερχόμενη πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και τη δημιουργία ενός ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου.

Βασική προϋπόθεση για την δημιουργία ενιαίας αγοράς στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες αποτελεί η απελευθέρωση της αγοράς κεφαλαίων. Μέχρι πρόσφατα το υπάρχον κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο προέβλεπε την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων για άμεσες επενδύσεις, εμπορικά δάνεια και ορισμένες συναλλαγές σε χρηματιστηριακούς τίτλους. Όσον αφορά δε τις βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις κεφαλαίων, όπως το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών, τις συναλλαγές στην αγορά χρήματος και τα προσωπικά δάνεια, δεν υπήρχε μέχρι τώρα υποχρέωση των κρατών-μελών για απελευθέρωση της αγοράς. Η Ελλάδα, μαζί με άλλες χώρες, είχε επιπλέον διαπραγματευθεί την εξαίρεση της μέχρι τον Νοέμβριο του 1988, από την εφαρμογή ορισμένων ρυθμίσεων απελευθέρωσης κεφαλαίων που αφορούν επενδύσεις, αγορές ακινήτων και τοποθετήσεις σε χρηματιστηριακούς τίτλους στο εξωτερικό από έλληνες του εσωτερικού καθώς και εξαγωγή τουριστικού συναλλάγματος στο εξωτερικό. Μέχρι σήμερα

έχουν αρθεί ορισμένοι περιορισμοί για το τουριστικό συνάλλαγμα, αλλά η κυβέρνηση διαπραγματεύεται την παράταση της περιόδου εξαίρεσης για τις λοιπές κατηγορίες μακροπροθέσμων κεφαλαίων, με στόχο την βαθμιαία και ομαλή προσαρμογή της χώρας στις νέες συνθήκες. Ας σημειωθεί ότι τώρα τελευταία υιοθετήθηκαν οι προτάσεις της Επιτροπής για την δημιουργία του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού χώρου, σύμφωνα με τις οποίες επεκτείνεται η απελευθέρωση της αγοράς σε όλες τις μεταβιβάσεις κεφαλαίων, περιλαμβανομένων και των βραχυπρόθεσμων κεφαλαιακών συναλλαγών. Αλλά και πάλι ειδικά για την Ελλάδα, καθώς και για άλλες χώρες που βρίσκονται στο ίδιο περίπου επίπεδο ανάπτυξης, προβλέπεται μεταβατικό καθεστώς, που εκτείνεται τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 1992.

Συμπερασματικά, πιστεύουμε ότι η δημιουργία ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου στην Κοινότητα θα έχει σημαντικά μακροπρόθεσμα οφέλη για τη χώρα μας, ειδικά για τους αποταμιευτές και τους δανειζόμενους. Οι αποταμιευτές θα έχουν την δυνατότητα να διαχειρίζονται τα ρευστά περιουσιακά τους στοιχεία πιο αποτελεσματικά με την ύπαρξη εναλλακτικών τίτλων σε δραχμές και άλλα νομίσματα και την ελεύθερη επιλογή ενός χαρτοφυλακίου που θα μεγιστοποιεί τις αποδόσεις σε συνδυασμό με αποδεκτά επίπεδα κινδύνου και ρευστότητας. Επίσης, ο αυξημένος ανταγωνισμός θα συμβάλει στην ενίσχυση της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς, πράγμα που αναμένεται ότι θα έχει ευεργετικές επιπτώσεις στο κόστος δανεισμού των επιχειρήσεων καθώς και ότι θα δώσει ώθηση στην υιοθέτηση σύγχρονων συστημάτων συναλλαγών, που θα μειώσουν

το κόστος λειτουργίας και παροχής υπηρεσιών.

Βραχυπρόθεσμα βέβαια, μπορεί να υπάρξουν ορισμένες δυσκολίες προσαρμογής του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος στο νέο, περισσότερο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Για το λόγο αυτό, τόσο η ζελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος, όσο και η κατάργηση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, προχωρούν σταδιακά, ούτως ώστε τα αποτελέσματα που θα επιφέρουν να είναι θετικά. Απαραίτητες προϋποθέσεις, για την πλήρη απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της κίνησης κεφαλαίων, είναι η ολοκλήρωση της διαδικασίας εκσυγχρονισμού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η ανάπτυξη και η εύρυθμη λειτουργία των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Αυτά με την σειρά τους προϋποθέτουν την παραπέρα μείωση του πληθωρισμού καθώς και γενικότερα την σταθεροποίηση της οικονομίας, πράγμα που ήδη αποτελεί γεγονός.

2.β. Ασφαλίσεις

Στον τομέα των ασφαλίσεων υπάρχει ήδη από το 1972 κοινοτικό δίκαιο που αναφέρεται στο δικαίωμα της ελεύθερης εγκατάστασης των ασφαλιστικών εταιρειών στα κράτη-μέλη.

Συγκεκριμένα, το κοινοτικό δίκαιο καθορίζει, μέσω κανόνων συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών, τις προϋποθέσεις για την λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων καθώς και τις προϋποθέσεις για την λειτουργία ειδικών επί μέρους κλάδων ασφάλισης, με απώτερο στόχο την εξασφάλιση της προστασίας των ασφαλισμένων και την τήρηση των κανόνων του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Υπάρχουν όμως ακόμη σημαντικοί περιορισμοί στο διασυνορικό εμπόριο ασφαλιστικών υπηρεσιών έτσι ώστε μία ασφαλιστική εταιρεία ενός κράτους-μέλους να μην μπορεί να προσφέρει προστασία εναντίον ασφαλιστικών κινδύνων σε άλλο κράτος-μέλος εκτός μέσω κάποιας θυγατρικής εταιρείας που εγκαθίσταται εντοπίως. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι ασφαλιζόμενοι (πρόσωπα και εταιρείες) να μην μπορούν να επιλέγουν την καλύτερη γι'αυτούς ασφάλιση στην καλύτερη δυνατή τιμή.

Πρόσφατα υιοθετήθηκε η δεύτερη οδηγία για τις πρωτασφαλίσεις εκτός των ασφαλίσεων ζωής και για την καθιέρωση του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής ασφαλίσεων. Η οδηγία αυτή καθιερώνει ενιαίους κανόνες για την ελεύθερη παροχή ασφαλίσεων εντός της κοινοτικής αγοράς χωρίς την προϋπόθεση εγκατάστασης του ασφαλιστή στη χώρα παροχής, και απελευθερώνει την παροχή ασφαλίσεων των

μεγάλων κινδύνων όπως μεταφορών, πιστώσεων και εγγυήσεων, πλοίων, αεροσκαφών και πυρός και διαφόρων κινδύνων εφόσον η ασφαλιζόμενη εταιρία έχει 500 εργαζομένους και σύνολο ισολογισμού 12,5 εκ. ECU ή καθαρό ποσό κύκλου εργασιών 24 εκ. ECU μέχρι 31.12.92. Από 1.1.93 τα ανωτέρω κριτήρια ορίζονται στο ήμισυ.

Με την εφαρμογή της οδηγίας αυτής αλλάζει ριζικά η μέθοδος εποπτείας και λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζεται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και καλύτερη εξυπηρέτηση προς όφελος των ασφαλιζομένων.

Στα πλαίσια ολοκλήρωσης των οδηγιών της Λευκής Βίβλου, η Επιτροπή έχει κυκλοφορήσει προς συζήτηση και άλλες τρεις οδηγίες για τον συντονισμό των εθνικών διατάξεων που αφορούν την ασφαλιστική σύμβαση και για την κατάρτιση των ισολογισμών και τις διαδικασίες εκκαθάρισης των ασφαλιστικών εταιρειών.

Το περιεχόμενο και οι ρυθμίσεις τις οποίες επιβάλλουν οι τρεις ανωτέρω οδηγίες ανάγονται σε διαδικασίες διαφάνειας και εξασφάλισης όρων υγιούς ανταγωνισμού σε μια ενοποιημένη ασφαλιστική αγορά με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται θετικά από τη χώρα μας και να δίδεται προτεραιότητα στην υιοθέτησή τους.

Τέλος, η Επιτροπή έχει προετοιμάσει και μια πρόταση οδηγίας για την απελευθέρωση της διασυνοριακής προσφοράς ασφαλίσεων ζωής ώστε ο κάθε πολίτης της Κοινότητας να μπορεί ανεμπόδιστα να επιλέγει την καλύτερη και συμφερότερη γι' αυτόν ασφάλιση ζωής.

Από την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και μέχρι σήμερα, η ασφαλιστική μας νομοθεσία έχει ήδη προσαρμοσθεί στην προ του 1981 αντίστοιχη κοινοτική με την εναρμόνιση επτά οδηγιών που

αφορούν ασφαλίσεις ζημιών, ασφαλίσεις ζωής, προϋποθέσεις άσκησης μεσολαβητικών επαγγελμάτων στις ασφαλίσεις, την κοινοτική συνασφάλεια και την ασφάλιση αυτοκινήτων εξ ατυχημάτων.

Τέσσερις άλλες οδηγίες που υιοθετήθηκαν μετά το 1981 από την κοινότητα προβλέπεται να ενσωματωθούν στο άμεσο μέλλον στην ελληνική νομοθεσία.

- Η 84/5/ΕΟΚ αφορά στην υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης για τροχαία ατυχήματα σε συνέχεια της πρώτης οδηγίας 72/166/ΕΟΚ. Προβλέπει υποχρεωτικά ασφαλισμένα ποσά για όλα τα κράτη μέλη και τους ειδικούς κανόνες λειτουργίας του επικουρικού κεφαλαίου καθώς και τους όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων αυτοκινήτου στα πλαίσια πληρέστερης προστασίας των θυμάτων τροχαίων ατυχημάτων.

- Η 84/641/ΕΟΚ αφορά στην τουριστική βοήθεια (assistance). Με την οδηγία αυτή αναγνωρίζονται οι υπηρεσίες βοήθειας ως ασφαλιστικές εργασίες. Σημειώνεται ότι οι εταιρείες (ασφαλιστικές και μη) που παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες εμπίπτουν στον έλεγχο του Υπουργείου Εμπορίου.

- Η 87/344/ΕΟΚ για την ασφάλιση νομικής προστασίας.

- Η 87/343/ΕΟΚ για την ασφάλιση πιστώσεων.

Οι δύο ανωτέρω οδηγίες αφορούν σε κανόνες συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών για την άσκηση των ειδικών αυτών ασφαλίσεων μέσα στα πλαίσια του δικαιώματος της ελεύθερης εγκατάστασης.

Οι αρχές που τίθενται με τις ανωτέρω οδηγίες αποσκοπούν στην καθιέρωση κανόνων και προϋποθέσεων λειτουργίας των ασφαλιστικών εταιρειών που οδηγούν στη διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων και στην πληρέστερη προστασία του κοινωνικού συνόλου

και επομένως οι συνέπειες από την εφαρμογή τους στη χώρα μας κρίνονται θετικές.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για την οδηγία που αφορά στην ασφάλιση αυτοκινήτων χορηγήθηκε στη χώρα μας και στην Ιρλανδία μεταβατική περίοδος δώδεκα ετών μέχρι το 1995, εξαιτίας των υψηλών υποχρεωτικών ποσών που προβλέπει. Επίσης η οδηγία για την τουριστική βοήθεια προβλέπει ειδικά για την ΕΛΠΑ Ελλάδος μεταβατική περίοδο 8 ετών μέχρι το 1992 για την μεταρρύθμισή της σε ανώνυμη εταιρεία.

Όσον αφορά την δεύτερη οδηγία για την ελεύθερη παροχή ασφαλίσεων εκτός ασφαλίσεων ζωής, για την Ελλάδα θα ισχύσει ειδικό μεταβατικό καθεστώς επί μία δεκαετία με δυνατότητα απόκλισης από τα ανωτέρω κριτήρια κατά τρόπο ώστε μέχρι 31.12.92 οι μεγάλοι κίνδυνοι να παρέχονται με την διαδικασία της ειδικής άδειας όπως οι μαζικοί κίνδυνοι, μέχρι 31.12.94 τα κριτήρια για τις ασφαλίσεις πυρός θα προσδιορίζονται με δική μας απόφαση, μέχρι 31.12.98 ισχύουν τα κριτήρια των 500 εργαζομένων και 12,5 εκ. ECU σύνολο ισολογισμού ή 240 εκ. ECU κύκλος εργασιών και από 1.1.99 θα ισχύσουν τα κριτήρια της οδηγίας.

Η μεταβατική περίοδος εντάσσεται στα πλαίσια αναγνώρισης εκ μέρους της Κοινότητας των δυσχεριών της χώρας μας, της Ιρλανδίας, της Πορτογαλίας και της Ισπανίας δίνοντας την ευχέρεια χρόνου δημιουργίας των κατάλληλων συνθηκών στην Ελληνική ασφαλιστική αγορά ώστε να ενταχθεί στο ενιαίο κοινοτικό σύνολο.

Οι επιπτώσεις επί των ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων και της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς γενικότερα από την υιοθέτηση

όχι μόνο των οδηγιών της Λευκής Βίβλου αλλά και αυτών που είχαν εκδοθεί και προ της εντάξεως μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα επικεντρώνονται στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων έναντι των κοινοτικών. Δηλαδή στην ποιότητα, την ποσότητα των παρεχομένων υπηρεσιών, το ύψος των ασφαλιστρών καθώς και στο είδος της ασκούμενης εποπτείας από πλευράς προδιαγραφών και υποδομής για την προστασία του κοινωνικού συμφέροντος.

Από την άλλη μεριά οι αυξημένες απαιτήσεις για ίδια κεφάλαια, η καθιέρωση περιθωρίου φερεγγυότητας ως νέου οικονομικού μεγέθους πέραν των τεχνικών αποθεμάτων και ο υποχρεωτικός διαχωρισμός των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε εταιρείες αποκλειστικά ασφαλίσεων ζωής και σε εταιρείες γενικών ασφαλίσεων αποσκοπούν στην εξασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων και στην πληρέστερη προστασία του κοινωνικού συνόλου. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις επιβάλλουν την αναδιάρθρωση της λειτουργίας πολλών μικρών ασφαλιστικών εταιρειών ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στο νέο περιβάλλον της ενιαίας ασφαλιστικής κοινοτικής αγοράς που δημιουργείται.

2.γ. Μεταφορές

2.γ.1. Χερσαίες μεταφορές

Σύμφωνα με τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που έχουν γίνει ομόφωνα αποδεκτές και από τα 12 κράτη-μέλη, το 1992 προβλέπεται η απελευθέρωση των οδικών εμπορευματικών μεταφορών από όλους τους ποσοτικούς περιορισμούς (άδειες και ποσοτώσεις). Οι μέχρι σήμερα ισχύοντες ποσοτικοί περιορισμοί θα αντικατασταθούν από ένα πλέγμα ποσοτικών κριτηρίων, που θα πρέπει να πληρούνται από ένα κοινοτικό μεταφορέα προκειμένου να εκτελεί διεθνείς εμπορευματικές μεταφορές μέσα στην Κοινότητα.

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας υπαγορεύει κατά βάση την ευνοϊκή αντιμετώπιση από τη χώρα μας των προτεινόμενων σχετικών ρυθμίσεων. Τονίζεται, όμως ότι απαιτείται η πλήρης εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το ισχύον κοινοτικό δίκαιο όσον αφορά το θέμα της εισόδου στο επάγγελμα του οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων. Σε αντίθετη περίπτωση, οι έλληνες οδικοί μεταφορείς είναι δυνατόν να συναντήσουν προβλήματα κατά τις διελεύσεις τους από τα σύνορα των κρατών - μελών (εφόσον κριθεί ότι δεν πληρούν τα προβλεπόμενα κοινοτικά κριτήρια). Ήδη, το Υπουργείο Μεταφορών έχει προχωρήσει σε κατάρτιση σχετικού σχεδίου Π.Δ., με το οποίο καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εισόδου στο επάγγελμα του οδικού μεταφορέα.

Θεωρείται αναγκαία η λήψη μέτρων από κοινοτικής πλευράς, ώστε να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη διέλευση των κοινοτικών οχημάτων από

τα εδάφη των μη κοινοτικών κρατών, που με τους διάφορους περιορισμούς που επιβάλλουν, εμποδίζουν την ανάπτυξη των κοινοτικών μεταφορών και ιδιαίτερα αυτών που έχουν αφετηρία ή προορισμό την Ελλάδα.

Το παραπάνω θέμα απετέλεσε το κύριο αίτημα της χώρας μας κατά την τελευταία 3ετία και μόλις πρόσφατα το Συμβούλιο Υπουργών Μεταφορών της ΕΟΚ έδωσε εντολή στην Επιτροπή να προχωρήσει σε διαπραγματεύσεις με τις τρίτες χώρες με στόχο την επίλυση του προβλήματος transit.

Παράλληλα, όμως, η ελληνική κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε διμερείς διαπραγματεύσεις με ορισμένες χώρες (Γιουγκοσλαβία, Ουγγαρία, Ιταλία) με εξαιρετικά ευνοϊκά αποτελέσματα για τη διευκόλυνση των διελεύσεων από τις χώρες αυτές. Μέσα απ' αυτές τις διαπραγματεύσεις έχουν εξευρεθεί πιθανές εναλλακτικές λύσεις, που να εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη προώθηση των ελληνικών προϊόντων προς την Κεντρική Ευρώπη.

Όσον αφορά το cabotage, την δυνατότητα, δηλαδή, εκτέλεσης εθνικών εμπορευματικών μεταφορών σ' ένα κράτος μέλος της Κοινότητας από μη εγκατεστημένους σ' αυτό κοινοτικούς μεταφορείς, εκτιμάται ότι μακροπρόθεσμα η χώρα μας θα ωφεληθεί από μια τέτοια ρύθμιση, δεδομένου ότι οι έλληνες μεταφορείς θα έχουν τη δυνατότητα να εισέλθουν στις μεγάλες και εύρωστες αγορές των άλλων κοινοτικών κρατών. Από την άλλη πλευρά, δεν κρίνεται ιδιαίτερα πιθανή η περίπτωση εισόδου στην ελληνική αγορά ξένων μεταφορέων για την εκτέλεση cabotage, δεδομένων τόσο της ακραίας περιφερειακής θέσης της χώρας μας, όσο και της ισχύουσας εθνικής

μας νομοθεσίας (σχετικοί περιορισμοί στη δυνατότητα εκτέλεσης εθνικών μεταφορών, σχετικά χαμηλό ύψος κομίστρου, κ.λ.π.).

Παρόλα αυτά, η δυνατότητα εκτέλεσης cabotage στα κοινοτικά κράτη είναι δυνατόν να δημιουργήσει - βραχυπρόθεσμα - ορισμένα προβλήματα αποδοχής της από πλευράς των ελλήνων μεταφορέων, λόγω της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας για τη διάρθρωση των μεταφορών στην Ελλάδα.

Οι ελλήνες μεταφορείς διακρίνονται σε εθνικούς και διεθνείς. Οι πρώτοι κάνουν μόνον εθνικές μεταφορές χωρίς να μπορούν να κάνουν διεθνείς και οι δεύτεροι κάνουν διεθνείς χωρίς να μπορούν να κάνουν εθνικές μεταφορές. Αποτέλεσμα της διάρθρωσης αυτής είναι, ότι οι εθνικοί μας μεταφορείς ενδέχεται να υποστούν ζημιά από το cabotage, ενώ οι διεθνείς θα ωφεληθούν.

Το Υπουργείο Μεταφορών γνωρίζει τις διαστάσεις του προβλήματος και προχωρά στην επίλυση του μέσω της γενικότερης αναδιοργάνωσης της εθνικής νομοθεσίας περί μεταφορών, που προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 1988.

Τέλος, στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, δεν τίθεται θέμα προσαρμογής που να απορρέει από την Ενιαία Πράξη. Τα κοινοτικά κράτη-μέλη και γενικότερα το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών Ανατολής και Δύσης έχουν κατ' επανάληψη εκφράσει τις προθέσεις τους για την ανάγκη λήψης μέτρων ανάπτυξης των ευρωπαϊκών σιδηροδρομικών μεταφορών και, ιδίως, της τεχνικής των συνδυασμένων μεταφορών.

Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη γεωγραφική θέση της χώρας μας στην περιφέρεια της Κοινότητας, καθιστά απαραίτητη την

ανάπτυξη ενός μοντέρνου εθνικού σιδηροδρομικού δικτύου, που θα μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις, ενώ παράλληλα, θα συνεργάζεται ικανοποιητικά με τα αντίστοιχα σιδηροδρομικά δίκτυα των όμορων κρατών.

Στα πλαίσια αυτά, το Υπουργείο Μεταφορών έχει ήδη προγραμματίσει έργα ανάπτυξης της σιδηροδρομικής υποδομής στον άξονα Ειδομένη - Θεσσαλονίκη - Αθήνα - Καλαμάτα.

Με αυτόν τον τρόπο και παράλληλα με την παραδοσιακή μέθοδο οδικής μεταφοράς, η χώρα μας θα μπορέσει να εξασφαλίσει μια ικανοποιητική εναλλακτική λύση σιδηροδρομικής προώθησης των προϊόντων της προς την Κεντρική Ευρώπη, σε περίπτωση που, για διάφορες αιτίες, η οδική μεταφορά κρίνεται ασύμφορη ή αδύνατη.

2.γ.2. Αεροπορικές μεταφορές

Η οριακή ημερομηνία του 1992 αναμένεται, ότι θα αποτελέσει τη βάση για τη διαμόρφωση μιας πιο φιλελεύθερης πολιτικής αερομεταφορών στην Κοινότητα.

Ηδη, το αρχικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση ολοκληρώθηκε με την πρόσφατη υιοθέτηση ενός πρώτου πακέτου μέτρων στις κοινοτικές αερομεταφορές, που αφορούν τα τιμολόγια, την κατανομή χωρητικότητας και τον ανταγωνισμό.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τα τιμολόγια, το καθεστώς που ίσχυε μέχρι τέλος του 1987 ήταν της διπλής έγκρισης, τόσο από τη χώρα προέλευσης, όσο και από τη χώρα προορισμού. Σύμφωνα με το νέο πακέτο καθιερώνεται σύστημα ζωνών τιμολογίων. Με το σύστημα αυτό για κάθε είδος τιμολογίου, εκτός της πρώτης και της οικονομικής θέσης, ισχύουν 2 τιμές - μία ανώτερη και μία κατώτερη, οπότε η τιμή της κάθε συγκεκριμένης γραμμής θα ορίζεται ελεύθερα μεταξύ των δύο παραπάνω τιμών. Επίσης, σύμφωνα με το καθεστώς των διμερών συμφωνιών που ίσχυε μέχρι το τέλος 1987, η κατανομή της μεταφορικής ικανότητας μεταξύ δύο αεροπορικών εταιριών που εξυπηρετούν μια γραμμή ήταν 50% - 50% των προσφερομένων θέσεων. Το καθεστώς σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση ελευθεροποιήθηκε και ισχύει για τα δύο πρώτα χρόνια 45% - 55% και για τον τρίτο χρόνο 40 - 60%. Εξάλλου, μέχρι τέλους του 1987, η χώρα μας είχε το δικαίωμα της αποδοχής επιλογής ενός μόνο αερομεταφορέα ή αν ήθελε περισσότερων από το αντισυμβαλλόμενο κράτος. Με τις νέες ρυθμίσεις όμως, που βασίζονται στην αρχή της πολλαπλής ανάθεσης η

χώρα μας υποχρεώνεται να αποδέχεται όποιον και όσους αερομεταφορείς προτείνει το άλλο κράτος υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Τέλος, απελευθερώνονται οι συνδέσεις μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών αεροδρομίων με ορισμένες προϋποθέσεις. Το παραπάνω πακέτο ισχύει για τρία χρόνια.

Από εθνικής σκοπιάς κρίθηκε σκόπιμο να μη αφεθεί απροστάτευτος ο εθνικός αερομεταφορέας - με όλα τα διαρθρωτικά και λειτουργικά του προβλήματα - σε ένα ανταγωνιστικό καθεστώς που θα μπορούσε να του δημιουργήσει ουσιαστικά προβλήματα. Γιαυτό το λόγο, η χώρα μας διαπραγματεύθηκε μια τριετή μεταβατική περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας δεν θα ισχύουν για την Ελλάδα οι ουσιαστικότερες ρυθμίσεις του πακέτου αυτού .

Από πλευράς Υπουργείου Μεταφορών, λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε η Ολυμπιακή Αεροπορία να μπορέσει να χρησιμοποιήσει κατά τον καλύτερο τρόπο την τριετή περίοδο εξαίρεσης και να προσαρμοστεί στη διαγραφόμενη ευρωπαϊκή πραγματικότητα, ώστε μετά τη λήξη της να εισέλθει δυναμικά στην Ευρωπαϊκή αγορά ανταγωνιζόμενη τις λοιπές κοινοτικές εταιρίες με ίσους όρους.

Ηδη για την Ολυμπιακή Αεροπορία προγραμματίζεται, μεταξύ άλλων, η αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, η αγορά νέων αεροπλάνων, η αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της και η εκμετάλλευση της δυνατότητας που προσφέρει η λεγόμενη 5η ελευθερία για την παραλαβή επιβατών και εμπορευμάτων ενδιάμεσων σταθμών.

Τα μέτρα αυτά θεωρούνται αναγκαία για τη χάραξη μιας δυναμικής επιθετικής πολιτικής από την Ολυμπιακή Αεροπορία για

την εκμετάλλευση της ευρωπαϊκής αγοράς.

2.γ.3. Εμπορική ναυτιλία.

Το Συμβούλιο της ΕΟΚ, υιοθέτησε το 1986 τέσσερις κανονισμούς που αφορούν:

i) Την απελευθέρωση των υπηρεσιών στις θαλάσσιες μεταφορές, τόσο μεταξύ των κοινοτικών χωρών, όσο και μεταξύ κοινοτικών χωρών και τρίτων χωρών (No 4055/86).

ii) Τη λεπτομερή εφαρμογή των περί ανταγωνισμού διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ, στις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές (No 4056/86).

iii) Την αντιμετώπιση των αθέμιτων πρακτικών καθορισμού των ναύλων (No 4057/86), και,

iv) Τον συντονισμό των ενεργειών των Κρατών-μελών, για την αντιμετώπιση του διεθνούς προστατευτισμού και τη διαφύλαξη της ελευθερίας των διεθνών θαλασσιών μεταφορών (No 4058/86).

Οι ανωτέρω κανονισμοί ικανοποιούν απόλυτα τις ελληνικές θέσεις, με κύρια επιτυχία, την αναγνώριση της ιδιαιτερότητας του ελληνικού θεσμικού πλαισίου της ναυτιλίας για την νηολόγηση πλοίων υπό ελληνική σημαία.

Κύριος στόχος μας είναι η σωστή εφαρμογή των κανονισμών αυτών, αφού ευθυγραμμίζονται απόλυτα με τις πάγιες θέσεις μας και ειδικότερα:

i) Απαγορεύουν τη σύναψη διμερών συμφωνιών κατανομής φορτίων στις χύμα μεταφορές (BULKS) στις οποίες δραστηριοποιείται το 95% και πλέον του ελληνικού εμπορικού στόλου και επιτρέπουν κατ' εξαίρεση και κάτω από προϋποθέσεις, τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών στις μεταφορές τακτικών γραμμών.

ii) Υιοθετήθηκαν ικανοποιητικές ρυθμίσεις ελέγχου της λειτουργίας των CONFERENCES τακτικών γραμμών, σύμφωνα με το περί ανταγωνισμού πνεύμα της Συνθήκης Ε.Ο.Κ..

iii) Προσταεύονται θετικά οι ανεξάρτητοι μεταφορείς (OUTSIDERS), όπου δραστηριοποιούνται οι Έλληνες πλοιοκτήτες πλοίων τακτικών γραμμών.

iv) Αναγνωρίστηκε η σημασία του ελεύθερου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στις χύμα μεταφορές (BULKS) και δεσμεύτηκε η Κοινότητα για την προστασία του.

v) Καθιερώνεται η δυνατότητα δυναμικής κοινοτικής αντίδρασης για την αντιμετώπιση τόσο αθέμιτων πρακτικών στον καθορισμό των ναύλων από ναυτιλίες τρίτων χωρών, όσο και των προστατευτικών μέτρων των τρίτων χωρών.

Η σωστή εφαρμογή των ανωτέρω κανονισμών έχει ιδιαίτερη σημασία για τα ναυτιλιακά μας συμφέροντα, λόγω των συνεχώς αυξανομένων μέτρων παρεμβατισμού/προστατευτισμού, που τρίτες χώρες, κυρίως αναπτυσσόμενες, λαμβάνουν για υποστήριξη της ναυτιλίας τους, και έχουν σαν αποτέλεσμα να περιορίζεται η ελευθερία πρόσβασης των ελληνικών και άλλων κοινοτικών πλοίων, στα φορτία που διακινούνται από ή προς τις χώρες αυτές.

Όσον αφορά την ακτοπλοία, ο τομέας αυτός των θαλασσιών μεταφορών, δηλαδή η μεταφορά μεταξύ δύο λιμένων μέσα στο ίδιο εθνικό χώρο, αποτελεί σημείο τριβής της χώρας μας με την ΕΟΚ εδώ και αρκετά χρόνια. Συνδέεται δε η ακτοπλοία άμεσα με την ενιαία εσωτερική αγορά, μια και τα προηγούμενα μέτρα αφορούν κυρίως τις εξωτερικές σχέσεις της Κοινότητας, δηλ. τον ανταγωνισμό των

κρατών-μελών μεταξύ τους.

Σύμφωνα με το πνεύμα της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης, οι βόρειες χώρες, μη έχοντας οι περισσότερες περιορισμούς στις εσωτερικές τους μεταφορές, πιέζουν για την απελευθέρωση της ακτοπλοΐας, ενώ οι νότιες χώρες, για τους δικούς τους η κάθε μια λόγους, διατηρούν το προνόμιο αυτό και δεν συμφωνούν με τη κατάργησή του.

Για τη χώρα μας, η διαφύλαξη της ακτοπλοΐας είναι πάρα πολύ σημαντική όχι μόνο για λόγους εθνικής οικονομίας, αλλά και για λόγους κοινωνικούς-λειτουργικούς-διοικητικούς, λόγω του μεγάλου μεγέθους του νησιωτικού μας συμπλέγματος. Επιπρόσθετα όμως τίθεται θέμα εθνικής άμυνας και ασφάλειας.

Μαζί με την υιοθέτηση των ανωτέρω αναφερομένων τεσσάρων κανονισμών, το Συμβούλιο εξέδωσε και ένα ψήφισμα, με το οποίο καλούσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει συμπληρωματικά μέτρα για την ολοκλήρωση της ναυτιλιακής κοινοτικής πολιτικής, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των κοινοτικών πλοίων. Στο σημείο αυτό, τα βόρεια και πάλι κράτη, επικαλούμενα το πνεύμα της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, προσβλέπουν σε ρυθμίσεις στο εσωτερικό της κοινότητας, με στόχο την εξομοίωση των επιπέδων ανταγωνιστικότητας των κοινοτικών στόλων.

Ετσι προσβλέπουν, σε φορολογικές, κοινωνικές, τεχνικές και άλλες ρυθμίσεις στη ναυτιλία, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα των οικονομικών ενισχύσεων στη ναυτιλιακή επιχείρηση. Η Ελλάδα είναι αντίθετη στην υιοθέτηση τέτοιου είδους προτάσεων, γιατί μειώνεται η ανταγωνιστικότητα του υπό ελληνική σημαία εμπορικού

πλοίου, ἐναντι τῶν λοιπῶν κοινοτικῶν.

2.δ. Νέες τεχνολογίες και υπηρεσίες

2 . δ . 1 .

Τ η λ ε π ι κ ο ι ν ω ν ί ε ς

Οι νέες συνθήκες που θα διαμορφωθούν με την ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς το 1992 στον τομέα των τηλεπικοινωνιών θα προέλθουν κυρίως από την υλοποίηση των 10 προτάσεων της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αναφέρονται στην Πράσινη Βίβλο (Green Paper) και οι οποίες προβλέπουν τα εξής:

α) Διατήρηση από τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών της αποκλειστικότητας όσον αφορά την παροχή και την εκμετάλλευση της υποδομής του δικτύου με εξαίρεση των αμφίδρομων δορυφορικών εφαρμογών.

β) Διατήρηση από τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών της αποκλειστικότητας όσον αφορά την παροχή περιορισμένου αριθμού βασικών υπηρεσιών (κυρίως της τηλεφωνίας).

γ) Ελεύθερη παροχή (χωρίς περιορισμό) όλων των υπολοίπων υπηρεσιών στις οποίες περιλαμβάνονται κυρίως, οι υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας εντός και μεταξύ των κρατών-μελών σε ανταγωνισμό με τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών, οι οποίες προορίζονται για ιδιωτική χρήση ή για παροχή σε τρίτους.

δ) Αυστηρές απαιτήσεις όσον αφορά τα πρότυπα που διέπουν την υποδομή του δικτύου και των περιφερειακών ηλεκτρονικών συσκευών και τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους οργανισμούς τηλεπικοινωνίας προκειμένου να διατηρηθούν ή να δημιουργηθούν δυνατότητες συνδισσόμενης λειτουργίας σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

ε) Σαφής καθορισμός των γενικών απαιτήσεων για την χρήση του δικτύου που θα επιβληθούν από τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών στους φορείς παροχής ανταγωνιστικών υπηρεσιών καθώς και καθορισμός των υποχρεώσεων που αφορούν την διάθεση της υποδομής του δικτύου.

στ) Ελεύθερη παροχή τερματικού εξοπλισμού εντός και μεταξύ των κρατών-μελών σε ανταγωνισμό με τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών με την επιφύλαξη των διαδικασιών έγκρισης όπως απορρέουν από τις υποχρεώσεις της Συνθήκης της ΕΟΚ και τις ισχύουσες οδηγίες.

ζ) Διαχωρισμός των δραστηριοτήτων των οργανισμών τηλεπικοινωνιών ως προς τις ρυθμίσεις και την εκμετάλλευση. Οι δραστηριότητες στον τομέα των ρυθμίσεων αφορούν κυρίως την χορήγηση αδειών, τον έλεγχο των εγκρίσεων και τις προδιαγραφές των μέσων διασύνδεσης, την εκχώρηση συχνοτήτων και την γενική παρακολούθηση των προϋποθέσεων χρήσης του δικτύου.

η) Αυστηρή και συνεχής παρακολούθηση των δραστηριοτήτων εμπορικής εκμετάλλευσης των οργανισμών τηλεπικοινωνιών. Αυτό ισχύει κυρίως για τις μεθόδους επιχορήγησης των δραστηριοτήτων από διάφορες πηγές στον τομέα των ανταγωνιστικών υπηρεσιών και των δραστηριοτήτων παραγωγής.

θ) Αυστηρή και συνεχής παρακολούθηση όλων των ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών στους τομείς που έχουν ανοίξει τελευταία στον ανταγωνισμό προκειμένου να αποφευχθεί η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

ι) Εφαρμογή της κοινής εμπορικής πολιτικής στον τομέα των

τηλεπικοινωνιών και κοινοποίηση από τους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών όλων των συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ των οργανισμών αυτών ή με τρίτες χώρες, και οι οποίες ενέχουν ενδεχομένως, επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό στο πλαίσιο της Κοινότητας.

Η απελευθέρωση της αγοράς στις τηλεπικοινωνίες δημιουργεί ωρισμένα προβλήματα για τον Ο.Τ.Ε. στο βαθμό που θα περιορισθεί ο κύκλος δραστηριότητας του οργανισμού και με δεδομένη την σημερινή παραγωγική του δομή. Η οικονομική βιωσιμότητα του Ο.Τ.Ε., με τη σημερινή του διάρθρωση και λειτουργία, γίνεται επισφαλής στο βαθμό που η εκμετάλλευση ωρισμένων παρεχομένων υπηρεσιών, όπως η τηλετυπία και η μετάδοση δεδομένων, καθώς και η εθνική τηλεπικοινωνιακή υποδομή, συμπεριλαμβανομένων των δορυφορικών εφαρμογών, δεν παραμένουν στο μονοπώλιο του οργανισμού. Η απελευθέρωση της αγοράς στις προμήθειες τηλεπικοινωνιακού υλικού ίσως απειλήσει επίσης την ύπαρξη της Ελληνικής Βιομηχανίας Ηλεκτρονικού Υλικού (ΕΛΒΗΛ), που είναι θυγατρική εταιρεία του Ο.Τ.Ε., στο βαθμό που δεν επιτευχθεί εξαίρεση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας με την διαμόρφωση κάποιου προτιμησιακού σχήματος σε προμήθειες τηλεπικοινωνιακού υλικού.

Ενόψει των προβλημάτων αυτών και για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικής δραστηριότητας του ΟΤΕ, ο οργανισμός μελετά την δημιουργία καταλλήλων επιχειρησιακών σχημάτων, που θα μπορέσουν να αναλάβουν την εκμετάλλευση ορισμένων υπηρεσιών που προσφέρονται σε ανταγωνιστικό τηλεπικοινωνιακό περιβάλλον, όπως π.χ. η κινητή τηλεφωνία, αλλά δεν μπορούν λόγω της κοινοτικής

2 . δ . 2 . Π λ η ρ ο φ ο ρ ι κ ή

Η πληροφορική σήμερα, είναι αναμφισβήτητα η αιχμή της τεχνολογικής επανάστασης αλλά και ένας στρατηγικός κλάδος ανάπτυξης στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες.

Σε αντίθεση με άλλες παραδοσιακές τεχνολογίες, η πληροφορική από τη φύση της αλλά και από τις συνθήκες που απαιτούνται για την ανάπτυξη της εσωκλείει τον κίνδυνο προνομιακής συσώρευσης της τεχνογνωσίας και δημιουργίας μονοπωλιακών κέντρων παραγωγής και διάθεσης της τεχνολογίας. Ενώ λοιπόν σήμερα οι αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο του τεχνολογικού παραγκωνισμού από τον διεθνή καταμερισμό εργασίας ιδίως όσον αφορά την πληροφορική, χώρες με λιγότερο ανεπτυγμένη οικονομία αντιμετωπίζουν την προοπτική περιθωριοποίησης εάν δεν μπορέσουν να παρακολουθήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις. Σήμερα λοιπόν είναι εθνική ανάγκη να διαμορφώσουμε τις προϋποθέσεις για την ανασυγκρότηση των παραγωγικών μας δυνάμεων, προσανατολισμένων πάντα στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις.

Η ελληνική αγορά πληροφορικής υφίσταται ραγδαίες εξελίξεις που είναι αποτέλεσμα των δυνατοτήτων που παρέχονται από τη νέα τεχνολογία. Οι πληροφορίες καθεαυτές αποτελούν όλο και περισσότερο αντικείμενο εμπορίας και γίνονται βασικοί πόροι της βιομηχανίας και του εμπορίου. Οι αναγκαίες επενδύσεις έχουν προβλεφθεί στα πλαίσια του ΜΟΠ πληροφορικής (συνολική δαπάνη ύψους 134.150.000 ECU - συμμετοχή της κοινότητας κατά 66%) και του STAR.

Με δεδομένη την ανισότητα στα επίπεδα παραγωγικότητας και τη διαφοροποίηση στους κανόνες που διέπουν τις εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στα κράτη-μέλη, την κατάργηση των τεχνολογικών εμποδίων, και των κρατικών επιδοτήσεων, ο βιομηχανικός κλάδος της πληροφορικής θα πρέπει να προχωρήσει σε τεχνολογικό εκσυγχρονισμό τόσο στην παραγωγή όσο και στην οικονομική και διοικητική διαχείριση, σε αύξηση της παραγωγικότητας, σε έκδοση ελληνικών προτύπων και τεχνικών κανονισμών εναρμονισμένων με τις απαιτήσεις των διεθνών προτύπων, και, τέλος, σε συστηματική ενημέρωση χρηστών και κατασκευαστών για τα κάθε στιγμή ισχύοντα πρότυπα. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι μέχρι σήμερα δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία ως προς τις προδιαγραφές, πράγμα που περιπλέκει και παρεμποδίζει την περαιτέρω ανάπτυξη και χρήση των τεχνολογιών, οι επιχειρηματίες και ο δημόσιος τομέας έχουν κάθε συμφέρον να επιλύσουν τα προβλήματα των δικών τους επιχειρήσεων εκμεταλλευόμενοι επιτυχώς τη διάθεση των πόρων που γίνεται σε κοινοτικό επίπεδο και τις νέες εξελίξεις που συνεπάγεται μία μεγάλη και χωρίς εμπόδια αγορά.

2.δ.3. Ραδιοτηλεόραση

Ηδη από τα τέλη του 1986, το σύνολο σχεδόν της ευρωπαϊκής τηλεόρασης μεταμορφώθηκε με τη λειτουργία των πρώτων δορυφόρων απ'ευθείας μετάδοσης στην Ευρώπη. Η καλωδιακή τηλεόραση έχει αυξηθεί ιδιαίτερα καθώς επίσης και η χρήση των δορυφόρων επικοινωνιών, με αποτέλεσμα τα προγράμματα που μεταδίδονται από τους νέους δορυφόρους, να μεταδίδονται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης είναι ότι ο ευρωπαϊκός πληθυσμός θα έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε έναν αριθμό τηλεοπτικών προγραμμάτων χωρίς προηγούμενο: προγράμματα πολιτιστικά, ψυχαγωγίας, ειδήσεων κ.ά. Οι ραγδαίες αυτές μεταβολές σημαίνουν ότι δεν θα ζούμε πλέον στην εποχή των εθνικών ακροατηρίων, αγορών, και διαύλων. Όλοι θα έχουν πρόσβαση στους νέους δορυφόρους.

Οι σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις τείνουν να καταστήσουν την οθόνη της τηλεόρασης μια τεράστια "τράπεζα πληροφοριών".

Σήμερα, οι βιομηχανικές και οικονομικές δραστηριότητες των μέσων μαζικής επικοινωνίας και κυρίως η παραγωγή προγραμμάτων τηλεόρασης, κυριαρχείται από έναν μικρό αριθμό αμερικανικών εταιρειών. Τα προϊόντα τους κατέχουν υψηλότερα ποσοστά στην αγορά τηλεοπτικών προγραμμάτων στις ΗΠΑ, στη νότιο Αμερική, και στην Ευρώπη, Απω Ανατολή και Αφρική.

Επειδή καμιά χώρα μόνη της στα πλαίσια της εθνικής της αγοράς δεν θα είναι σε θέση να παράσχει σε ανταγωνιστικές τιμές τον

εξοπλισμό και τα προγράμματα που προυποθέτουν οι τεχνολογικές αυτές εξελίξεις και ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός σταθμών που θα είναι στη διάθεση του πληθυσμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα έχει να αντιμετωπίσει δύο επιλογές. Είτε να ενισχύσει τις ανταλλαγές μέσα στα πλαίσια της Ευρώπης έτσι ώστε να ενισχύσει την παραγωγή και το δυναμικό της ή να παραδοθεί στους ισχυρούς ανταγωνιστές εκτός Ευρώπης, οι οποίοι μπορούν να ανταποκριθούν στο σύνολο των εθνικών αγορών της Ευρώπης χωρίς δυσκολία.

Η διεθνοποίηση του πληροφοριακού συστήματος με τους δορυφόρους ανατρέπει τα μέχρι σήμερα γνωστά εθνικά όρια, και επομένως θέτει το πρόβλημα του εθνικού πολιτισμού μ'ένα διαφορετικό τρόπο.

Με τη δημιουργία μιας ενιαίας οπτικοακουστικής περιοχής που θα καλύπτει το σύνολο της Ε.Ο.Κ., η όρθωση ενός εθνικού πολιτιστικού τείχους από την Ελλάδα, ή η άκριτη αποδοχή μίας κοσμοπολίτικης κουλτούρας δεν είναι παρά ακραίες επιλογές.

Η ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά μέσων μαζικής ενημέρωσης καθιστά άμεση την ανάγκη της διεύρυνσης της συνεργασίας των ευρωπαϊκών ραδιοτηλεοράσεων για τη συμφερότερη εκμετάλευση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες των μέσων μαζικής ενημέρωσης και ειδικότερα η δορυφορική και καλωδιακή τηλεόραση. Μέσα από την ενθάρυνση των συμπαραγωγών, την ανάπτυξη της βιομηχανίας των οπτικοακουστικών μέσων και την αξιοποίηση των νέων δημιουργών, η ΕΟΚ μπορεί να τονώσει την ευρωπαϊκή αγορά και την ευρωπαϊκή κουλτούρα.

Η οδηγία της ΕΟΚ που πρόσφατα μ'όλες τις τροποποιήσεις της

έκθεσης Μπαρζάντι ψηφίστηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί τον οδηγό εναρμόνισης και δημιουργικής συνεργασίας των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών των κρατών-μελών της ΕΟΚ. Ο οδηγός αυτός αφορά την παραγωγή τηλεοπτικών προγραμμάτων στο έδαφος της κοινότητας, τις διαφημίσεις, τη προστασία των νέων, τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών και τις ποσοτώσεις διανομής κοινοτικών προγραμμάτων από τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

Ειδικά για το θέμα της δορυφορικής τηλεόρασης, ο ρόλος της Ελλάδας είναι περιορισμένος όσον αφορά τη σχετική μ'αυτή προηγμένη τεχνολογία (δορυφόροι αναμετάδοσης, πύραυλος τοποθέτησης σε τροχιά, κεραιές εκπομπής και λήψης, καλωδιακές συνδέσεις κ.λ.π.).

Πρέπει επομένως να στρέψουμε την προσοχή μας κυρίως στον προγραμματισμό παραγωγών-συμπαγωγών με διεθνείς προδιαγραφές. Η ποιοτική άνοδος των προγραμμάτων μας και το καλύτερο μάρκετινγκ μέσα στις ξένες αγορές, θα προστατευθεί και θα προάγει την ελληνική δημιουργία. Παράλληλα, έμφαση πρέπει να δοθεί στην επάρκεια των τεχνικών μέσων, στην επαρκή χρηματοδότηση της ελληνικής ραδιοτηλεόρασης, στην εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού της ΕΡΤ, στη στενή συνεργασία με τις ευρωπαϊκές ραδιοτηλεοράσεις και στην ενίσχυση των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

2.ε Ελεύθερη εγκατάσταση εργαζομένων και παροχή υπηρεσιών από ελεύθερους επαγγελματίες.

2.ε.1. Αγορά εργασίας

Η Συνθήκη της Ρώμης καθορίζει την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σε όλη την κοινότητα τόσο για τους μισθωτούς όσο και για τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Μέχρι πρόσφατα η ΕΟΚ είχε υιοθετήσει οδηγίες για ορισμένα επαγγέλματα, όπως γιατρούς, φαρμακοποιούς, νοσοκόμες, οδοντογιατρούς, κτηνιάτρους, μαίες και αρχιτέκτονες, με τις οποίες γινόταν αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων που χορηγούνται στα διάφορα κράτη-μέλη της ΕΟΚ και θεσπιζονταν μέτρα για την διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Επειδή οι διαδικασίες για την έκδοση τέτοιων οδηγιών ήταν χρονοβόρες, δεδομένου ότι, και τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών-μελών της ΕΟΚ διαφέρουν ριζικά μεταξύ τους αλλά και οι προϋποθέσεις που θέτουν τα κράτη-μέλη για την άσκηση των επαγγελμάτων είναι διαφορετικές σε κάθε κράτος-μέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε και επέτυχε την υιοθέτηση μιας οδηγίας περί γενικού συστήματος αναγνώρισης πτυχίων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την οποία δίνεται η δυνατότητα ελεύθερης εγκατάστασης σ' ένα αρκετά μεγάλο αριθμό επαγγελματιών.

Ο νεωτερισμός της οδηγίας έγκειται στο ότι δεν απαιτείται εκ των προτέρων εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων επαγγελματικής

κατάρτισης, η δε άδεια ασκήσεως επαγγέλματος χορηγείται βάση ενός γενικού συστήματος με το οποίο το κάθε κράτος-μέλος αναγνωρίζει τα πτυχία ανωτέρας και ανωτάτης εκπαίδευσης των λοιπών κρατών-μελών. Αυτό δεν αποκλείει όμως την δυνατότητα του κράτους-μέλους να επιβάλλει στον επαγγελματία κάποια περίοδο προσαρμογής ή να τον υποβάλλει σε δοκιμή καταλληλότητας σε περιπτώσεις που τα εθνικά συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης διαφέρουν σημαντικά. Το γενικό αυτό σύστημα εφαρμόζεται για όλα τα επαγγέλματα και υπολογίζεται ότι καλύπτει 80 περίπου διαφορετικά επαγγέλματα.

Όσον αφορά την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων σε κοινοτικό επίπεδο, η χώρα μας προσαρμόστηκε στην κοινοτική νομοθεσία από 1.1.88. Το υπουργείο Εργασίας έχει εκδόσει εγκύκλιο σύμφωνα με την οποία οι εργοδότες που σκοπεύουν να προσλάβουν αλλοδαπούς υπηκόους κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υποχρεώνονται να ενημερώνουν τις Επιθεωρήσεις Εργασίας και να ακολουθούν ορισμένη διαδικασία.

Η ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων και η πρόσβαση στην απασχόληση που προβλέπεται από τις κοινοτικές οδηγίες είναι σχεδόν απόλυτη και καλύπτει και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα (μεταφορές, διανομή ηλεκτρικού ή αερίου, αεροπορικές ή θαλάσσιες μεταφορές, ταχυδρομείο, τηλεπικοινωνίες, ραδιόφωνο, τηλεόραση, εκπαίδευση, έρευνα).

Είναι νωρίς ακόμα για να έχουμε μια πρώτη εικόνα για το πως θα διαμορφωθεί η κατάσταση και σε τι επαγγέλματα και κλάδους θα υπάρξουν ενδιαφερόμενοι. Οι εξελίξεις στον τομέα αυτό

παρακολουθούνται συστηματικά αλλά πρέπει να τονισθεί ότι οι δυνατότητες για προστατευτικά μέτρα δεν είναι πολλές. Η καθιέρωση γραφειοκρατικών διαδικασιών αντενδύκνεται ενώ για ορισμένες περιπτώσεις, και σε συνδυασμό με την ασφάλεια στους χώρους εργασίας, η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας θα θεσπισθεί σαν προϋπόθεση απασχόλησης στο συγκεκριμένο επάγγελμα.

Στον τομέα της εμπορικής ναυτιλίας, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας έχει ήδη από το 1983 προχωρήσει στην έκδοση νομοθετικού διατάγματος με το οποίο οι κοινοτικοί ναυτικοί εξομοιώνονται με τους ελληνες ναυτικούς σε ότι αφορά το δικαίωμα εργασίας στο υπο κοινοτική σημαία πλοία, την ασφαλιστική τους κάλυψη και θέματα μισθών-συντάξεων. Βεβαίως, τα ίδια δικαιώματα έχουν και οι ελληνες ναυτικοί που θα ήθελαν να εργασθούν σε κοινοτικά πλοία. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των κοινοτικών ναυτικών που θα θελήσουν να μετακινηθούν σε υπό ελληνική σημαία πλοία, δεν θα είναι σημαντικός, εαν ληφθεί υπόψη και το δικαίωμα του πλοιοκτήτη για ελεύθερη επιλογή του πληρώματος των πλοίων.

Σε θέματα ναυτικής εκπαίδευσης, δεν υπάρχει ενιαία κοινοτική πολιτική και τα κράτη-μέλη ρυθμίζουν το θέμα διμερώς. Το κυριότερο σημείο εδώ, είναι η αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων και γενικά των πιστοποιητικών ναυτικής ικανότητας που εκδίδουν τα διάφορα κράτη-μέλη. Είναι φανερό, ότι το θέμα αυτό συνδέεται με το προηγούμενο, αφού για να υπηρετήσουν κατ'αρχήν οι ναυτικοί σε πλοίο κάποιας κοινοτικής χώρας, θα πρέπει το δίπλωμα με το οποίο είναι εφοδιασμένοι να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της χώρας

αυτής σύμφωνα με την εθνική της νομοθεσία, αφού δεν υπάρχει ενιαία κοινοτική ρύθμιση.

Στόχος μας λοιπόν είναι να υπάρξει διαμόρφωση των ενιαίων κοινοτικών προτάσεων έτσι ώστε να μη θίγονται τα ισχύοντα στη χώρα μας, λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού των ναυτικών μας και της συμβολής τους στην εθνική οικονομία αλλά και στην κοινωνική ζωή της χώρας γενικότερα.

Για την ελεύθερη εγκατάσταση στον τομέα των οδικών μεταφορών απαιτείται η εναρμόνιση με την οδηγία 77/796/ΕΟΚ. Με την οδηγία αυτή επιτυγχάνεται η αμοιβαία αναγνώριση των πιστοποιητικών και διπλωμάτων, που δίνονται στους μεταφορείς από τα κράτη-μέλη. Το σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος που εναρμονίζει την εθνικής μας νομοθεσία με τις διατάξεις της παραπάνω οδηγίας πρόκειται να υπογραφεί σύντομα.

Ενδέχεται η ελεύθερη εγκατάσταση να δημιουργήσει ορισμένα προβλήματα στους έλληνες οδικούς μεταφορείς, αν και η Ελλάδα δεν προσφέρεται για τέτοια εγκατάσταση λόγω της γεωγραφικής της θέσης, του χαμηλού όγκου μεταφοράς (2% συνόλου ΕΟΚ) και του χαμηλού κομίστρου που προσφέρουν οι έλληνες μεταφορείς.

Εντούτοις, το Υπουργείο Μεταφορών έχει προγραμματίσει τη λήψη ορισμένων προστατευτικών μέτρων για την ενδεχόμενη εγκατάσταση ξένων μεταφορέων στην Ελλάδα. Αυτά είναι:

α) Η συνέχιση της θέσπισης του ανώτατου ορίου μεταφορικής ικανότητας (plafond). Η χορήγηση νέων αδειών κυκλοφορίας οδικών οχημάτων θα δίνεται, μόνον όταν το Υπουργείο Μεταφορών εκτιμά ότι η προσφορά μεταφορικής ικανότητας υπολείπεται της ζήτησης.

β) Στην αναδιοργάνωση των οδικών εμπορευματικών μεταφορών προβλέπεται να υπάρχει διάκριση αυτών σε τρεις κατηγορίες, νομαρχιακές, εθνικές και διεθνείς. Προυπόθεση να κάνει κάποιος μεταφορέας εθνικές μεταφορές θα τεθεί η άσκηση νομαρχιακών μεταφορών για ένα χρονικό διάστημα 3-5 χρόνια και προϋπόθεση ενός μεταφορέα να κάνει διεθνείς μεταφορές θα είναι η άσκηση εθνικής μεταφοράς 3-5 χρόνια.

Τέλος, όσον αφορά τα τεχνικά επαγγέλματα, οι σχετικές διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας περιλαμβάνουν διακρίσεις εθνικότητας για την χορήγηση αδείας ασκήσεως επαγγέλματος που πρέπει να τροποποιηθούν. Το ίδιο ισχύει και για το επιστημονικό τεχνικό προσωπικό που υπάγεται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το οποίο για την χορήγηση αδείας ασκήσεως επαγγέλματος απαιτεί την υποβολή πιστοποιητικού γεννήσεως. Σχετικές τροποποιήσεις απαιτούνται επίσης για την εγκατάσταση ευρωπαϊκών μελετητικών γραφείων στον τομέα των ηλεκτρομηχανολογικών κατασκευών.

2.ε.2 Κοινωνική ασφάλιση

Με την υλοποίηση της ελεύθερης διακίνησης των εργζομένων δημιουργήθηκε η ανάγκη για την ύπαρξη κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης. Οι κανονισμοί του Συμβουλίου 1408/1971 και 574/1972 καθώς και ωρισμένες πρόσφατες οδηγίες και συστάσεις αποτελούν το θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τα ασφαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων.

Οι δύο βασικοί κοινοτικοί κανονισμοί που αναφέρονται παραπάνω εφαρμόζονται:

α) στους υπηκόους των κρατών-μελών της ΕΟΚ, οι οποίοι απασχολούνται ως μισθωτοί ή μη μισθωτοί καθώς και στους συνταξιούχους.

β) στα μέλη οικογενείας των παραπάνω κατηγοριών.

γ) στους δημόσιους υπαλλήλους που υπάγονται σε συστήματα ασφάλισης μισθωτών ή σε γενικά συστήματα. Σύντομα, όμως, οι κανονισμοί θα περιλάβουν και τους δημόσιους υπαλλήλους, που υπάγονται σε ειδικά κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα (όπως συμβαίνει με τους Ελληνες δημόσιους υπαλλήλους). Κατ'αυτόν τον τρόπο, σε σύντομο χρονικό διάστημα και με την "προοπτική του 1992" οι Κανονισμοί θα αφορούν όλες τις κατηγορίες του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Οι κανονισμοί αυτοί επιδιώκουν να εξασφαλίσουν:

α) την ίση μεταχείριση στους υπηκόους των κρατών-μελών οι οποίοι μετακινούνται για απασχόληση σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΟΚ.

β) τη διατήρηση των κοινωνικοασφαλιστικών προσδοκιών που οι

διακινούμενοι έχουν ή θα μπορούσαν να αποκτήσουν σε ένα κράτος-μέλος, έτσι ώστε η μετακίνησή τους στα πλαίσια της ΕΟΚ να μην θίγει άμεσα ή έμμεσα τα κοινωνικοασφαλιστικά τους δικαιώματα.

γ) υπό το συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορα κράτη-μέλη για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων που απαιτεί η νομοθεσία κάποιου κράτους-μέλους για τη θεμελίωση δικαιώματος.

δ) την εξαγωγή των παροχών, που δικαιούται ο εργαζόμενος ή ο συνταξιούχος και τα μέλη της οικογενείας τους, σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος κι αν βρίσκονται.

Ο διακινούμενος κατά κανόνα ασφαρίζεται στη νομοθεσία της χώρας απασχόλησης. Εν τούτοις, ειδικές διατάξεις ρυμίζουν το θέμα της υπαγωγής στην ασφάλιση ορισμένων κατηγοριών όπως: οι αποσπασμένοι, οι εργαζόμενοι σε διεθνείς μεταφορές, οι εργαζόμενοι με την ίδια ή διαφορετική ιδιότητα σε περισσότερα κράτη-μέλη κλπ.

Τα πρόσωπα τα οποία καλύπτουν οι κανονισμοί δικαιούνται παροχές ασθένειας και μητρότητας, συντάξεις γήρατος και θανάτου, συντάξεις και παροχές αναπηρίας, παροχές χρηματικές και σε είδος, για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, οικογενειακές παροχές και παροχές ανεργίας.

Στα πλαίσια της κοινοτικής συνεργασίας και σε ορισμένους μόνο τομείς έχει επίσης εκδοθεί μια σειρά οδηγιών ή προτάσεων που σκοπό έχουν να εναρμονίσουν τις εθνικές νομοθεσίες, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις ιδιαιτερότητες των χωρών-μελών. Οι χώρες-μέλη έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν την πρακτική που αρμόζει στη

δεδομένη εθνική, οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα, για την υλοποίηση της επιδιωκόμενης προσαρμογής εντός ορισμένης χρονικής προθεσμίας (κανόνες αναγκαστικού δικαίου).

Οι οδηγίες αυτές είναι:

α) Η οδηγία 79/7/ΕΟΚ/1978 για την προοδευτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στα υποχρεωτικά συστήματα. Η οδηγία αυτή στοχεύει στην κατάργηση κάθε άμεσης ή έμμεσης διάκρισης που βασίζεται στο φύλο, στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν την προστασία κατά της ασθένειας, της αναπηρίας, καθώς και στις διατάξεις που αφορούν την παροχή κοινωνικής βοήθειας.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 δίδεται η ευχέρεια στα κράτη-μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας:

- i) τον καθορισμό του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης και τις συνέπειες που είναι δυνατόν να προκύψουν για άλλες παροχές.
- και ii) τα πλεονεκτήματα που παρέχονται στην ασφάλιση γήρατος στα πρόσωπα που έχουν αναθρέψει παιδιά.
- iii) τις προσαυξήσεις στις μακροχρόνιες παροχές (σύνταξη γήρατος, αναπηρίας, εργατικού ατυχήματος) για την προστατευόμενη σύζυγο. Τα κράτη-μέλη μπορούν διατηρήσουν τις προσαυξήσεις αυτές μόνο για τους άρρενες ασφαλισμένους εφόσον έχουν προστατευόμενη σύζυγο.

Η προθεσμία προσαρμογής των εθνικών νομοθεσιών των κρατών-μελών με την ανωτέρω οδηγία έληξε στις 22.12.84.

β) Η οδηγία 86/378/ΕΟΚ/1978 για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα

κοινωνικής ασφάλισης.

Ως επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (είτε η υπαγωγή σ' αυτά είναι υποχρεωτική είτε προαιρετική), θεωρούνται τα συστήματα που δεν διέπονται από την Οδηγία 79/7/ΕΟΚ/ΕΟΚ/1978 και έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή ελεύθερους επαγγελματίες παροχών, που συμπληρώνουν ή υποκαθιστούν τις παροχές των υποχρεωτικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας.

Η οδηγία παρουσιάζει περιορισμένο ενδιαφέρον για τη χώρα μας και αφορά έναν μικρό αριθμό συστημάτων που δημιουργούνται στα πλαίσια συλλογικών συμβάσεων εργασίας ή συμφωνίας με τον εργοδότη (αλληλοβοηθητικά ταμεία).

Προθεσμία προσαρμογής των εθνικών νομοθεσιών των κρατών-μελών στην παραπάνω οδηγία, έχει ορισθεί η 1.1.93.

γ) Η οδηγία 86/613/ΕΟΚ/1986 για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών που ασκούν ανεξάρτητα επαγγέλματα, συμπεριλαμβανομένων και των γεωργικών επαγγελμάτων καθώς και την προστασία της μητρότητας.

Η νέα αυτή οδηγία θέλησε να καλύψει τα ειδικά προβλήματα που συναντούν οι γυναίκες που ασκούν ένα ανεξάρτητο επάγγελμα και ειδικά οι απασχολούμενες στον αγροτικό τομέα ή όσες εργάζονται ως εταίροι στις οικογενειακές επιχειρήσεις, καθώς και οι απασχολούμενες ως μισθωτοί, ή και χωρίς καμιά νομική σχέση, στις οικογενειακές επιχειρήσεις.

Η προθεσμία προσαρμογής λήγει στις 30.6.89.

Στα πλαίσια των παραπάνω μορφών συνεργασίας εξαντλούνται οι

υποχρεώσεις των κρατών-μελών και δεν προβλέπονται άλλες, άμεσες υποχρεώσεις ή άλλης μορφής συμβατική ευθύνη. Βέβαια, χώρες εξαγωγής εργατικού δυναμικού, όπως η Ελλάδα, προσπαθούν να επικεντρώσουν τον τύπο της συνεργασίας σε σημεία τα οποία αφορούν την πληρέστερη εξασφάλιση των κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων των διακινουμένων εργαζομένων. Καταβάλλουν παράλληλα κάθε προσπάθεια ώστε η ολοκλήρωση της "ενιαίας εσωτερικής αγοράς" να συνοδεύεται από τη δημιουργία "πλαισίου εγγυημένων κοινωνικών δικαιωμάτων". Στην κατεύθυνση αυτή είναι απαραίτητο, τα μέτρα κοινωνικής προστασία να εναρμονιστούν με τους γενικότερους στόχους της οικονομικής ανάπτυξης και ιδιαίτερα της διατήρησης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας ώστε η χώρα να ανταποκριθεί επιτυχώς στην πρόκληση του 1992.

3 . Ελεύθερος ανταγωνισμός.

3.α. Πολιτική ανταγωνισμού και κρατικές επιδοτήσεις.

Ο ρόλος της πολιτικής ανταγωνισμού της Κοινότητας για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς είναι ουσιώδης και η υιοθέτηση μιας αυστηρής πολιτικής ανταγωνισμού είναι απαραίτητη για να μπορέσει το πλήρες άνοιγμα των αγορών της κοινότητας να έχει τα αναμενόμενα θετικά οικονομικά αποτελέσματα.

Η θέσπιση ενός πλαισίου στον τομέα του ανταγωνισμού προβλέπεται από την Συνθήκη της Ρώμης (άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης). Με βάση τα άρθρα αυτά, ορίζεται ένα πλαίσιο θεμιτού ανταγωνισμού, για όλες τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που λειτουργούν στον κοινοτικό χώρο, το οποίο παρέχει όλες τις εγγυήσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα αυτό.

Ειδικότερα, το άρθρο 85 απαγορεύει κάθε συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων, κάθε απόφαση ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε μορφή εναρμονισμένης πρακτικής των επιχειρήσεων που σκοπό έχει την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού μέσα στην κοινή αγορά.

Ταυτόχρονα, παρέχεται στην Επιτροπή η δυνατότητα να εξαιρεί από τις παραπάνω απαγορεύσεις τις συμφωνίες εκείνες που συμβάλλουν στην προώθηση της οικονομικής ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, στην βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων υπό τον όρο όμως ότι με τις νέες αυτές συμφωνίες εξασφαλίζεται στους καταναλωτές ένα τμήμα από το όφελος που

αναμένεται να προκύψει.

Στην διαδικασία των εξαιρέσεων συμπεριλαμβάνονται και οι ομαδικές εξαιρέσεις (block exemptions), που χορηγούνται με την έκδοση σχετικών κανονισμών. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής (1983/83), αποκλειστικής προμήθειας (1984/83), άδειας εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (2349/84), έρευνας και ανάπτυξης (418/85), εξειδίκευσης (417/85), και διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων (123/85) και στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών (3976/87).

Το άρθρο 86 της Συνθήκης απαγορεύει, την κατάχρηση από μια ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα αυτής με την προϋπόθεση ότι η κατάχρηση αυτή επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών. Πρέπει να τονιστεί ότι η δεσπόζουσα θέση αυτή καθ' εαυτή δεν απαγορεύεται αλλά μόνο η κατάχρησή της. Εξαιρεση δεν προβλέπεται από το άρθρο 86.

Στην προσπάθεια της να συμπληρώσει ή να βελτιώσει τα νομικά μέσα που διαθέτει για να ελέγχει τις μη ανταγωνιστικές πρακτικές, με την προοπτική της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και για να παρέχει μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου σε συμφωνίες επιχειρήσεων, η Επιτροπή προχώρησε σε προτάσεις σχεδίων κανονισμών εξαιρέσης κατά κατηγορίες ή σε ανακοινώσεις. Ήδη συζητούνται τα σχέδια κανονισμού που αφορούν τις συμφωνίες franchising, άδειας εκμετάλλευσης τεχνογνωσίας και συνεργασίας στον τομέα των αεροπορικών υπηρεσιών, ενώ παράλληλα η Επιτροπή προετοιμάζει την

έκδοση μίας ανακοίνωσης σχετικά με τις κοινές επιχειρήσεις. Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι η Επιτροπή προτίθεται να επέμβει εφαρμόζοντας τους κανόνες ανταγωνισμού και στο τραπεζικό και στον ασφαλιστικό τομέα.

Ένα από τα σημαντικά σχέδια κανονισμού που προωθεί η Επιτροπή είναι το σχέδιο κανονισμού για τις συγκεντρώσεις των επιχειρήσεων, το οποίο εκκρεμεί από το 1973. Ο κανονισμός αυτός εισάγει ένα σύστημα προληπτικού ελέγχου των σημαντικών συγχωνεύσεων με κοινοτική διάσταση για την αποφυγή δημιουργίας δεσποζουσας θέσης.

Στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς προβλέπεται από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η ίδρυση πρωτοβάθμιου δικαστηρίου για την εκδίκαση ορισμένων προσφυγών επί θεμάτων ανταγωνισμού που ασκούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα κατά αποφάσεων της Επιτροπής για να μειωθεί ο φόρτος εργασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το οποίο θα περιορίζεται στην εκδίκαση εφέσεων μόνο για νομικά θέματα.

Τέλος η Επιτροπή συνεχίζει να υποστηρίζει σθεναρά την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού από τα εθνικά δικαστήρια, όπως προβλέπεται από την Συνθήκη, ειδικότερα στις περιπτώσεις που η κοινοτική πολιτική έχει ήδη σαφώς προσδιοριστεί με την έκδοση των κανονισμών εξαιρέσης κατά κατηγορίες, ανακοινώσεων ή με την υπάρχουσα νομολογία.

Όσον αφορά την προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας στο κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο ανταγωνισμού, η κυβέρνηση έχει αρχίσει ήδη να μελετά τις θεσμικές μεταβολές που είναι αναγκαίες και να

καταγράφει τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν σε επί μέρους κλάδους. Οι τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού προέρχονται βασικά από τη συγκέντρωση επιχειρήσεων και τα συστήματα διανομής. Με την ένταξη της χώρας μας στην Κοινότητα νέα συτήματα διανομής εμφανίσθηκαν στην ελληνική αγορά, όπως, μεταξύ άλλων, η αποκλειστική προμήθεια και διανομή, η επιλεκτική διανομή και το franchising, που αλλάζουν σταδιακά το πλαίσιο άσκησης της εμπορικής δραστηριότητας. Παράλληλα, παρατηρήθηκε κάποια έξαρση, στην εξαγορά επιχειρήσεων, φαινόμενο που μπορεί να οδηγήσει σε υπέρμετρη συγκέντρωση και δημιουργία μονοπωλιακών καταστάσεων εάν δεν ελεγχθεί.

Είναι επίσης αναγκαίο όπως προγραμματισθεί η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού και στις δημόσιες επιχειρήσεις ιδιαίτερα όταν δίδεται μεγάλη έμφαση από την κοινότητα στην απελευθέρωση της αγοράς στις υπηρεσίες, και ειδικότερα, στις μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, τράπεζες, και ασφαλιστικές εταιρείες, τομείς στους οποίους το ελληνικό δημόσιο έχει αναπτύξει σημαντική δραστηριότητα.

Η Συνθήκη της Ρώμης προβλέπει επίσης ότι κρατικές επιδοτήσεις οι οποίες στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στην κοινότητα δεν είναι συμβατές με την ιδέα της κοινής αγοράς και συνεπώς δεν επιτρέπονται. Η Συνθήκη προβλέπει τις διαδικασίες με τις οποίες η Επιτροπή εξετάζει την κάθε περίπτωση κρατικής επιδότησης και εκδίδει αποφάσεις για την άρση εκείνων που δεν είναι σε αρμονία με τον κοινοτικό δίκαιο περί ανταγωνισμού. Η Επιτροπή έχει αρχίσει ήδη να δημιουργεί ένα αρχείο κρατικών επιδοτήσεων κατά

κράτος - μέλος ώστε να είναι σε θέση να παίρνει αποτελεσματικά μέτρα ενάντιον των παραβατών του κοινοτικού δικαίου.

Για την Ελλάδα, όπου οι κρατικές επιδοτήσεις χρησιμοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό στην μεταπολεμική περίοδο στο πλαίσιο άσκησης οικονομικής πολιτικής, η συμμόρφωση με το κοινοτικό δίκαιο θα απαιτήσει σημαντική προσπάθεια. Ήδη, έχει αρχίσει η σταδιακή κατάργηση όλων των εξαγωγικών επιδοτήσεων ενώ άλλες μορφές επιδοτήσεων στη βιομηχανία και βιοτεχνία θα πρέπει να εξαλειφθούν καθώς η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να μη επιτρέψει μετά το 1992 την ύπαρξη επιδοτήσεων και παντός είδους κρατικών ενισχύσεων που παραβιάζουν την αρχή του ελεύθερου και αθέμιτου ανταγωνισμού. Ειδικό θέμα τίθεται για τη χώρα μας λόγω ύπαρξης των προβληματικών επιχειρήσεων που έχουν υπαχθεί στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων. Η κυβέρνηση είναι σε διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή και το θέμα πρόκειται να διακανονισθεί σύντομα.

3.β. Κρατικές συμβάσεις προμήθειων και ανάθεσης έργων

3.β.1. Κρατικές προμήθειες

Η βασική οδηγία που ισχύει από το 1978 και διέπει τις κρατικές προμήθειες στη Κοινότητα είναι η οδηγία "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών" (77/62/ΕΟΚ). Με την οδηγία αυτή προβλέπονται ενιαίες ρυθμίσεις σε κοινοτικό επίπεδο για τις μορφές των διαγωνισμών (ανοικτοί/κλειστοί), τις αποκλειστικές περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης, τις τεχνικές προδιαγραφές ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα διάκρισης, τους κανόνες δημοσιότητας, τα κριτήρια επιλογής των προμηθευτών, τα κριτήρια κατακύρωσης των προμηθειών, καθώς και άλλα ζητήματα που αφορούν στην σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών. Υποχρέωση εφαρμογής της οδηγίας αυτής έχουν το Δημόσιο και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου δικαίου καθώς και άλλοι φορείς των κρατών-μελών όπως καθορίζονται στην οδηγία. Οι διατάξεις της οδηγίας εφαρμόζονται για προμήθειες προϋπολογιζόμενης αξίας ίσης ή μεγαλύτερης από 200.000 ECU. Εξαιρούνται από την υποχρέωση εφαρμογής της οδηγίας συμβάσεις κρατικών προμηθειών που συνάπτονται από οργανισμούς που διαχειρίζονται υπηρεσίες μεταφορών ή παρέχουν υπηρεσίες παραγωγής, μεταφοράς και διανομής νερού και ενέργειας καθώς και υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών. Ισχύει επίσης από 1/1/1981 η οδηγία 80/767/ΕΟΚ η οποία προβλέπει ίση μεταχείριση των προϊόντων των χωρών της GATT που έχουν συνυπογράψει την ειδική συμφωνία για τις

κρατικές προμήθειες. Στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής εμπίπτουν μόνο οι κεντρικοί κρατικοί φορείς και οι δημόσιοι εθνικοί οργανισμοί διοικητικού χαρακτήρα για τις προμήθειες προϋπολογισμένης αξίας ίσης ή μεγαλύτερης από 144.000 ECU.

Παρά την εναρμόνιση που υποτίθεται ότι θα έπρεπε να είχε επέλθει με τις ανωτέρω ρυθμίσεις, δεν υπήρξε το αναμενόμενο αποτέλεσμα όσον αφορά την αλληλοδουείσδυση των κοινοτικών επιχειρήσεων στις αγορές του δημόσιου τομέα ούτε η ανάλογη διαφάνεια. Και τούτο διότι τα κράτη-μέλη εκμεταλλεύονται σε μεγάλο βαθμό την δυνατότητα που τους παρέχεται από την οδηγία για επιλογή της κλειστής διαδικασίας αναθέτοντας ένα μεγάλο μέρος των συμβάσεων σε εθνικούς προμηθευτές ενώ στο υπόλοιπο ποσοστό κυριαρχεί η κατ'ευθείαν ανάθεση. Επίσης το γεγονός ότι δεν τηρούνται οι κανόνες δημοσίευσης και το ότι έχει δοθεί ευρύτατη δικαιοδοσία στις κατακυρωτικές αρχές συμβάλλει στην αποθάρρυνση συμμετοχής των αλλοδαπών προμηθευτών σε κρατικούς διαγωνισμούς, με αποτέλεσμα πάνω από το 90% των κρατικών προμηθειών να ανατίθεται σε εγχώριους προμηθευτές.

Επειδή η διοικητική πρακτική στα κράτη-μέλη έρχεται σε σύγκρουση με το στόχο της δημιουργίας της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς κρίθηκε σκόπιμο να αρχίσουν διαδικασίες προκειμένου να τεθούν σε ισχύ οδηγίες που θα ανταποκρίνονται στις νέες απαιτήσεις. Έτσι, τροποποιήθηκε πρόσφατα η βασική οδηγία του 1978 με τη νέα οδηγία 88/295/ΕΟΚ με την οποία γίνεται μια πρώτη προσπάθεια ανοίγματος των κρατικών προμηθειών στους μέχρι σήμερα εξαιρουμένους τομείς, καθώς επίσης και επέκτασης της διαφάνειας

στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και παράκαμψης των δυσχερειών που απορρέουν από τις ισχύουσες οδηγίες. Η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία πήραν παράταση του χρόνου εφαρμογής της νέας οδηγίας μέχρι το 1992. Η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη μέχρι τότε να εφαρμόζει τις οδηγίες 77/62/ΕΟΚ και 80/767/ΕΟΚ.

Η Επιτροπή συμφώνησε επίσης, μετά από διαπραγματεύσεις σε ένα νέο καθεστώς στον τομέα των κρατικών προμηθειών με την GATT. Ανάλογη τροποποίηση της οδηγίας 80/767/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην νέα οδηγία (88/295/ΕΟΚ).

Με τις τροποποιήσεις αυτές καθιερώνεται η ανοικτή διαδικασία (με την οποία κάθε προμηθευτής έχει την δυνατότητα υποβολής προσφοράς) σαν η κύρια διαδικασία διενέργειας διαγωνισμών. Η κλειστή διαδικασία (κατά την οποία οι προμηθευτές εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή αλλά δίνουν προσφορές μόνο εάν τους καλέσουν) πρέπει να γίνεται κατόπιν επαρκούς αιτιολόγησης. Τέλος καταργείται η χρήση της απευθείας ανάθεσης και εισάγεται η μέσω διαπραγμάτευσης διαδικασία, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, σε αποκλειστικά καθορισμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Επίσης ιδιαίτερη μνεία γίνεται στις τεχνικές προδιαγραφές όπου απαιτείται η προσαρμογή τους στη νέα κοινοτική πολιτική σε θέματα προτύπων και τυποποίησης. Τέλος κατοχυρώνεται μέχρι το 1992 η εθνική νομοθεσία για τη σύναψη συμβάσεων κρατικών προμηθειών που στόχο έχουν την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Στην Ελλάδα οι κρατικές προμήθειες αποτελούν το 6% περίπου του ακαθαρίστου εγχωρίου προϊόντος (ΑΕΠ) και απορροφούν το 10% της εγχώριας βιομηχανικής παραγωγής. Στο σύνολο της Κοινότητας,

οι κρατικές προμήθειες ανέρχονται σε 15% περίπου του ακαθάριστου κοινοτικού προϊόντος. Παράλληλα η ελληνική παραγωγή καλύπτει μόνο το 60% των αναγκών του Δημοσίου, ενώ το ποσοστό αυτό φτάνει μέχρις και 99% για άλλα κράτη-μέλη της Κοινότητας.

Το υφιστάμενο εθνικό μας δίκαιο (που θα ισχύει μέχρι 31.12.88) στον τομέα των κρατικών προμηθειών έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό την διάκριση των διαγωνισμών σε εγχώριους και διεθνείς, πράγμα που βρίσκεται σε αντίθεση με το βασικό κοινοτικό δίκαιο και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ένταξή μας στην Κοινότητα. Για την ενσωμάτωση της οδηγίας 77/62/ΕΟΚ έχει ήδη καταρτισθεί σχέδιο Π.Δ. Παράλληλα, με τον νέο νόμο 1797/88 από 1.1.89 εκσυγχρονίζεται η υπάρχουσα εθνική νομοθεσία για τις προμήθειες, ενώ διατηρούνται οι διατάξεις που αφορούν στην ενίσχυση της επαρχιακής βιομηχανίας και βιοτεχνίας στο πλαίσιο μιας πολιτικής μείωσης των περιφερειακών ανισοτήτων δεδομένου ότι τούτο δεν αντίκειται στην κοινοτική νομοθεσία.

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στο υφιστάμενο στην Ελλάδα θεσμικό πλαίσιο και νομικό καθεστώς. Η κατάργηση του διαχωρισμού των διαγωνισμών σε εγχώριους και διεθνείς θα προκαλέσει μεταβολές διαρθρωτικού χαρακτήρα τόσο στην εγχώρια παραγωγή (βιομηχανία, βιοτεχνία, μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις) όσο και στο εμπόριο.

Η απελευθέρωση της αγοράς στον τομέα των κρατικών προμηθειών αναμένεται να λειτουργήσει σαν καταλύτης για τον εκσυγχρονισμό και σαν κίνητρο για την επέκταση της παραγωγικής βάσης των ελληνικών βιομηχανιών και βιοτεχνιών. Για να ενημερωθούν οι

παραγωγικές τάξεις σε θέματα κρατικών προμηθειών σε κοινοτικό επίπεδο και να γνωρίσουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται ώστε να εκμεταλευθούν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται για νέες αγορές μπορούν να απευθυνθούν στο:

Υπουργείο Εμπορίου,
Γενική Γραμματεία Κρατικών Προμηθειών,
Διεύθυνση Προγράμματος και Οργάνωσης Προμηθειών
Πλατεία Κάνιγγος, Αθήνα 101 81
Τηλ. 3616-241 εσ.375

3.β.2. Δημόσια έργα,

Το βασικό πλαίσιο που διέπει την ανάθεση δημοσίων έργων είναι η οδηγία 71/305/ΕΟΚ που έχει σαν στόχο την εξασφάλιση συνθηκών ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των κοινοτικών εργοληπτικών επιχειρήσεων με την θέσπιση διαφανών διαδικασιών χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις λόγω εθνικότητας.

Η οδηγία αυτή προσδιορίζει συγκεκριμένες διαδικασίες δημοσίευσης και ανάθεσης των δημοσίων έργων των οποίων ο προϋπολογισμός (χωρίς τον Φ.Π.Α.) είναι μεγαλύτερος του ενός εκατομμυρίου ECU. Από την οδηγία αυτή εξαιρούνται ορισμένοι τομείς ή αναθέτουσες αρχές που παρέχουν υπηρεσίες μεταφοράς, παραγωγής και διανομής ύδατος ή ενέργειας. Στη διαδικασία περιέχονται κανόνες που αφορούν τις διαδικασίες ανάθεσης, τις τεχνικές προδιαγραφές, τα στοιχεία των προκηρύξεων, τους όρους συμμετοχής, τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης των συμβάσεων για τα έργα. Άλλες σχετικές οδηγίες με τα δημόσια έργα είναι οι οδηγίες 78/669/ΕΟΚ (τροποποιητική της 71/305/ΕΟΚ σε ότι αφορά τον προϋπολογισμό των έργων που υπάγονται σ' αυτήν) και 71/277/ΕΟΚ (σχετικά με τη διαδικασία και τους όρους δημοσίευσης των προκηρύξεων ανάθεσης ή παραχώρησης της εκτέλεσης δημοσίων έργων στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων). Η πρακτική που ακολουθείται όμως μέχρι σήμερα στα περισσότερα κράτη-μέλη σε αντίθεση με το πνεύμα της οδηγίας για τα δημόσια έργα. Διάφορες πρακτικές όπως η ελλιπής πληροφόρηση για τους διαγωνισμούς, οι πολύπλοκες διαδικασίες για την συμμετοχή στους διαγωνισμούς, οι

εξειδικευμένες τεχνικές προδιαγραφές, οι απευθείας αναθέσεις έργων κ.α. έχουν οδηγήσει στον αποτελεσματικό αποκλεισμό των ξένων εργοληπτών από τους διαγωνισμούς ανάθεσης δημοσίων έργων.

Για την άρση των εμποδίων αυτών που διαστρέφουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταρτίσει πρόταση οδηγίας που τροποποιεί τις παραπάνω οδηγίες. Η νέα αυτή οδηγία εγγυάται την διαφάνεια των διαδικασιών και των πρακτικών σύναψης των δημοσίων συμβάσεων έργων, διευκολύνει τον έλεγχο της τήρησης της απαγόρευσης περιορισμών και μειώνει τις διαγορές ως προς τους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των υπηκόων των κρατών-μελών. Η οδηγία αυτή, που συζητείται ακόμα και ίσως υιοθετηθεί μέσα στο 1989, αναφέρεται σε έργα προϋπολογισμού μεγαλύτερου εκείνου της οδηγίας 71/305/ΕΟΚ (ίσως άνω των 5 εκατ. ECU) και προσδιορίζει σαφέστερα τις ~αναθέτουσες αρχές~ που υπάγονται στην οδηγία, τους εξαιρούμενους τομείς, και τις διαδικασίες ανάθεσης (ιδίως σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να ισχύσει διαδικασία ανάθεσης έργων με διαπραγμάτευση), και τέλος, επιβάλλει την παροχή προς την Επιτροπή πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα δημοπρατούμενα έργα (π.χ. θα πρέπει να παρέχεται επαρκής αιτιολόγηση των λόγων απόρριψης εργοληπτών που παίρνουν μέρος στους διαγωνισμούς). Η έναρξη εφαρμογής της τροποποιητικής αυτής οδηγίας για την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία έχει ζητηθεί να παραταθεί μέχρι το 1992.

Το άνοιγμα των διαγωνισμών ανάθεσης δημοσίων έργων σε ξένους εργολήπτες δεν αναμένεται να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην πλειοψηφία των ελληνικών εργοληπτικών εταιρειών. Είναι όμως

πιθανόν εταιρείες σε ώριμους κλάδους όπως οι κατασκευές να αντιμετωπίσουν αυξημένο ανταγωνισμό. Βέβαια, πολλές ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες μπορούν να ανταγωνισθούν επάξια ξένους κατασκευαστικούς οίκους και στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό.

3.γ. Πνευματική ιδιοκτησία

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των αντικειμένων πνευματικής ιδιοκτησίας (διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά και βιομηχανικά σήματα, συγγραφικά δικαιώματα, κλπ.) είναι ότι παρέχουν στον δικαιούχο (ιδιοκτήτη) τους το δικαίωμα για αποκλειστική χρήση

Η σημασία των διεθνών κανόνων, που ρυθμίζουν τα πνευματικά και βιομηχανικά δικαιώματα στην ανάπτυξη των οικονομιών συνεχώς αυξάνει. Οι κυβερνήσεις των πιο αναπτυγμένων χωρών προσπαθούν να αυξήσουν το βαθμό προστασίας που εξασφαλίζουν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στις διεθνείς αγορές έτσι ώστε να περιοριστούν οι απομιμήσεις των νέων προϊόντων και να προστατευθούν οι καινοτομίες από τις αντιγραφές. Νέες κατηγορίες προϊόντων (λογισμικό, τοπογραφίες ηλεκτρονικών κυκλωμάτων, βιοτεχνολογικά προϊόντα) προστατεύονται από νέες εθνικές νομοθεσίες των αναπτυγμένων χωρών, που σύντομα θα αποτελέσουν τη βάση για διεθνείς συμβάσεις.

Από την άλλη πλευρά, η διαδικασία για τη χορήγηση ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας, με προηγούμενη εξέταση του νέου χαρακτήρα της επινοήσης, γίνεται τόσο περίπλοκη που μόνον οι οργανισμοί των μεγάλων χωρών είναι σε θέση να δρουν αποτελεσματικά. Έτσι, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής συνεργασίας, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (Μόναχο) αποχτάει όλο και σημαντικότερο ρόλο εξεταστή και εκδότη τίτλων πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ τα εθνικά γραφεία εξελίσσονται σε μηχανισμούς ανάλυσης και διάχυσης των πληροφοριών που περιέχονται στα

διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Άλλο βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι η προστασία τους διασφαλίζεται μόνον εντός της επικράτειας της χώρας που είναι καταχωρημένα. Τούτο έχει σαν αποτέλεσμα να χρειάζονται σήμερα 10 χωριστές καταθέσεις στις αντίστοιχες εθνικές υπηρεσίες σημάτων (οι χώρες της BENELUX - Ολλανδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο - έχουν κοινό γραφείο σημάτων) για την προστασία ενός σήματος σε όλη την Κοινότητα. Αντίθετα, για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας παρέχουν δυνατότητες κατοχύρωσης σε περισσότερες χώρες με μια διαδικασία.

Οι πιο πάνω βασικές αρχές που διέπουν τις νομοθεσίες όλων των κρατών-μελών της Κοινότητας και είναι κοινές για όλα τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, έρχονται κατά κάποιο τρόπο σε αντίθεση με άλλες βασικές αρχές της Κοινότητας, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων και υπηρεσιών. Για παράδειγμα ο δικαιούχος ενός σήματος καταχωρημένου στην Ελλάδα μπορεί να απαγορεύει την εισαγωγή και την πώληση προϊόντων με τον ίδιο σήμα που παράγονται σε άλλη χώρα της Κοινότητας.

Βέβαια, σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο δικαιούχος του σήματος του πιο πάνω παραδείγματος δεν μπορεί να απαγορεύσει την εισαγωγή και την πώληση στην Ελλάδα προϊόντων με το ίδιο σήμα που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία σε κάποια άλλη χώρα της Κοινότητας από τον ίδιο ή από τρίτο αλλά με την συγκατάθεσή του. Το Δικαστήριο δηλαδή προσπαθεί να διατηρήσει μια λεπτή ισορροπία μεταξύ των

περιορισμών που από τη φύση τους θέτουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων και υπηρεσιών, που αποτελεί μια από τις βασικές αρχές που διέπουν την Κοινότητα.

Ενόψει της δημιουργίας της ενιαίας εσωτερικής αγοράς που προβλέπεται να ολοκληρωθεί το 1992, η Κοινότητα προετοιμάζεται, λαμβάνοντας τα κατάλληλα νομοθετικά μέτρα, να περιορίσει κατά το δυνατόν τα εμπόδια που δημιουργούνται στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων από τους περιορισμούς που προέρχονται από τα πιο πάνω δικαιώματα. Για τον λόγο αυτό, στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έχουν ήδη υπογραφεί δύο διεθνείς συμβάσεις, η Σύμβαση του Μονάχου για το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας που ισχύει από το 1978, και η Σύμβαση του Λουξεμβούργου για το Κοινοτικό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας, που δεν έχει όμως κυρωθεί από όλα τα κράτη-μέλη και κατά συνέπεια δεν ισχύει ακόμη. Η Ελλάδα όμως έχει γίνει πλήρες μέλος από το 1986 και συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Γραφείο σε θέματα επιμόρφωσης, τεκμηρίωσης και διάχυσης πληροφοριών.

Στον τομέα των σημάτων έχουν προχωρήσει σημαντικά οι εργασίες για τη δημιουργία του κοινοτικού σήματος και την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών στα σήματα. Η κατάργηση των εμποδίων που δημιουργούνται από τα σήματα στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων είναι ένας από τους βασικούς λόγους για τη δημιουργία ενός ενιαίου κοινοτικού τίτλου προστασίας των σημάτων, του κοινοτικού σήματος.

Το κοινοτικό σήμα θα αποκτάται με μία μόνο κατάθεση σε μία

αρμόδια κοινοτική υπηρεσία (Κοινοτικό Γραφείο Σημάτων) με μία ενιαία διαδικασία και μία ενιαία νομοθεσία που θα εφρμόζεται απευθείας σε όλα τα κράτη-μέλη, η δε ισχύς του θα επεκτείνεται αυτόματα και στα 12 κράτη-μέλη της Κοινότητας.

Τα εθνικά σήματα ούτε θα καταργηθούν ούτε θα μετατραπούν αναγκαστικά σε κοινοτικά. Θα συνυπάρχουν με το κοινοτικό σήμα και θα συγκεντρώνουν την προτίμηση των επιχειρήσεων εκείνων που θα απευθύνονται αποκλειστικά στην εθνική αγορά. Η ύπαρξη και η παράλληλη λειτουργία δύο συστημάτων καταχώρισης και προστασίας των σημάτων (εθνικών και κοινοτικού) είναι αναπόφευκτο να δημιουργήσει ορισμένα προβλήματα κυρίως από τις διαφορετικές ρυθμίσεις που περιέχουν οι εθνικές νομοθεσίες για τα σήματα σε σχέση με αυτές που περιέχονται στην κοινοτική νομοθεσία (κοινοτικό σήμα).

Για τον λόγο αυτό τελείως πρόσφατα έγινε το πρώτο μεγάλο βήμα για την υιοθέτηση κοινοτικής οδηγίας που θα εναρμονίζει, μέχρις ενός σημείου, τις εθνικές νομοθεσίες για τα σήματα, κυρίως στις διατάξεις που αφορούν τους λόγους καταχώρισης των σημάτων ως και τα δικαιώματα που παρέχουν τα σήματα στους δικαιούχους τους.

Παράλληλα, προωθείται από την Κοινότητα σχετικός κανονισμός για το κοινοτικό σήμα, για το οποίο όμως παραμένουν ακόμα για επίλυση μια σειρά από σοβαρά προβλήματα όπως, η επιλογή της πόλης όπου θα εγκατασταθεί η έδρα του μελλοντικού Γραφείου Σημάτων, η επιλογή της γλώσσας διαδικασίας, το ζήτημα της επίλυσης των διαφορών που θα δημιουργούνται από την καταχώριση και η επιλογή του κατάλληλου συστήματος καταχώρισης.

Θα πρέπει να επισημάνουμε πως η χώρα μας υποστηρίζει ότι το Κοινοτικό Γραφείο Σημάτων πρέπει να παρεμβαίνει αυταπόγγελα κατά τη διαδικασία καταχώρισης και να απορρίπτει τα κοινοτικά σήματα που συγκρούονται με προγενέστερα εθνικά. Κατά το τρόπο αυτό επιτυγχάνεται μια καλλίτερη προστασία στα προγενέστερα σήματα, κυρίως όταν αυτά ανήκουν σε επιχειρήσεις μικρού ή μεσαίου μεγέθους που δεν διαθέτουν την δυνατότητα και τα μέσα ούτε για μια διαρκή επαγρύπνηση από πιθανή καταχώριση μεταγενέστερων κοινοτικών σημάτων ούτε για τη δικαστική τους προστασία, που τις περισσότερες φορές θα πρέπει να γίνεται ενώπιον του Κοινοτικού Γραφείου, δηλαδή στη χώρα της Κοινότητας όπου αυτό θα εγκατασταθεί.

3.δ. Φυσικά εμπόδια στο διακοινοτικό εμπόριο

- Συνοριακοί έλεγχοι και φορολογική εναρμόνιση.

Η κατάργηση των δασμών ήταν από τα πιο σημαντικά μέτρα για την δημιουργία της κοινής αγοράς. Στα πλαίσια της Ενιαίας Πράξης όμως απαιτούνται να ληφθούν περαιτέρω μέτρα που να συντείνουν στην απλούστευση των τελωνειακών διατυπώσεων και την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της κοινότητας. Οι ρυθμίσεις αυτές αναμένονται να μειώσουν το κόστος διακίνησης και μεταφοράς των εμπορευμάτων και να τονώσουν τον ανταγωνισμό.

Η διαδικασία υλοποίησης των μέτρων αυτών έχει ήδη εγκαινιασθεί με τη θέσπιση και εφαρμογή από 1.1.88 του Ενιαίου Διοικητικού Εγγράφου που αντικαθιστά τα μέχρι σήμερα παραστατικά εισαγωγής, εξαγωγής και διαμετακόμισης εμπορευμάτων.

Μια άλλη σειρά μέτρων είναι προτάσεις κανονισμών σχετικές με τη σύσταση εγγυήσεων υπέρ της τελωνειακής αρχής, τη βεβαίωση και τους όρους πληρωμής της τελωνειακής οφειλής, την κατάργηση των διατυπώσεων διέλευσης των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας, και πρόταση οδηγιών για τις ατέλειες ενδοκοινοτικών επιβατών και για τα είδη καταστημάτων αφορολογήτων ειδών.

Η εκτίμηση των επιπτώσεων για τη χώρα μας δεν είναι δυνατή σε αυτή τη φάση γιατί σχετίζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό με εξελίξεις σε άλλους τομείς, όπως η στατιστική, οι μεταφορές, οι μη τελωνειακοί έλεγχοι εμπορευμάτων, ο βαθμός φορολογικής εναρμόνισης κ.λ.π.

Στον τομέα της δίωξης των τελωνειακών παραβάσεων έχουν ήδη

αρχίσει διαβουλεύσεις μεταξύ κρατών-μελών με την προοπτική της εξέτασης και εξεύρεσης τρόπων αντιμετώπισης των αναγκών ελέγχου ιδιαζούσης σημασίας προϊόντων όπως π.χ. όπλα, εκρηκτικές ύλες, ναρκωτικά κ.λ.π. υπό καθεστώς πλήρους κατάργησης των ενδοκοινοτικών συνόρων.

Μια πρώτη εκτίμηση οδηγεί στην αντίληψη ότι υπό το νέο αυτό καθεστώς ελευθερίας στην ενδοκοινοτική διακίνηση καθίσταται αναγκαία η τόνωση της ελεγκτικής δράσης των τελωνειακών αρχών στα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας. Ως προς το σημείο αυτό από Ελληνικής πλευράς έχει ήδη επισημανθεί η ανάγκη τα μέτρα τόνωσης των εξωτερικών ελέγχων, να λαμβάνουν αναγκαστικά υπόψη την οριακή περίπτωση και τις ιδιαίτερες δυσκολίες των τελωνειακών αρχών χωρών όπως η Ελλάδα, που δεν έχουν κοινά χερσαία σύνορα με άλλα κράτη-μέλη.

Όσον αφορά την φορολογική εναρμόνιση στον τομέα εκείνο της εσωτερικής φορολογίας που έχει εφαρμογή κατά την εισαγωγή εμπορευμάτων, το βασικότερο ίσως πρόβλημα για την χώρα μας είναι η επίπτωση στα δημοσιονομικά έσοδα σε σχέση με την φορολογική επιβάρυνση των διάφορων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Οι προτάσεις της Επιτροπής προβλέπουν την ύπαρξη δύο ζωνών συντελεστών για τον φόρο προστιθέμενης αξίας (κανονικό συντελεστή 14-20% και χαμηλό συντελεστή 4-9% για είδη πρώτης ανάγκης) και την εναρμόνιση της έμμεσης φορολογίας στα πετρελαιοειδή, στα οινόπνευματώδη και στα καπνικά προϊόντα. Σε σχέση με τα τρία επίπεδα επιβάρυνσης (6%, 16% και 36%) που ισχύουν σήμερα στην χώρα μας και την σύνθεση των προϊόντων που υπάγονται στους

διάφορους συντελεστές του Φ.Π.Α. και σε συνδυασμό με την σχετικά χαμηλή φορολόγηση των πετρελαιοειδών, των οινοπνευματωδών και των καπνικών προϊόντων, η φορολογική εναρμόνιση θα έχει σαν αποτέλεσμα την αλλαγή του προτύπου παραγωγής-κατανάλωσης που στηρίζεται στους σημερινούς συντελεστές με συνέπειες για τα δημοσιονομικά έσοδα του κράτους που δεν μπορούν να αξιολογηθούν σε αυτή την φάση. Πάντως η αποδοχή από την χώρα μας των αλλαγών στο σύστημα φορολογικής επιβάρυνσης δεν μπορεί παρά να έχει σαν προϋπόθεση την διατήρηση των φορολογικών εσόδων σε ανεκτά επίπεδα ώστε να μην σημειωθεί χειροτέρευση των δημοσιονομικών ισορροπιών.

Πέραν από την προσέγγιση των συντελεστών Φ.Π.Α., με την κατάργηση των φορολογικών συνόρων προβλέπεται η κατάργηση της φορολογίας στις εισαγωγές και της αποφορολόγησης στις εξαγωγές μεταξύ των κρατών-μελών. Ο Φ.Π.Α. θα επιβάλεται στην χώρα προέλευσης του προϊόντος και μέσω ενός συστήματος συμψηφισμού τα έσοδα θα αποδίδονται στην χώρα κατανάλωσης του προϊόντος. Αυτό θα απαιτήσει την δραστική βελτίωση του συστήματος στατιστικής παρακολούθησης του εξωτερικού εμπορίου και τον εκσυγχρονισμό του τελωνειακού έργου στην χώρα μας.

Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι οι συζητήσεις για την φορολογική εναρμόνιση είναι ακόμα σε προκαταρκτικό στάδιο ενώ οι προτάσεις της Επιτροπής συναντούν ήδη την αντίδραση πολλών κρατών-μελών της Κοινότητας.

Τέλος, στον τομέα ειδικών δασμολογικών καθεστώτων επισημαίνονται κατά θέμα τα εξής:

α) Καθεστώς ΦΠΑ και ειδικών φόρων κατανάλωσης σε αγαθά

εφοδιασμού πλοίων, αεροσκαφών και τρενών που εκτελούν διεθνείς μεταφορές.

Με βάση την εσωτερική μας νομοθεσία παρέχεται απαλλαγή κατά την εισαγωγή από φόρους κατανάλωσης και λοιπούς φόρους για καύσιμα και λιπαντικά με τα οποία εφοδιάζονται πλοία γραμμών εσωτερικού όπως και για τροφοεφόδια, καύσιμα και λιπαντικά με τα οποία εφοδιάζονται σκάφη αναψυχής υπό ξένη σημαία χρησιμοποιούμενα από αλλοδαπούς τουρίστες.

Επειδή η παραπάνω πρόταση οδηγίας δεν αναγνωρίζει τέτοιες απαλλαγές, γίνεται προσπάθεια από την πλευρά της χώρας μας για την συμπερίληψη σε αυτή των παραπάνω απαλλαγών προς αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων στην ακτοπλοϊκή ναυτιλία και το θαλάσσιο τουρισμό στη χώρα μας.

β) Φορολογικές απαλλαγές στην οριστική εισαγωγή από κράτος μέλος προσωπικών ειδών ιδιωτών (μετοικεσία από χώρες Ε.Ο.Κ.).

Η πρόταση αυτή ελαχιστοποιεί τις προϋποθέσεις και καταργεί τους περιορισμούς στη χορήγηση ατέλειας ειδών οικιακής και αυτοκινήτων προσώπων που μετοικούν από ένα σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ο.Κ..

Η αποδοχή της πρότασης αυτής έχει σημαντικές συνέπειες για τη χώρα μας, λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού Ελλήνων, που ζουν στις άλλες χώρες-μέλη, της υψηλής φορολογικής επιβάρυνσης ιδιαίτερα των αυτοκινήτων αλλά και μερικών άλλων ειδών μετοικεσίας που ισχύει στη χώρα μας, όπως και του ότι δεν υπάρχει εγχώρια παραγωγή των ειδών αυτών. Στο νέο αυτό πιο φιλελεύθερο κοινοτικό καθεστώς, θα είναι απαραίτητο από ελληνικής πλευράς να

γίνεται αυστηρός έλεγχος για την επαλήθευση της πραγματικής πρόθεσης των μετοικούντων να εγκατασταθούν πραγματικά στη χώρα.

γ) Φορολογικές ατέλειες που εφαρμόζονται στο εσωτερικό της κοινότητας για την προσωρινή εισαγωγή αυτοκινήτων.

Επειδή και η πρόταση αυτή επιχειρεί ανάλογο με την προηγούμενη άνοιγμα στο καθεστώς της προσωρινής εισαγωγής αυτοκινήτων αναμένονται δυσμενείς επιπτώσεις όσον αφορά σε λαθρεμπορικές πράξεις, φοροαποφυγές και καταστρατηγήσεις, που μόνο μια κατάλληλη μηχανοργάνωση των τελωνείων θα μπορούσε να θέσει υπό έλεγχο.

δ) Αύξηση απαλλαγών σε ταξιδιώτες που προέρχονται από τρίτες προς Ε.Ο.Κ. χώρες.

Όσον αφορά την πρόταση αυτή με την οποία επιδιώκεται αρκετά μεγάλη αύξηση των ατελειών που χορηγούνται στους ταξιδιώτες από τρίτες προς την Ε.Ο.Κ. χώρες, η χώρα μας έχει ζητήσει παρέκκλιση λόγω των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί τελευταία στις γειτονικές με την Τουρκία περιοχές της χώρας μας, οι οποίες απειλούνται με μαρασμό του εμπορίου τους σε αρκετούς τομείς εξαιτίας της μετατόπισης του εμπορικού ενδιαφέροντος του καταναλωτικού κοινού στην αγορά γειτονικών περιοχών της Τουρκίας τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να επισκέπτονται οποτεδήποτε και όσες φορές επιθυμούν.

Σαν γενική παρατήρηση για τις αμέσως τρεις παραπάνω κοινοτικές πρωτοβουλίες από άποψη δημοσιονομικών επιπτώσεων, επισημαίνεται ότι αυτές αποτελούν συνάρτηση του βαθμού προσέγγισης των φορολογικών νομοθεσιών που θα υπάρχει όταν τεθούν

σε ισχύ. Αν η προσέγγιση επιτευχθεί ταυτόχρονα με την υιοθέτηση των προτάσεων οι αρνητικές δημοσιονομικές επιπτώσεις δεν φαίνονται σημαντικές.

3.ε. Τεχνικά Εμπόδια στο διακοινοτικό εμπόριο.

3.ε.1. Τυποποίηση-πιστοποίηση προϊόντων

Κύριος στόχος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ήταν και παραμένει η ελεύθερη διακίνηση των αγαθών. Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου πέρα από το ξεπέρασμα των φυσικών φραγμών που τίθενται από τα κράτη-μέλη σημαντική θέση κατέχουν τα τεχνικά εμπόδια.

Τα αναπτυγμένα βιομηχανικά ευρωπαϊκά κράτη άρχισαν να εισάγουν θεσμούς τυποποίησης και πιστοποίησης από τις αρχές του αιώνα και καθόριζαν προδιαγραφές για τα προϊόντα τους, απαιτώντας τα προϊόντα που εισάγονται από άλλα κράτη να είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εθνικών τους προδιαγραφών, σε θέματα κυρίως ποιότητας και ασφάλειας.

Τα πρότυπα καθορίζονται συνήθως από τους εθνικούς οργανισμούς τυποποίησης όπως είναι ο ΕΛΟΤ στη χώρα μας, το BSI (BRITISH STANDARD INSTITUTION) για την Μ.Βρετανία, ANFOR για τη Γαλλία, DIN για τη Γερμανία κ.α. Έτσι όταν προϊόντα δεν πληρούσαν τις προδιαγραφές τις οριζόμενες από τις χώρες εισαγωγής αντιμετώπιζαν σημαντικά εμπόδια να διεισδύσουν στις αγορές αυτών των χωρών. Σε πολλές περιπτώσεις το κόστος παραγωγής αυξάνεται σημαντικά όταν τα προϊόντα που θα εξαχθούν πρέπει να ικανοποιούν τις απαιτήσεις της χώρας εισαγωγής.

Πρώτο βήμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την ελεύθερη διακίνηση των αγαθών, ήταν η αποφυγή επιβολής νέων τεχνικών εμποδίων. Έτσι εκδόθηκε η οδηγία 83/189/ΕΟΚ που περιορίζει το

ανεξέλεγκτο νομοπαρασκευαστικό έργο που ανέπτυξαν τα κράτη-μέλη για την προστασία της εθνικής παραγωγής μέσα από την επιβολή νέων τεχνικών εμποδίων. Σύμφωνα με την οδηγία αυτή κάθε κράτος-μέλος μέσω του εθνικού του οργανισμού τυποποίησης έχει την υποχρέωση να ενημερώνει την Κοινότητα και τα άλλα κράτη για τις προθέσεις του στη δημιουργία προτύπων και τεχνικών κανονισμών και να κοινοποιεί κάθε σχέδιο προτύπου και τεχνικού κανονισμού, ώστε να δίνεται η ευκαιρία στα άλλα κράτη να προβάλλουν αντιρρήσεις.

Το 1985 τα κράτη-μέλη της Κοινότητας σε μια προσπάθεια δημιουργίας κοινών ευρωπαϊκών προτύπων υιοθέτησαν μια νέα πολιτική στη τυποποίηση που ονομάστηκε "νέα προσέγγιση".

Με την "νέα προσέγγιση" επιταχύνεται σημαντικά το νομοπαρασκευαστικό έργο της Κοινότητας έτσι ώστε ως το 1992 να υπάρχει ενιαίο νομικό καθεστώς για τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν τα προϊόντα που θα κυκλοφορούν ελεύθερα στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

Αυτό προβλέπεται να επιτευχθεί με το να εκδίδονται οδηγίες που δεν θα περιέχουν τεχνικές λεπτομέρειες αλλά θα παραπέμπουν στα ευρωπαϊκά πρότυπα των οποίων η εφαρμογή θα είναι υποχρεωτική. Αυτό ισχύει προπαντός για προϊόντα που έχουν σχέση με την ασφάλεια, την υγεία, την προστασία του καταναλωτή και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η εκπόνηση των ευρωπαϊκών προτύπων για την εφαρμογή των οδηγιών γίνεται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης: τη CEN (COMMITTEE EUROPEEN DE NORMALISATION) και CENELEC (COMMITTEE EUROPEEN ELECTROTECHNIQUE). Αυτοί οι οργανισμοί ενισχύονται από

την Ευρωπαϊκή Κοινότητα για να μπορέσουν να συντάξουν τα πρότυπα που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Επίσης αυτοί οι οργανισμοί ανέλαβαν τη πληροφόρηση που προβλέπει η Οδηγία 83/189/ΕΟΚ (Κέντρα Πληροφόρησης).

Ετσι από 1.1.85 όλοι οι εθνικοί οργανισμοί τυποποίησης, ανάμεσά τους και ο ΕΛΟΤ, ενημερώνουν και αποστέλλουν τα κείμενα σχεδίων των προτύπων που επεξεργάζονται στους παραπάνω οργανισμούς τυποποίησης. Αντιστρόφως πληροφορούνται για όλα τα σχέδια προτύπων που εκπονούνται από τους άλλους οργανισμούς.

Επίσης στα πλαίσια της νέας προσέγγισης οι οργανισμοί τυποποίησης των κρατών μελών αποδέχτηκαν να εντάσσουν υποχρεωτικά τα ευρωπαϊκά πρότυπα στην τυποποίησή τους. Ετσι όταν ένα ευρωπαϊκό πρότυπο εγκρίνεται από τις CEN/CENELEC είναι υποχρεωτικό για τα μέλη του ανεξαρτήτως αν το έχουν καταψηφίσει. Για να μη ψηφιστεί ένα ευρωπαϊκό πρότυπο θα πρέπει να το έχουν καταψηφίσει τρία τουλάχιστο μέλη.

Οι κανονισμοί όλων των οργανισμών τυποποίησης αγαθεωρήθηκαν για να γίνουν πιο ευέλικτες και αποτελεσματικές οι διαδικασίες δημιουργίας προτύπων. Σύμφωνα με τις ληφθείσες αποφάσεις σύντομα πολλά προϊόντα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και θα φέρουν το σήμα των οργανισμών τυποποίησης που θα τους επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση μέσα στη Κοινότητα. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν μεταξύ άλλων, προϊόντα για δομικές κατασκευές, δοχεία πίεσης, παιδικά παιχνίδια, εξοπλισμός που χρησιμοποιεί αέρια καύσιμα, εξοπλισμός σπορ και χόμπυ, ανελκυστήρες, ηλεκτρολογικό υλικό, και υδρομετρητές. Παράλληλα,

επιδιώκεται η υιοθέτηση ευρωπαϊκών προτύπων όσον αφορά την ασφάλεια μηχανών, την ατομική προστασία εργαζομένων, τον έλεγχο εργασιακού περιβάλλοντος, την κατανάλωση ενέργειας οικιακών συσκευών και τους θορύβους οικιακών συστημάτων

Το σήμα απονέμεται μέσα από τη διαδικασία της πιστοποίησης με την οποία βεβαιώνεται ότι ένα προϊόν ή μία υπηρεσία συμφωνούν με κάποια εκ των προτέρων καθορισμένα πρότυπα ή προδιαγραφές.

Το Π.Δ. 318/83 και οι υπουργικές αποφάσεις 2199/85 (ΦΕΚ 277/10.5.85) και 2397/85 (ΦΕΚ 323/Β/27.5.85) καθορίζουν το γενικό πλαίσιο και τις διαδικασίες του συστήματος πιστοποίησης.

Για την εφαρμογή της πιστοποίησης απαιτούνται:

α. Η ύπαρξη προτύπων ή άλλων τεχνικών προδιαγραφών. Με τις συμφωνίες που υπάρχουν ανάμεσα στους οργανισμούς τυποποίησης, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η πιστοποίηση θα γίνεται με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Προβλέπεται ακόμα ότι θα μπορεί να χρησιμοποιηθούν διεθνή πρότυπα ή εθνικά πρότυπα των κρατών μελών.

β. ύπαρξη κατάλληλων εργαστηρίων δοκιμών. Ο ΕΛΟΤ έχει τη δυνατότητα να συνεργάζεται με εργαστήρια του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα που εκτελούν δοκιμές σειράς των προϊόντων για σκοπούς πιστοποίησης. Η εξασφάλιση της αξιοπιστίας των εργαστηρίων ελέγχου γίνεται με την υπουργική απόφαση 8499/19.4.88 (ΦΕΚ 269/Β/4.5.88) που αναθέτει στον ΕΛΟΤ την διενέργεια διαπίστευσης εργαστηρίων δοκιμών. Για το θέμα της διαπίστευσης εργαστηρίων δοκιμών διαμορφώνεται κοινό σύστημα διαπίστευσης για όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας. Το κοινό σύστημα θα βοηθήσει ώστε να

μπορέσουν τα αποτελέσματα των δοκιμών των ελληνικών εργαστηρίων να θεωρούνται έγκυρα και να δίνεται η ευκαιρία της αμοιβαίας αναγνώρισής τους σε ευρωπαϊκά ή διεθνή συστήματα πιστοποίησης και ελέγχου προϊόντων. Με αυτό θα αποφεύγεται ο επανέλεγχος των προϊόντων στη χώρα εισαγωγής πράγμα που δημιουργεί καθυστερήσεις στη διακίνηση των αγαθών και αυξάνει το κόστος τους .

γ. Η Εφαρμογή συστήματος ελέγχου και διασφάλισης ποιότητας στις βιομηχανικές μονάδες. Για να απονεμηθεί το σήμα ποιότητας πέραν του εργαστηριακού ελέγχου των προϊόντων προβλέπεται διαπίστωση της ικανότητας της επιχείρησης να παράγει προϊόντα που να έχουν ποιότητα όπως προδιαγράφουν τα πρότυπα, και ότι η επιχείρηση εφαρμόζει σύστημα ελέγχου ποιότητας των προϊόντων της. Σήμερα, οι Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί Τυποποίησης (ανάμεσά τους και ο ΕΛΟΤ) έχουν αποδεχθεί τα διεθνή πρότυπα για τη διασφάλιση της ποιότητας εκ μέρους των επιχειρήσεων που όταν εφαρμοσθούν θα αποτελέσουν ένα "εργαλείο" για τη διευκόλυνση των συναλλαγών τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο.

Για να μπορέσουν τα ελληνικά προϊόντα να είναι ανταγωνιστικά στη διεθνή αλλά και στην εγχώρια αγορά είναι απαραίτητη η δημιουργία κατάλληλης υποδομής στη τυποποίηση, στη πιστοποίηση και τις εργαστηριακές δοκιμές στην Ελλάδα.

Η επιτυχία της τυποποίησης στη χώρα μας απαιτεί την στενή συνεργασία του ΕΛΟΤ και της ελληνικής βιομηχανίας. Ο ΕΛΟΤ συμμετέχει ενεργά και ισότιμα στα όργανα διοίκησης της CEN και CENELEC . Αυτή η δραστηριότητα διευκολύνει την προσπάθεια στις τεχνικές επιτροπές, στα όργανα που επεξεργάζονται τα πρότυπα και

φυσικά μπορεί να δίνει μέσω του κέντρου πληροφόρησης που λειτουργεί στον ΕΛΟΤ τις απαραίτητες πληροφορίες για το τι γίνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κάθε κλάδος της βιομηχανίας που επιθυμεί να συμμετάσχει στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών προτύπων στο πεδίο του μπορεί να το επιτύχει μέσω του ΕΛΟΤ. Έχουν ήδη ιδρυθεί διάφορες επιτροπές τυποποίησης που εκπροσωπούν τους διάφορους τομείς της οικονομίας με κυριώτερες αυτές που έχουν αντικείμενο τη βιομηχανία και βιοτεχνία. Στις συσκέψεις των τεχνικών επιτροπών που παίρνονται αποφάσεις για τα ευρωπαϊκά πρότυπα υπάρχουν εκπρόσωποι της βιομηχανίας κάθε χώρας. Συνήθως όμως εκπρόσωποι από τη χώρα μας απουσιάζουν.

Είναι λοιπόν απαραίτητη η ενημέρωση όλων των παραγόντων της οικονομικής ζωής καθώς και η συμμετοχή τους και προσαρμογή στα νέα κοινοτικά δεδομένα για να μην υψωθούν τεχνικά εμπόδια στις εξαγωγές των ελληνικών προϊόντων και μελλοντικά να γίνει αδύνατη η διάθεση τους σε αυτή την ίδια την ελληνική αγορά.

Στο τομέα της ενημέρωσης, η ελληνική βιομηχανία ιδιαίτερα πρέπει να μάθει για το τι γίνεται στην Ελλάδα. Αυτό θα πραγματοποιηθεί αν το συλλογικό όργανο κάθε κλάδου αναλάβει τη λειτουργία της Επιτροπής Τυποποίησης των προϊόντων του σύμφωνα με τους κανονισμούς του ΕΛΟΤ.

Οι κλαδικές αυτές επιτροπές τυποποίησης θα παρακολουθούν τις εξελίξεις στη CEN ή CENELEC και εκπρόσωποί τους θα μπορούν να συμμετέχουν σε ευρωπαϊκές επιτροπές και να υποστηρίζουν τα συμφέροντα της ελληνικής βιομηχανίας.

Οι επιτροπές τυποποίησης κάθε κλάδου θα εκπονούν τα αντίστοιχα προς τα ευρωπαϊκά, ελληνικά πρότυπα έτσι ώστε η ελληνική μεταποίηση να παράγει προϊόντα ευρωπαϊκών προδιαγραφών εξασφαλίζοντας έτσι την πιστοποίηση τους.

Τέλος, ανεξάρτητα αν οι θεσμοί της τυποποίησης και πιστοποίησης είναι πρωτόγνωροι για τη χώρα μας και αριθμούν δέκα μόνο χρόνια ζωής, αυτό σήμερα δεν παρέχει κανένα άλλοθι για καθυστερήσεις ενεργοποίησης μας στον τομέα αυτό. Ιδιαίτερα μετά την επιτάχυνση των διαδικασιών τυποποίησης και πιστοποίησης και τη μορφή που έχουν λάβει σήμερα στους κόλπους των Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η αποτελεσματική ενεργοποίησή μας αποτελεί βασικό θέμα οικονομικής επιβίωσης.

3.ε.2. Νομοθεσία τροφίμων

Η πολιτική της Κοινότητας για τη νομοθεσία τροφίμων στηριζόταν μέχρι πρότινος στην έκδοση οδηγιών για τον καθορισμό προδιαγραφών για συγκεκριμένα τρόφιμα.

Η πρακτική αυτή για την εναρμόνιση της νομοθεσίας τροφίμων αποδείχθηκε χρονοβόρα και πολυπλοκή. Για τούτο και αναθεωρήθηκε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός περισσότερο πληροφοριακού συστήματος αναφορικά με τον καθορισμό γενικών προτύπων ασφάλειας και υγιεινής για τα τρόφιμα.

Εναρξή εφαρμογής της νέας αυτής πρακτικής γίνεται με την έκδοση τεσσάρων οδηγιών πλαισίων που αναφέρονται στην επισήμανση των τροφίμων, στα πρόσθετα των τροφίμων, στα τρόφιμα ειδικής διατροφής, και στα υλικά και αντικείμενα που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα. Χαρακτηριστικό των οδηγιών αυτών είναι ότι προβλέπουν την έκδοση άλλων ειδικών οδηγιών για πιο συγκεκριμένα θέματα.

Η υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία, προς την οποία έχει ήδη γίνει εναρμόνιση του ελληνικού δικαίου, συνοψίζεται στις παρακάτω οδηγίες:

α) Οδηγία 77/94 περί τροφίμων ειδικής διατροφής, οποία καθορίζει κριτήρια επισήμανσης και σύνθεσης που μπορεί να περιέχονται στις κοινοτικές οδηγίες ή εθνικούς κανονισμούς.

β) Οδηγίες για πρόσθετα τροφίμων με τα οποίες καθορίζονται τα επιτρεπόμενα στα τρόφιμα συντηρητικά, αντιοξειδωτικά, χρωστικές και σταθεροποιητές και γαλακτωματοποιητές.

γ) Οδηγία 76/893 για τα υλικά και αντικείμενα που έρχονται

σε επαφή με τρόφιμα, η οποία καθορίζει τις βασικές προδιαγραφές προς τις οποίες πρέπει να συμφωνούν τα ανωτέρω υλικά.

δ) Οδηγία 79/112 περί επισήμανσεως των τροφίμων, η οποία εναρμονίζει τους εθνικούς κανόνες περί επισήμανσης των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή.

ε) Διάφορες οδηγίες που καθορίζουν ποιοτικές προδιαγραφές και ενδεχομένως επισήμανση συγκεκριμένων τροφίμων όπως κακάο-σοκολάτα, μέλι, σάκχαρα, χυμοί, διατηρημένα γάλατα, εκχυλίσματα καφέ και κιχωρίου και φυσικά μεταλλικά νερά.

Στο προσεχές μέλλον αναμένεται η υιοθέτηση οδηγιών-πλαισίων ως ακολούθως:

α) Πρόταση τροποποίησης της οδηγίας για τρόφιμα ειδικής διατροφής, η οποία καθορίζει τις κατηγορίες τροφίμων ειδικής διατροφής για τις οποίες θα εκδοθούν λεπτομερέστερες οδηγίες και έτερα θέματα.

β) Πρόταση για πρόσθετα, η οποία καθορίζει κριτήρια αξιολόγησης των προσθέτων και κανόνες επισήμανσής τους. Επίσης καθορίζει τις ομάδες προσθέτων για τα οποία απαιτούνται ειδικές οδηγίες. Υπάρχουν ήδη κατάλογοι επιτρεπομένων προσθέτων για ορισμένες κατηγορίες και αναμένεται η συμπλήρωση τους και για τις υπόλοιπες μέχρι το 1992.

γ) Πρόταση τροποποίησης της οδηγίας 76/893/ΕΟΚ για να καταστεί δυνατή η ταχύτερη πρόοδος στην υιοθέτηση οδηγιών για συγκεκριμένα υλικά και κατάρτιση καταλόγων επιτρεπομένων προς χρήση σε αυτά ουσιών.

δ) Πρόταση τροποποίησης της οδηγίας για την επισήμανση. η

οποία συμπληρώνει την εναρμόνιση που άρχισε με την οδηγία 79/112/ΕΟΚ.

Πρωθούνται επίσης οδηγίες με τις οποίες:

- α) καθορίζονται γενικοί κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται από τις εθνικές υπηρεσίες ελέγχου για τον έλεγχο τροφίμων,
- β) καθορίζονται κανόνες σύνθεσης και επισήμανσης για βρεφικά γάλατα και γάλατα συνεχείας,
- γ) καθορίζονται θερμοκρασιακές απαιτήσεις και απαιτήσεις παρασκευής για τρόφιμα βαθείας κατάψυξης,
- δ) καθορίζονται κανόνες επισήμανσης, κατηγορίες προς μελλοντικό έλεγχο και ευρετήριο πρώτων υλών προς αξιολόγηση από τη μόνιμη επιτροπή τροφίμων για αρωματικές ουσίες,
- ε) συντάσσεται κατάλογος επιτρεπομένων διαλυτών εκχύλισης και καθορίζονται κανόνες χρήσης και επισήμανσης,
- στ) καθορίζονται κανόνες ελέγχου χρήσης της μεθόδου της ακτινοβολήσης για συντήρηση τροφίμων, και,
- ζ) καθορίζεται συγκεκριμένος τρόπος δήλωσης του διατροφικού περιεχομένου των τροφίμων.

Σημειώνεται ότι θέματα σχετικά με τρόφιμα ειδικής διατροφής και γάλατα συνεχείας τα χειρίζεται το Υπ. Υγείας και τα περί τροφίμων βαθείας κατάψυξης το Υπ. Γεωργίας.

4. Δίκαιο Εταιρειών.

Για την εγκαθίδρυση Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς δεν αρκεί μόνο η εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών, των κεφαλαίων και των υπηρεσιών αλλά απαιτείται και το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων που σήμερα παρεμποδίζεται από νομικά, φορολογικά και διοικητικά προβλήματα, τα οποία προβλέπεται να αρθούν σταδιακά με οδηγίες που θα υιοθετηθούν μέχρι το 1992.

Ήδη σε επίπεδο Κονότητας, ισχύει μια σειρά οδηγιών, στις περισσότερες από τις οποίες έχει ήδη γίνει η σχετική εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας εταιρειών.

Με βάση το χρονοδιάγραμμα της Λευκής Βίβλου για τη δημιουργία της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς εκκρεμεί η ολοκλήρωση των συζητήσεων σχετικών οδηγιών μεταξύ των οποίων είναι:

α) Τροποποιημένη πρόταση πέμπτης οδηγίας του δικαίου των εταιρειών. Πρόκειται για την σημαντικότερη από τις προτάσεις της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα των εταιρειών. Είναι η κατ'εξοχήν οδηγία που ρυθμίζει τη διαμόρφωση της δομής των οργάνων της ΑΕ κατά τρόπο, που να επιτρέπει την συμμετοχή των εργαζομένων στα εταιρικά όργανα, και προβλέπει την οργάνωση αυτής της ίδιας της συμμετοχής. Η παραπάνω πρόταση αφορά επιχειρήσεις, που απασχολούν άμεσα ή έμμεσα περισσότερους από 1000 εργαζόμενους στην Κοινότητα. Η δομική επέμβαση επιτυγχάνεται με τη θεσμοθέτηση δύο συστημάτων διοίκησης, του δυαδικού και του μονιστικού αντίστοιχα. Σχετικά με τη ρύθμιση της συμμετοχής των

εργαζομένων προτείνονται από την Κοινότητα τέσσερα εναλλακτικά σχήματα συμμετοχής των εργαζομένων στην διοίκηση, όπως η συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων, το δικαίωμα στον διορισμό μελών από τους εργαζόμενους, η συμμετοχή εργαζομένων με ανεξάρτητο όργανο που θα τους εκπροσωπεί με δικαίωμα διαβούλευσης και ενημέρωσης, και τέλος, η συμμετοχή των εργαζομένων μέσω συλλογικών συμβάσεων. Η οδηγία έχει ήδη υποβληθεί στο Συμβούλιο και η υιοθέτηση του εκκρεμεί.

β) Πρόταση δέκατης οδηγίας που αφορά τις διαμεθοριακές συγχωνεύσεις των ανωνύμων εταιρειών. Υποβλήθηκε στο Συμβούλιο του 1985. Στόχος της οδηγίας αυτής είναι να διευκολύνει τις διαμεθοριακές συγχωνεύσεις των ανωνύμων εταιρειών πράγμα που προβλέπεται άλλωστε ρητά και από το άρθρο 220 της Συνθήκης ΕΟΚ. Οι περισσότερες ρυθμίσεις που προβλέπονται είναι όμοιες με αυτές της τρίτης οδηγίας για τις συγχωνεύσεις εταιρειών που διέπονται από το δίκαιο ενός κράτους-μέλους προς την οποία έχει ήδη προσαρμοστεί το ελληνικό δίκαιο. Η οδηγία αυτή αποβλέπει στον συντονισμό και τον εκσυγχρονισμό των διαφόρων σταδίων διαδικασίας όπως οι διαδικασίες προληπτικού ελέγχου ή η σύνταξη δημοσίων εγγράφων που πραγματοποιούνται από την κάθε εταιρεία με τη σειρά που ορίζει η πρόταση οδηγίας καθώς επίσης και οι διατυπώσεις δημοσιότητας της πραγματοποίησης της συγχώνευσης κλπ. Αποβλέπει επίσης στην εναρμόνιση ορισμένων άλλων κανόνων που αναφέρονται στη διαμεθοριακή συγχώνευση (όπως π.χ. περιεχόμενο του σχεδίου συγχώνευσης, προστασία των πιστωτών και των εργαζομένων της απορρογώμενης εταιρείας, ημερομηνία έναρξης της ισχύος της

συγχώνευσης, λόγοι ακυρότητας της συγχώνευσης κλπ.) Η εναρμόνιση αυτή επιδιώκεται είτε με ενιαίες ρυθμίσεις είτε με τον καθορισμό του εκάστοτε εφαρμοστέου δικαίου.

γ) Πρόταση ενδέκατης οδηγίας που αφορά τη δημοσιότητα των υποκαταστημάτων που έχουν συσταθεί σ' ένα κράτος-μέλος από ορισμένες μορφές εταιρειών που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους-μέλους. Στόχος της οδηγίας αυτής είναι: i) να διευκολυνθεί η άσκηση της ελεύθερης εγκατάστασης των κεφαλαιουχικών εταιρειών, σε ένα κράτος-μέλος, με τη δημιουργία υποκαταστημάτων, ii) να εξαληφθεί η ανισότητα, ως προς την προστασία των εταιρών και των τρίτων, μεταξύ εταιριών που λειτουργούν σε άλλα κράτη-μέλη δημιουργώντας υποκαταστήματα και αυτών που λειτουργούν σε άλλα κράτη-μέλη δημιουργώντας υποκαταστήματα και αυτών που λειτουργούν ιδρύοντας θυγατρικές εταιρείες, δεδομένου ότι ο μέχρι σήμερα συντονισμός του δικαίου των εταιριών καλύπτει και τις θυγατρικές εταιρίες, όχι όμως και τα υποκαταστήματα, και, iii) κυρίως, να εξασφαλισθεί η προστασία των προσώπων που συναλλάσσονται με μια εταιρία μέσω υποκαταστήματος. Η πρόταση 11ης οδηγίας δεν περιορίζεται στα υποκαταστήματα κεφαλαιουχικών εταιρειών άλλων κρατών-μελών αλλά επεκτείνονται επίσης, για λόγους αποφυγής διακρίσεων και στα υποκαταστήματα εταιρειών που έχουν ιδρυθεί σε τρίτα κράτη με ορισμένες όμως διαφορές που δικαιολογούνται από το γεγονός ότι οι τελευταίες δεν εμπίπτουν στα κοινοτικά μέτρα εναρμόνισης και συντονισμού.

δ) Πρόταση δωδέκατης οδηγίας που αφορά τις εταιρείες

περιορισμένης ευθύνης με μοναδικό εταίρο (μονοπρόσωπη ΕΠΕ). Στόχος της πρότασης αυτής είναι να εισαγάγει την εταιρική αυτή μορφή σε όλη την Κοινότητα προκειμένου να ενθαρρύνει τους μεμονωμένους επιχειρηματίες να αναλάβουν τον κίνδυνο δημιουργίας επιχειρήσεων υπό μορφή εταιρείας δεδομένου ότι η εταιρική μορφή γενικά προσφέρει ένα νομικό πλαίσιο το οποίο επιτρέπει το διαχωρισμό μεταξύ εταιρικής και ιδιωτικής περιουσίας του επιχειρηματία. Επιδιώκεται έτσι η διευκόλυνση της δημιουργίας ή διατήρησης εταιριών που συχνά είναι μικρού ή μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, που έχουν ένα μόνο ιδιοκτήτη. Ο τελευταίος θα έχει τη δυνατότητα να περιορίσει την ευθύνη του σε μια περιουσία που προορίζεται για την άσκηση μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας χωρίς να παραβλέπεται η ανάγκη προστασίας των τρίτων έναντι μιας τέτοιας μονοπρόσωπης εταιρείας. Για το σκοπό αυτό η πρόταση οδηγίας προβλέπει ορισμένους ειδικούς κανόνες για την μονοπρόσωπη εταιρεία .

ε) Πρόταση οδηγίας σχετικά με την τροποποίηση της 4ης και της 7ης οδηγίας ΕΟΚ. Με την πρόταση αυτή επεκτείνονται οι δύο προηγούμενες οδηγίες (78/660/ΕΟΚ και 83/340/ΕΟΚ) σχετικά με την υποχρέωση σύνταξης ετησίων και ενοποιημένων λογαριασμών και στις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, των οποίων οι απεριορίστως ευθυνόμενοι εταίροι είναι κεφαλαιουχικές εταιρείες (ΑΕ & ΕΠΕ). Ανώτερος σκοπός αυτών των ρυθμίσεων είναι η ισοδύναμη προστασία των εταίρων και των δανειστών ΟΕ και ΕΕ, των οποίων οι απεριορίστως ευθυνόμενοι εταίροι είναι κεφαλαιουχικές εταιρείες. Οι συζητήσεις έχουν σταματήσει γιατί έχουν φθάσει σε αδιέξοδο.

Για το άμεσο μέλλον αναμένεται η υποβολή από την Επιτροπή στο Συμβούλιο των ακόλουθων προτάσεων οδηγιών:

α) Πρόταση οδηγίας που αφορά τις δημόσιες προσφορές αγοράς ή ανταλλαγής (TAKE OVER BIDS). Στόχος της πρότασης αυτής είναι ο συντονισμός των βασικών εγγυήσεων για τέτοιου είδους πράξεις προκειμένου να παράσχει μια ισοδύναμη προστασία των αποδεκτών μιας τέτοιας προσφοράς σε όλη την Κοινότητα αφήνοντας στα κράτη-μέλη την ευχέρεια έκδοσης συμπληρωματικών ή πιο λεπτομερών κανόνων. Ο συντονισμός αυτός είναι απαραίτητος δεδομένου ότι η δημόσια προσφορά αγοράς ή ανταλλαγής συγκαταλέγεται στα μέτρα συγκεντρώσεων ή αναδιαρθρώσεων των επιχειρήσεων ο δε μέχρι στιγμής συντονισμός του δικαίου των εταιρειών στο θέμα αυτό περιέλαβε μόνο τις πράξεις συγχώνευσης και διάσπασης των εταιρειών, πράγμα που δεν θεωρείται επαρκές λόγω της ριζικής διαφοράς των πράξεων αυτών από τις δημόσιες προσφορές αγοράς ή ανταλλαγής.

β) Πρόταση οδηγίας που αφορά τη λύση και εκκαθάριση ορισμένων εταιρειών. Στόχος της πρότασης αυτής είναι η διασφάλιση μια ισοδύναμης προστασίας των εταίρων και των δανειστών σε περίπτωση λύσης και εκκαθάρισης μιας εταιρείας. Η επιδιωκόμενη εναρμόνιση αφορά κυρίως τους λόγους και τους τρόπους λύσης και επιχειρεί να περιορίσει την αυτοδίκαια διάλυση μόνο στην περίπτωση παρόδου του χρόνου διάρκειας της εταιρείας, όπως αυτή ορίστηκε στο καταστατικό ή στην ιδρυτική πράξη. Ιδιαίτερα καταργείται, ενόψει της πρότασης οδηγίας για τη μονοπρόσωπη κεφαλαιουχική εταιρεία (βλέπε παραπάνω) η περίπτωση αυτοδίκαιας διάλυσης λόγω

συγκέντρωσης όλων των μετοχών ή εταιρικών μεριδίων σε ένα πρόσωπο ή μείωσης του αριθμού των εταίρων κάτω του νομίμου προβλεπόμενου ορίου.

γ) Τέλος σημαντικότερη θέση στον τομέα του εταιρικού δικαίου κατέχει το θέμα της Ευρωπαϊκής Ανώνυμης Εταιρείας. Η σχετική πρόταση κανονισμού που αφορά το καταστατικό της Ευρωπαϊκής ΑΕ έχει υποβληθεί από την Επιτροπή στο Συμβούλιο ήδη από το 1975 αλλά οι συζητήσεις που άρχισαν τότε διακόπηκαν το 1982. Πρόσφατα όμως η Επιτροπή επανέφερε το θέμα με υπόμνημα που υπέβαλε στο άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Εσωτερικής Αγοράς τον Ιούλιο του 1988. Εκτοτε το θέμα συζητείται σε πολιτικό επίπεδο και θα αποτελέσει ένα από τα αντικείμενα της διάσκεψης κορυφής στη Ρόδο τον ερχόμενο Δεκέμβριο όπου και θα επιδιωχθεί η επίτευξη πολιτικού συμβιβασμού. Η Ευρωπαϊκή Ανώνυμη Εταιρεία προβλέπεται να είναι μια ιδιαίτερη μορφή εταιρείας που θα λειτουργεί προεραϊτικά και παράλληλα προς τις υπάρχουσες εταιρικές μορφές στα διάφορα κράτη-μέλη και που θα διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις του κοινοτικού κανονισμού που αφορά το καταστατικό της και όχι από το εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται να αρθούν τα διάφορα εμπόδια (νομικά, φορολογικά, διοικητικά, τεχνικά, ψυχολογικά κλπ) για την παραπέρα ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς που οφείλονται στην ύπαρξη διαφόρων εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων, περιορισμών και απαγορεύσεων. Η ευρωπαϊκή ΑΕ σαν μορφή εταιρικής οργάνωσης απευθύνεται κυρίως σε εκείνες τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους σε περισσότερες της μιας χώρες χωρίς να

χρειάζεται να προσαρμόζονται στη νομοθεσία - εναρμονισμένη ή μη - κάθε κράτους-μέλους χωριστά. Επιπλέον διευκολύνονται οι συγχωνεύσεις εταιρειών που προβλέπονται από το καταστατικό της Ευρωπαϊκής ΑΕ ακόμα κι αν εδρεύουν σε διαφορετικά κράτη-μέλη. Ο θεσμός αυτός λοιπόν συμβάλλει στη μεγαλύτερη οικονομική αλληλοδιείσδυση παράλληλα και πέρα από τις προσπάθειες που γίνονται στον τομέα της εναρμόνισης των νομοθεσιών σε θέματα ελευθερίας εγκατάστασης, παροχής υπηρεσιών, κίνησης κεφαλαίων, άρσης τεχνικών εμποδίων κλπ. Η πρόταση κανονισμού του 1975 αποτελείται από 284 άρθρα και 3 παραρτήματα. Ιδιαίτερη σημασία έχει το κεφάλαιο που αφορά τη δομή της Ευρωπαϊκής ΑΕ όπου προβλέπεται το δυαδικό σύστημα (Διοικητικό Συμβούλιο και Εποπτικό Συμβούλιο) και το κεφάλαιο που αφορά τη συμμετοχή των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή ΑΕ, και η οποία πραγματοποιείται με την εκλογή τουλάχιστον του 1/3 των μελών του Εποπτικού Συμβουλίου από τους εργαζομένους.

Στο προς συζήτηση υπόμνημα της Επιτροπής που αναφέρθηκε παραπάνω διατηρείται η δυαδική μορφή της δομής της Ευρωπαϊκής ΑΕ, όσον αφορά όμως τη συμμετοχή των εργαζομένων προτείνονται λύσεις ανάλογες μ' αυτές που περιέχονται στην τροποποιημένη πρόταση της οδηγίας που αφορά τη δομή των ανωνύμων εταιρειών και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των οργάνων τους: i) συμμετοχή με εκλογή εκπροσώπων στο Εποπτικό Συμβούλιο, ii) συμμετοχή με αντιπροσωπεία εργαζομένων με διευρυμένα δικαιώματα πληροφόρησης και διαβούλευσης και iii) συμμετοχή βάσει συλλογικής σύμβασης σε επίπεδο επιχείρησης. Πολλά από τα υπόλοιπα θέματα που απέβλεπε

να ρυθμίσει η πρόταση κανονισμού του 1975, έχουν στο μεταξύ αποτελέσει αντικείμενο εναρμόνισης με βάση κοινοτικές οδηγίες έτσι ώστε να μη χρειάζεται άλλη ρύθμιση αλλά παραπομπή στις κοινοτικές αυτές οδηγίες.

5. Προστασία του καταναλωτή.

Η ΕΟΚ ήδη από το 1975 έδωσε ιδιαίτερη σημασία στον τομέα του καταναλωτή, εγκρίνοντας τότε το Α πρόγραμμα για την προστασία και πληροφόρηση των καταναλωτών. Το πρόγραμμα αυτό ακολουθήθηκε από το Β πρόγραμμα το οποίο προβλέπει συγκεκριμένη παρέμβαση στους τομείς της ασφάλειας των προϊόντων, της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα αυτό έχει υλοποιηθεί εν μέρει με την έκδοση κυρίως κοινοτικών οδηγιών που ρυθμίζουν συγκεκριμένα θέματα και προβλέπεται να συνεχισθεί μέχρι το 1990 με την έκδοση πρόσθετων οδηγιών.

Μέχρι σήμερα έχουν υιοθετηθεί οι παρακάτω οδηγίες:

α) Οδηγία για την παραπλανητική διαφήμιση στοχεύει στην προστασία του καταναλωτικού κοινού από τις επιδράσεις της παραπλανητικής διαφήμισης.

β) Οδηγία για την ευθύνη από τα καταναλωτικά προϊόντα που καθιστά τους κατασκευαστές και τους εισαγωγείς προϊόντων υπεύθυνους για τις βλάβες που τυχόν προκλήθηκαν στους καταναλωτές από την χρήση ελλειμματικών προϊόντων.

γ) Οδηγία για τις πωλήσεις από πόρτα σε πόρτα με την οποία καθιερώνεται περίοδος χάριτος 7 ημερών για τα συμβόλαια πωλήσεων που συνάπτονται στο σπίτι του καταναλωτή ή στο τόπο της δουλειάς του.

δ) Οδηγία για την καταναλωτική πίστη που προστατεύει τους καταναλωτές που συνάπτουν πιστωτικές συμφωνίες (πιστωτικές

κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, κλπ.) με καταστήματα λιανικής πώλησης ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

ε) Οδηγίες για την ένδειξη τιμών τροφίμων προϊόντων και μη τροφίμων προϊόντων που καθιστούν σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεωτική την αναγραφή της τιμής ανά μονάδα μέτρησης στην συσκευασία του προϊόντος.

Εχει ήδη γίνει εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία (γ) ενώ προωθείται και η εναρμόνιση ως προς τις υπόλοιπες οδηγίες.

Στο μέλλον προβλέπεται η υιοθέτηση, μεταξύ άλλων, των κάτωθι οδηγιών:

α) Οδηγία για την ασφάλεια των προϊόντων που κάνει υποχρεωτική την κυκλοφορία καταναλωτικών προϊόντων που είναι ασφαλή.

β) Οδηγία για τα οργανωμένα ταξίδια που καθιερώνει ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας που πρέπει να απολαμβάνουν οι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες που μετέχουν σε οργανωμένα ταξίδια.

γ) Οδηγία για τα ηλεκτρονικά συστήματα μεταφοράς κεφαλαίων που καθιερώνει κοινούς κανόνες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εκδοτών ηλεκτρονικών καρτών πληρωμής και των κατόχων τους καταναλωτών.

ε) Οδηγία για τους καταχρηστικούς όρους στις συμβάσεις με βάση την οποία θα καταρτισθεί ένας κατάλογος με όρους -άκυρους-, οι οποίοι στην περίπτωση που περιλαμβάνονται σε ένα συμφωνητικό θα θεωρούνται ως μη γραμμένοι, και ένας άλλος κατάλογος με όρους -ακυρώσιμους- που θα εξετάζονται κατά περίπτωση.

Η υλοποίηση του χρονοδιαγράμματος αυτού θα επιφέρει σημαντική βελτίωση στο όλο πλέγμα προστασίας και πληροφόρησης των ελλήνων καταναλωτών. Θα συμβάλλει επίσης στην υλοποίηση της ενιαίας αγοράς αφού η εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών της ΕΟΚ στον τομέα του καταναλωτή θα άρει εμπόδια στις εμπορικές σχέσεις των κρατών και θα ενθαρρύνει τους καταναλωτές να κάνουν ψώνια περνώντας τα σύνορα.

6. Προστασία του περιβάλλοντος.

Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πρόξη θεσπίζονται και εισάγονται στη συνθήκη της Ρώμης για πρώτη φορά διατάξεις για το περιβάλλον. Με τις διατάξεις αυτές μπαίνουν οι βάσεις της επέκτασης της δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος.

Η κοινοτική δράση στον τομέα του περιβάλλοντος έχει ως αντικείμενο τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την προστασία της υγείας των ανθρώπων και την εξασφάλιση συνετής και ορθολογικής εκμετάλλευσης και διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Η δράση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος θεμελιώνεται στις αρχές της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των ζημιών που προκαλούνται στο περιβάλλον με επέμβαση στην πηγή της ρύπανσης και, τέλος, στην αρχή -ο ρυπαίνων πληρώνει-.

Με τα προγράμματα δράσης της Επιτροπής διαμορφώνεται το νέο νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος. Το 4ο πρόγραμμα δράσης για το χρονικό διάστημα 1987 έως 1992 οριοθέτει και καθορίζει τις δραστηριότητες για τη καταπολέμηση της ρύπανσης και τη προστασία του περιβάλλοντος. Στην απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1987 το Συμβούλιο Υπουργών αποδέχθηκε και ενέκρινε γενικές κατευθυντήριες γραμμές και καθόρισε προτεραιότητες για κοινοτική δράση.

Στον τομέα της πρόληψης της ρύπανσης προβλέπεται:

- α) μείωση της ρύπανσης και των οχλήσεων στην πηγή στους

ακόλουθους αποδέκτες:

- καταπολέμηση της ρύπανσης του αέρα, μεταξύ άλλων την αποτελεσματική θέση σε εφαρμογή των υφισταμένων οδηγιών για την ποιότητα του αέρα και τη ατμοσφαιρική ρύπανση που προέρχεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις, και με την έγκριση και την εφαρμογή μέτρων σχετικά με τις εκπομπές των μεγάλων εγκαταστάσεων καύσης και με τα οχήματα με κινητήρα,
 - καταπολέμηση της ρύπανσης του υδάτινου περιβάλλοντος που προέρχεται από συγκεκριμένες ή διάχυτες πηγές με την απόρριψη ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σ αυτό, καθώς και με τη γενική βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος ιδίως στη Βόρεια θάλασσα και τη Μεσόγειο.
 - καταπολέμηση της ρύπανσης του εδάφους, μεταξύ άλλων της ρύπανσης που προκαλείται από τα φυτοφάρμακα και τα τοξικά απόβλητα.
 - εναρμόνιση εφαρμογή των υφισταμένων οδηγιών σχετικά με τα επικίνδυνα τοξικά απόβλητα και ιδίως τη διασυνοριακή μεταφορά τους.
- β) έλεγχος των χημικών ουσιών και παρασκευασμάτων με την αξιολόγηση των κινδύνων που προκαλούνται από τις χημικές ουσίες και παρασκευάσματα και τον προσδιορισμό και εφαρμογή των πλέον αποτελεσματικών και πλέον οικονομικά αποδοτικών μέτρων ελέγχου των ουσιών αυτών που μπορεί να αποτελούν κίνδυνο για το περιβάλλον και την υγεία των ανθρώπων.
- γ) πρόληψη των βιομηχανικών ατυχημάτων και αποτελεσματική αντιμετώπιση και περιορισμό των σχετικών συνεπειών.

δ) καταπόλεμηση στην πηγή των ηχητικών οχλήσεων,

ε) μέτρα που αφορούν την αξιολόγηση και την καλύτερη δυνατή χρήση της βιοτεχνολογίας σε ότι αφορά το περιβάλλον,

στ) συνέχιση αποτελεσματικής δράσης για την προστασία της υγείας του πληθυσμού και του περιβάλλοντος από τις βλαβερές συνέπειες των πυρηνικών ακτινοβολιών, τόσο σε περίπτωση ομαλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων, όσο και σε περίπτωση ατυχήματος.

Όσον αφορά την βελτίωση της διαχείρισης των πόρων θα επιδιωχθεί η λήψη μέτρων για την προστασία και την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της Ευρώπης, και συγκεκριμένα:

- εφαρμογή των υφισταμένων πράξεων του Συμβουλίου, όπως ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3626/82, για την εφαρμογή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση και η οδηγία 79/409/ΕΟΚ, περί της διατήρησης των άγριων πτηνών.

- προστασία των ζωνών κοινοτικής σημασίας, υπό τους όρους που προβλέπονται στη συνθήκη, και μεταξύ άλλων στα πλαίσια της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, η προστασία των ζωνών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη περιβαλλοντολογική ευαισθησία, και ενθάρρυνση της αναγέννησης των υποβαθμισμένων από περιβαλλοντολογική άποψη ζωνών.

- προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις πυρκαγιές, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπουν οι κανονισμοί ΕΟΚ.

Εξάλλου, θα ληφθούν μέτρα που αφορούν τους κινδύνους ή τις φυσικές καταστροφές ή εκείνες που προκαλούνται από τον άνθρωπο

και έχουν επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον.

Περαιτέρω προβλέπεται:

- i) η ενθάρρυνση γεωργικών εφαρμογών που έχουν ευεργετικά αποτελέσματα για το περιβάλλον,
- ii) η προστασία του εδάφους, μεταξύ άλλων με την καταπολέμηση της διάβρωσης, με τη διατήρηση της φυτικής κάλυψης και με την πρόληψη και την καταπολέμηση των ζημιών που προκαλούν ορισμένες βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες ενώ ταυτόχρονα θα λαμβάνονται υπόψη τα διαφορετικά γεωμορφολογικά γνωρίσματα των διαφόρων περιοχών,
- iii) η βελτίωση των υδατικών πόρων και της διαχείρισης των υδάτων, ιδιαίτερα με τη μείωση της μόλυνσης των υδάτων, την προστασία των λεκανών υδροσυλλογής και την ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης των λυμάτων,
- iv) η βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης του όγκου τους, της επεξεργασίας, της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης τους,
- v) η συνολική και ολοκληρωμένη προστασία του περιβάλλοντος στην περιοχή της Μεσογείου, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη όλες τις ιδιαίτερες πλευρές της περιοχής αυτής.

Στον τομέα ανάπτυξης κατάλληλων μέσων προστασίας του περιβάλλοντος, θα επιδιωχθεί:

- i) η βελτίωση των επιστημονικών βάσεων της πολιτικής του περιβάλλοντος με κατάλληλα προγράμματα έρευνας,
- ii) η αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων

δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον και ενσωμάτωση της περιβαλλοντολογικής διάστασης στις άλλες κοινοτικές πολιτικές, iii) η εφαρμογή των κατάλληλων προδιαγραφών για την αποτελεσματική προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος,

iv) η ανάπτυξη αποτελεσματικών οικονομικών μέσων, όπως φόρων, τελών, κρατικών ενισχύσεων, διαπραγματεύσιμων αδειών απαλλαγής, προκειμένου να εφαρμοστεί αποτελεσματικά η αρχή -ο ρυπαίνων πληρώνει-,

v) η ενθάρρυνση της ανάπτυξης, της μεταφοράς και της διάδοσης των -καθαρών- τεχνολογιών, ιδίως στην περίπτωση των κατ'έξοχήν ρυπογόνων βιομηχανιών,

vi) η βελτίωση της πρόσβασης στην πληροφόρηση στον τομέα του περιβάλλοντος,

vii) η εντατική προσπάθεια για την προώθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στον τομέα του περιβάλλοντος στα κατάλληλα επίπεδα, καθώς και για τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση εκ μέρους του κοινού,

Μέχρι σήμερα 100 οδηγίες περίπου, έχουν τεθεί σε ισχύ που αναφέρονται σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Αυτές ποικίλλουν από μέτρα ελέγχου της απόρριψης επικίνδυνων ουσιών στα νερά, και προστασία της ατμόσφαιρας από τη ρύπανση μέχρι τη προστασία των άγριων πτηνών. Μέτρα υπό διαπραγμάτευση ενυπάρχουν στην οδηγία για τον περιορισμό των εκπομπών από ΜΕΚ και τη Πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ που αναφέρεται σε ουσίες που

καταστρέφουν την οζονόσφαιρα.

α) Για την ενιαία αγορά, η πλέον σημαντική πράξη θεωρείται η πρόσφατη υιοθέτηση οδηγιών για τις εκπομπές οχημάτων:

α) Η οδηγία 88/76/ΕΟΚ (που ενσωματώνει το αποκαλούμενο -Luxembourg Package- που εγκρίθηκε το 1985) καθορίζει νέα standards για τις εκπομπές καυσαερίων από επιβατηγά αυτοκίνητα (diesel και petrol). Τα οχήματα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- μεγάλα οχήματα (κυβισμός άνω των 2.000 κυβικών),
- μεσαία οχήματα (κυβισμός 1400-2000 κυβικών),
- μικρά οχήματα (κυβισμός κάτω των 1400 κυβικών).

Η οδηγία καθορίζει αυστηρά προσδιορισμένα standards για εφαρμογή στα κράτη-μέλη. Τα οχήματα συμμορφώνονται με αυτά τα standards και δεν είναι δυνατόν να εμποδισθεί η πώλησή τους σε ένα κράτος-μέλος. Μια νέα πρόταση για αυστηρότερα όρια στα μικρά οχήματα είναι υπό συζήτηση.

β) Η οδηγία 88/77/ΕΟΚ καθορίζει standards για εκπομπές καυσαερίων από βαρεία οχήματα.

γ) Η τρίτη οδηγία όπου καθορίζονται οριακές τιμές εκπομπών σωματιδίων από την καύση diesel των οχημάτων.

δ) Άλλα μέτρα για την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς συνοψίζονται στην οδηγία που υιοθετήθηκε το 1986 (87/56/ΕΟΚ) με την οποία καθορίζονται standards για το θόρυβο από νέες μοτοσυκλέτες. Αυτά τα standards πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους κατασκευαστές σε όλη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και να εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τα εθνικά standards θορύβου.

Εξίσου σημαντικές είναι και οι οδηγίες που αφορούν τα χημικά

προϊόντα όπως:

- α) η οδηγία 85/467/ΕΟΚ που αναφέρεται στους περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσης Ρ.Σ.Β.
- β) η οδηγία 85/610/ΕΟΚ που αναφέρεται στους περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσης αμιάντου.
- γ) οι οδηγίες 86/431/ΕΟΚ και 87/432/ΕΟΚ που αναφέρονται στην προσαρμογή της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ για τις επικίνδυνες ουσίες.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων έχει προβεί στη δημοσίευση του θεσμικού Νόμου 1650/86 -Για την προστασία του περιβάλλοντος- στον οποίο προβλέπονται μέτρα, διαδικασίες, κριτήρια και κυρώσεις για περισσότερο αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού το υπουργείο έχει προωθήσει και την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας στο δίκαιο της ΕΟΚ. Τα σχετικά νομοθετήματα ενσωματώνουν 45 κοινοτικές οδηγίες και αναφέρονται μεταξύ άλλων στα ακόλουθα θέματα: τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα, στερεά απόβλητα, διάθεση χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, ποιότητα επιφανειακών νερών (για κολύμβηση, πόσιμο νερό, καλλιέργεια οστρακοειδών κλπ.), ποιότητα της ατμόσφαιρας σε μόλυβδο, διοξείδιο του αζώτου, διοξείδιο του θείου και σωματίδια, περιεκτικότητα βενζίνης σε μόλυβδο, μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και των υπόγειων νερών από απορρίψεις επικίνδυνων αποβλήτων, προσδιορισμός ηχητικής εκπομπής μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου, μέτρα και περιορισμοί για την αντιμετώπιση ατυχημάτων μεγάλης έκτασης από βιομηχανικές δραστηριότητες.

7. Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη.

Το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων λαμβάνοντας υπόψη και αναγνωρίζοντας τα πλεονεκτήματα της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών στο επίπεδο της Έρευνας και Τεχνολογίας αποφάσισε την θέσπιση ενός -Προγράμματος-Πλαισίου- (1987-91) για τις κοινοτικές ενέργειες στον τομέα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης με τους εξής κύριους στόχους:

- την ενθάρρυνση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης των πανεπιστημίων, ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων καθώς και την στήριξη της προσπάθειας για αμοιβαία συνεργασία,
- την ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής βάσης της βιομηχανίας,
- την συμβολή στην ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνικής υποδομής και δυναμικού σε όλα τα μέρη της Κοινότητας ώστε να προωθηθεί η συνολική αρμονική ανάπτυξή της.
- τον καθορισμό των κοινών προτύπων που θα εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη-μέλη της κοινότητας.

Το συνολικό ποσό που κρίνεται αναγκαίο για την συμμετοχή της Κοινότητας στην επίτευξη των επιστημονικών και τεχνικών στόχων των επιμέρους ειδικών προγραμμάτων του -Προγράμματος-Πλαισίου- ανέρχεται περίπου σε 5 δισεκατομμύρια δρχ.

Από το ποσό αυτό, το μεγαλύτερο μέρος θα διατεθεί στις τεχνολογίες αιχμής της πληροφορικής (μικροηλεκτρονική και λογισμικό) και στις τηλεπικοινωνίες. Ειδικά προγράμματα εφαρμογών της πληροφορικής θα καλύψουν τον τομέα υγείας,

μεταφορών και εκπαίδευσης.

Το ~Πρόγραμμα-Πλαίσιο~ χρηματοδοτεί επίσης ειδικά προγράμματα που καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα τομέων όπως:

- η ποιότητα ζωής μέσω της πρόληψης, της αποτελεσματικής αντιμετώπισης σοβαρών ασθενειών, της βελτίωσης χρήσης τεχνολογικών εργαλείων, της συνειδητοποίησης μακροπρόθεσμων προβλημάτων που σχετίζονται με το περιβάλλον,
- ο εκσυγχρονισμός βιομηχανικών κλάδων μέσω της χρησιμοποίησης υψηλής ποιότητας προηγμένων υλικών και βελτιωμένων τεχνικών επεξεργασίας τους,
- η αύξηση της αυτάρκειας σε πρώτες ύλες και του ποσοστού ανακύκλωσης τους,
- η αξιοποίηση των βιολογικών πόρων μέσα από τις δυνατότητες που παρέχει η βιοτεχνολογία και η γεωργοβιομηχανική τεχνολογία,
- η ενέργεια μέσω της βελτίωσης των πυρηνικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, της ανάπτυξης νέου τρόπου παραγωγής με μικρές επίπτώσεις για το περιβάλλον, της χρησιμοποίησης μη πυρηνικών μορφών ενέργειας,
- η ανάπτυξη των δυνατοτήτων έρευνας στις τροπικές περιοχές στους τομείς υγείας και γεωργίας,
- η αξιοποίηση και εκμετάλλευση των θαλασσιών πόρων,
- η βελτίωση της ευρωπαϊκής συνεργασίας για την επιστήμη και τεχνολογία.

Στα ειδικά προγράμματα του ~Προγράμματος-Πλαισίου~ καλούνται να συμμετάσχουν τόσο οι πανεπιστημιακοί και ερευνητικοί φορείς όσο και η ελληνική βιομηχανία.

Συμπληρωματικά προς το Πρόγραμμα-Πλαίσιο κινούνται τα προγράμματα για τη διάχυση και αφομοίωση των επιστημονικών και τεχνολογικών πληροφοριών καθώς και για τη μεταφορά τεχνολογίας και την καινοτομία. Οι επιχειρήσεις της Κοινότητας, τα ερευνητικά κέντρα και οι οργανισμοί παροχής τεχνικό-οικονομικών υπηρεσιών ενθαρρύνονται και ενισχύονται οικονομικά να ενώσουν τις δυνάμεις τους για να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους στις διεθνείς αγορές.

Στην κούρσα αυτή της ανταγωνιστικότητας, λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες της Κοινότητας δυσκολεύονται να συμμετάσχουν, με αποτέλεσμα το τεχνολογικό, και κατά συνέπεια το οικονομικό χάσμα που τις χωρίζει από τις πλέον αναπτυγμένες περιοχές να μεγαλώνει. Εξάλλου αδυνατούν να παρακολουθήσουν τους γρήγορους ρυθμούς τεχνολογικής αλλαγής γιατί δεν διαθέτουν τα κατάλληλα εκπαιδευτικά, ερευνητικά και τεχνολογικά συστήματα που θα αφομοιώσουν, θα διαχύσουν και θα ανανεώσουν την τεχνολογία. Γι αυτό το λόγο, η Ελλάδα έχει υιοθετήσει μία εθνική πολιτική έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

Η εφαρμογή εθνικής πολιτικής για την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη σημαίνει ότι η δαπάνη της χώρας για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη θα πρέπει να περάσει από 0,3% του ΑΕΠ σήμερα σε 1% πριν από το 2000, ενώ οι επιχειρήσεις να αυξήσουν μέχρι και στο διπλάσιο το ποσοστό συμμετοχής τους στην οικονομική αυτή προσπάθεια. Για να αναπτυχθεί η τεχνολογική υποδομή της χώρας είναι απαραίτητη η δημιουργία ειδικευμένων οργανισμών παροχής τεχνολογικών και επιστημονικών πληροφοριών, ελέγχου και

πιστοποίησης ποιότητας, παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου, κατασκευής και δοκιμής πρωτοτύπων, μελετών αγοράς κτλ. Η τεράστια αυτή προσπάθεια μπορεί να υποβοηθεί από την κοινοτική πολιτική και τα διαμορφούμενα προγράμματα για την αύξηση της συνοχής και τη σύγκλιση των οικονομιών.

Η επιτυχία όμως αυτών των προγραμμάτων θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα της ελληνικής κοινωνίας, της δημόσιας διοίκησης και των επιχειρήσεων, να διαμορφώσουν ολοκληρωμένα προγράμματα και να τα εφαρμόσουν αποτελεσματικά. Η πρόσκληση στην προσπάθεια αυτή παίρνει δραματικό χαρακτήρα και από τον τρόπο που θα την αντιμετωπίσει η ελληνική κοινωνία θα εξαρτηθεί και το μέλλον της περιφέρειας αυτής της Ευρώπης.

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων χρηματοδοτεί ερευνητικά έργα, που εκτελούνται από εργαστήρια ή επιχειρήσεις στις χώρες μέλη, με σκοπό την προώθηση της ενοποίησης της εσωτερικής κοινότητας οικονομίας.

Συγκεκριμένα ερευνητικά προγράμματα της ΕΟΚ, που μπορεί να ενδιαφέρουν ελληνικές επιχειρήσεις, είναι:

ι) BRITE: Πρόγραμμα βασικής τεχνολογικής έρευνας και εφαρμογής νέων τεχνολογιών. Σκοπός του προγράμματος είναι η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων παραδοσιακών κυρίως βιομηχανικών κλάδων, και μεταξύ επιχειρήσεων και εργαστηρίων σε θέματα έρευνας, η οποία βρίσκεται στο προανταγωνιστικό στάδιο (πριν από την τελική διαμόρφωση των προϊόντων, που θα διατεθούν στην αγορά), ιδιαίτερα στους τομείς:

Α. Αποδοτικότητα διεργασιών

1. Ποιότητα, αξιοπιστία και συντήρηση στην βιομηχανία.
 2. Οπτικές μέθοδοι (βλ. και τεχνολογία Laser)
 3. Αισθητήρια (sensors)
- Β. Μηχανικές τεχνικές και τεχνολογίες παραγωγής
1. Μέθοδοι διαχωρισμού.
 2. Χημικές τεχνολογίες και κατάλυση.
 3. Μαθηματική προσομοίωση διεργασιών.
- Γ. Προηγμένες διεργασίες παραγωγής
1. Κατεργασία επιφανειών και μηχανική διεργασιών
 2. Τεχνολογία κόνεων και σωματιδίων.
 3. Συνδέσεις (joining techniques)
 4. CAD/CAM (Computer Aided Design/Computer Aided Manufacturing)
 5. Τεχνολογία Laser
 6. Τεχνολογίες παραγωγής για εύκαμπτα υλικά (π.χ. υφάσματα, δέρματα, χαρτί, πλαστικά κ.λ.π.)
- Δ. Εφαρμογές υλικών
1. Κεραμικά
 2. Πολυμερή και σύνθετα υλικά
 3. Βιομηχανική παραγωγή και επεξεργασία λεπτών σωματιδίων.
- ii) Προγράμματα πρώτων υλών και σύγχρονων υλικών. Σκοπός του προγράμματος είναι η βελτίωση βαθμού ασφαλείας στον εφοδιασμό της Κοινότητας με πρώτες ύλες και με άλλα υλικά που χρησιμοποιεί η κοινοτική βιομηχανία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κάτωθι υλικά: Α. Μέταλλα Κράματα και Σύνθετα Υλικά με μεταλλική Μήτρα

1. Συμπεριφορά σε χαμηλές, κανονικές και υψηλές θερμοκρασίες των μεταλλικών υλικών και αντιμετώπιση της φθοράς ή και καταστροφής τους.

2. Χημική ανθεκτικότητα.

3. Χύτευση, μηχανική επεξεργασία και μορφοποίηση.

4. Επεξεργασία επιφανειών.

5. Μικροκρυσταλικά υλικά και άμορφο μεταλλικό υλικό

6. Υλικό και εξαρτήματα, που παράγονται με

κονιομεταλλουργία.

7. Συγκόλληση-σύνδεση.

8. Σύνθετα υλικά μεταλλικής μήτρας.

9. Προβλήματα διεπιφανειών.

Β. Πολυμερή υλικά και σύνθετα υλικά με πολυμερή μήτρα.

1. Πολυμερή υλικά

2. Κατεργασίες παραγωγής πολυμερών υλικών και σύνθετων

πολυμερών υλικών.

3. Βελτίωση των ιδιοτήτων των πολυμερών υλικών.

Γ. Υλικά και σύνθετα υλικά κεραμικής μήτρας.

1. βασική έρευνα σε τεχνολογίες που θα διευκολύνουν μείωση κόστους και δημιουργία νέων κεραμικών υλικών.

2. Σύνθετα υλικά.

3. Επικαλύψεις-επιστρωματώσεις

4. Τεχνολογίες παρασκευής.

5. Βελτιωμένες ιδιότητες.

Δ. Ηλεκτρονικά και Μαγνητικά Υλικά

1. Υλικά για ηλεκτρονικές και οπτικές χρήσεις

2. Μαγνητικά υλικά
3. Υλικά για αισθητήρια (sensors)
4. Υλικά για υπεραγωγιμότητα.

iii) ESPRIT και RACE: Προγράμματα στους τομείς πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Τα προγράμματα αυτά κατέχουν υψηλή θέση στις προτεραιότητες της Κοινότητας και αποβλέπουν στη βελτίωση της θέσης των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στον έντονο διεθνή ανταγωνισμό με τις αμερικανικές και ιαπωνικές επιχειρήσεις. Στα επιμέρους θέματα των προγραμμάτων αυτών περιλαμβάνονται η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αγοράς τερματικών και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, η δημιουργία δικτύων ευρείας ζώνης (IBC), η μικροηλεκτρονική, οι τεχνολογίες λογισμικού, η επεξεργασία πληροφοριών, τα συστήματα γραφείου, η αυτοματοποιημένη παραγωγή (CIM), κ.λ.π..

iv) DELTA: Πρόγραμμα Ανάπτυξης μεθόδων μάθησης με χρήση νέων τεχνολογιών. Το πρόγραμμα DELTA αποβλέπει στο συντονισμό της ανάπτυξης νέου εξοπλισμού, συστημάτων και εργαλείων για χρήση στις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Ειδικότερα στοχεύει στην κατάργηση των εμποδίων που θέτουν οι μεγάλες αποστάσεις στη βελτίωση του χειρισμού και της πρόσβασης στις πληροφορίες και στην ανάπτυξη διδακτικών βοηθημάτων που θα βασίζονται σε υπολογιστές ~5ης γενιάς~.

v) Προγράμματα ποιότητας ζωής, προστασίας του περιβάλλοντος και κλιματολογίας. Τα προγράμματα αυτά αποβλέπουν στη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των αρμοδίων οργανισμών των χωρών-μελών της Κοινότητας και της Επιτροπής Ε.Κ. και στην υποστήριξη της χάραξης μακροπρόθεσμης κοινής πολιτικής. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη

μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος με τη χρησιμοποίηση
~καθαρών~ τεχνολογιών. Επίσης, ενδιαφέρει η μείωση των
ατυχημάτων σε συγκεκριμένες βιομηχανικές δραστηριότητες, η μείωση
του θορύβου, η βελτίωση των μεθόδων ελέγχου των χημικών ουσιών
κτλ..

vi) ECLAIR: Πρόγραμμα αγροτο-βιομηχανικής έρευνας και
τεχνολογικής ανάπτυξης με βιοτεχνολογικές μεθόδους. Το πρόγραμμα
αυτό έχει ως στόχο την υποστήριξη της αγροτικής παραγωγής, τη
βελτίωση της βιομηχανικής επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων,
την παραγωγή πρώτων υλών με προδιαγραφές που θέτει η βιομηχανία,
τη μείωση του κόστους παραγωγής, την εξασφάλιση του εφοδιασμού σε
πρώτες ύλες (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών) κτλ.

Οποιοσδήποτε πληροφορίες σχετικά με τα προγράμματα αυτά
παρέχονται από την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
του Υπουργείου Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας:

Δ/ση Διεθνούς Συνεργασίας
Τμήμα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Μεσογείων 14-18
115 10 Αθήνα.

8. Ενέργεια και φυσικοί πόροι.

Στον τομέα των ενεργειακών πόρων, είναι πιθανόν ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα προσαρμογής που αναφέρονται στην αναζήτηση και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, στις προδιαγραφές καυσίμων και εγκαταστάσεων πετρελαίου, στην διύληση και δημιουργία αποθεμάτων πετρελαιοειδών και στην διακίνηση-εμπορία της ηλεκτρικής ενέργειας.

Η αναζήτηση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων και η εκμετάλλευση τους στις χώρες-μέλη διέπεται από την νομοθεσία της χώρας όπου υπάρχουν τα κοιτάσματα. Προβλέπεται ότι το καθεστώς αυτό θα εξακολουθήσει και στο προσεχές μέλλον. Συνεπώς δεν απαιτείται λήψη πρόσθετων νομοθετικών μέτρων. Ούτε διαγράφεται ενδεχόμενο μίας συγκεκριμένης ενιαίας πολιτικής σε ότι αφορά τις έρευνες-εκμεταλλεύσεις. Αντίθετα, θα ενισχυθεί η τάση διαμόρφωσης ενιαίου δικτύου αγωγών, ειδικότερα για το φυσικό αέριο. Ηδη έχει επισημανθεί η ελληνική γεωγραφική ιδιαιτερότητα.

Η ελεύθερη διακίνηση καυσίμων κοινοτικής προέλευσης στην εσωτερική αγορά προϋποθέτει ενιαίους τύπους καυσίμων. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού η ΕΟΚ έχει αναθέσει στον οργανισμό CEN μελέτη για ενιαίες προδιαγραφές καυσίμων. Οι ισχύουσες ελληνικές προδιαγραφές ευρίσκονται μέσα στα όρια και πολλές φορές υπερκαλύπτουν τις προδιαγραφές των χωρών-μελών. Η συμμετοχή ελλήνων εκπροσώπων στις αρμόδιες επιτροπές εγγυάται ενημέρωση και παρέμβαση στο θέμα των προδιαγραφών καυσίμων.

Σχετικά με τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης-διακίνησης καυσίμων

δεν έχουν θεσπισθεί μέχρι σήμερα προδιαγραφές. Υπάρχει συνεχής επικοινωνία για το θέμα αυτό ώστε να είναι έγκαιρα γνωστές οι τάσεις των διαφόρων εθνικών επιτροπών για να υπάρχει παρέμβαση αρχικά και εναρμόνιση κατόπιν.

Στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα γίνεται προσπάθεια ώστε να τεθούν όρια στα απόβλητα των διυλιστηρίων ώστε να περιορισθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις για το περιβάλλον. Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στην προσπάθεια αυτή ώστε παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος να διασφαλισθεί και η μακροχρόνια βιωσιμότητα των ελληνικών διυλιστηρίων.

Με τον Ν.1571/85 καθώς και τον Ν. 1769/7.4.1988 ο οποίος τον συμπληρώνει και αναμορφώνει ορισμένες διατάξεις του, ρυθμίζονται θέματα απελευθέρωσης (διαρρύθμισης) της εσωτερικής αγοράς πετρελαιοειδών, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καθώς και θέματα τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας.

Με τις ρυθμίσεις αυτές, ελπίζεται, να ξεπερασθεί η παρατεινόμενη διαφορά μας με την Επιτροπή της Ε.Ο.Κ. Σημειώνεται ότι η ενιαία διαδικασία και εναρμόνιση των σχετικών νομοθεσιών των κρατών - μελών για τη τήρηση αποθεμάτων ασφαλείας υγρών καυσίμων δεν εντάσσονται στις άμεσες προτεραιότητες που προτύνει η Επιτροπή για την ενιαία αγορά ενέργειας.

Η ηλεκτρική ενέργεια είναι τομέας όπου προβλέπεται ενδεχόμενο παρέμβασης ανεξάρτητης, εκτός Δ.Ε.Η., παραγωγής. Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Ενέργειας-Τεχνολογίας έχει εκδόσει πρόσφατα αποφάσεις που ρυθμίζουν θέματα ιδιοπαραγωγής και αυτοκατανάλωσης

καθώς και πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας στην Δ.Ε.Η., από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή και ιδιώτες ιδιοπαραγωγούς. Η εφαρμογή αυτών των αποφάσεων, θα συμβάλει στην καταγραφή και κατανόηση των προβλημάτων που ενδεχόμενα να προκύψουν για την Δ.Ε.Η. με την εφαρμογή της Ενιαίας Πράξης.

Η δυνατότητα πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας σε έλληνες καταναλωτές από κοινοτικό φορέα άλλο πλὴν της Δ.Ε.Η. δεν είναι δυνατή μέχρι το 1992 διότι δεν υφίσταται άμεση καλωδιακή σύνδεση με το δίκτυο των χωρών-μελών της Ε.Ο.Κ. Η Δ.Ε.Η. μελετά σε συνεργασία με την εθνική ηλεκτρική εταιρεία ENEL της Ιταλίας την άμεση διασύνδεση των ηλεκτρικών συστημάτων των δύο χωρών με υποβρύχιο καλώδιο Μπρίντεζι-Κέρκυρα-Ηγουμενίτσα. Η διασύνδεση όμως αυτή δεν προβλέπεται να πραγματοποιηθεί πριν από τα μέσα της δεκαετίας του 90. Αρα, τα προβλήματα που σχετίζονται με την ενοποίηση και απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας είναι μακροπρόθεσμου χαρακτήρα.

Το Υπουργείο Ενέργειας παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στην πορεία προς την δημιουργία εσωτερικής αγοράς ενέργειας στο Συμβούλιο όπου υπάρχουν σοβαρές διαφορές απόψεων μεταξύ των κρατών-μελών για το εάν, πότε και σε ποιο βαθμό θα επιτραπεί η απευθείας πώληση ηλεκτρικής ενέργειας από παραγωγούς σε καταναλωτές άλλης χώρας.

Ορισμένες ρυθμίσεις θα πρέπει να γίνουν και όσον αφορά τους υδάτινους πόρους. Η πρόσφατη ψήφιση του νόμου 1739/87 για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων επιτρέπει την ορθολογική διαχείρισή τους και συμβάλλει στις καλές σχέσεις μεταξύ των χρηστών, μεταξύ

των οποίων μπορεί να είναι το 1992 εταιρείες με έδρα σε χώρα-μέλος της Κοινότητας. Τα προβλεπόμενα διατάγματα επιφέρουν νέες επί μέρους ρυθμίσεις και βάσιμα προσδοκάται η πλήρης εναρμόνιση με την κοινοτική νομοθεσία πολύ πριν το 1992. Σημειώνεται ότι δεν διαβλέπονται συγκεκριμένα προβλήματα εναρμόνισης, κυρίως λόγω της γεωγραφικής ιδιαιτερότητας της Ελλάδας, η οποία είναι απομονωμένη από την συνεχόμενη εδαφική περιοχή των λοιπών κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ.

Ο μεταλλευτικός και μεταλλουργικός, τέλος, τομέας είναι ένας από τους βασικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας της Κοινότητας. Στη χώρα μας έχει γίνει προσαρμογή της μεταλλευτικής νομοθεσίας προς το δίκαιο της Ε.Ο.Κ. με το Π.Δ. 92/1986. Παράλληλα έχει ετοιμαστεί προσχέδιο νέου μεταλλευτικού κώδικα, που όμως δεν προβλέπεται να ψηφιστεί από την παρούσα Βουλή. Με την εφαρμογή του, όπως και άλλων νομοθετημάτων, επιδιώκεται η οριοθέτηση των κανόνων λειτουργίας και δράσης των μονάδων του τομέα καθώς και του ρόλου και της έκτασης των αρμοδιοτήτων και ελέγχων του δημόσιου στην άσκηση της μεταλλευτικής πολιτικής, και τέλος η υλοποίηση της προτεραιότητας προς τις μη μεταλλευτικές ορυκτές πρώτες ύλες τόσο στην έρευνα όσο και στις επενδύσεις αξιοποίησης.

Η μεταλλουργική βιομηχανία στην Κοινότητα έχει σημαντική ανάπτυξη ενώ η παραγωγή πρώτων υλών είναι περιορισμένη. Έτσι η Κοινότητα είναι εξαρτημένη σε μεγάλο αριθμό πρώτων υλών από τρίτες χώρες. Ο κανόνας εξάλλου της κοινοτικής προτίμησης που ισχύει για άλλα κοινοτικά προϊόντα, δεν βρίσκει εφαρμογή στην

περίπτωση των μεταλλευτικών προϊόντων με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν τα τελευταία να παραμερισθούν στην κοινοτική αγορά από εισαγωγές από τρίτες χώρες που έχουν σημαντική μεταλλευτική παραγωγή και διαθέτουν διαπιστωμένα αποθέματα όπως είναι η Ισπανία, η Ιταλία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία κ.α.

Ηδη το Υπουργείο Ενέργειας προωθεί πρόταση για τη διαμόρφωση κοινής μεταλλευτικής πολιτικής στα πλαίσια της Κοινότητας, με στόχο τη μείωση της εξάρτησής της από πρώτες ύλες εκτός του εδάφους της, αντιμετωπίζοντας έτσι και τα προβλήματα της μεταλλευτικής της παραγωγής.

Όσον αφορά, τέλος, τα ενεργειακά ορυκτά (λιγνίτης, ραδιενεργά ορυκτά), αυτά, σημειώνεται, ότι υπόκεινται σε ξεχωριστές διατάξεις υπέρ του δημοσίου.

9. Ελληνική Γεωργία

Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκαν θεσμικές και οργανωτικές μεταβολές οι οποίες βελτίωσαν σημαντικά το πλαίσιο λειτουργίας του αγροτικού τομέα. Η ανάπτυξη του όμως, μεσοπρόθεσμα θα επηρεασθεί καθοριστικά από τις νέες συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η προοπτική της ενοποίησης της Κοινοτικής αγοράς το 1992, συνεπάγεται εντονότερο ανταγωνισμό για τα γεωργικά προϊόντα της χώρας. Οι νέες ρυθμίσεις για την αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), που αποσκοπούν στην εξισορρόπηση των γεωργικών αγορών (περιορισμό διαρθρωτικών πλεονασμάτων), στον περιορισμό φραγμών και εμποδίων στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων και στη λειτουργία του μηχανισμού των τιμών ως βασικού μοχλού εξομάλυνσης των αγορών, θα έχουν καταλυτικό χαρακτήρα στην διαμόρφωση της εθνικής γεωργικής πολιτικής μιας και οι τιμές των γεωργικών προϊόντων θα πρέπει πλέον να διαμορφώνονται σε τέτοια επίπεδα ώστε να επιτυγχάνεται ισορροπία προσφοράς και ζήτησης.

Η νέα Διαρθρωτική Πολιτική της ΕΟΚ, που προβλέπεται να επιδράσει πάνω στις γεωργικές διαρθρώσεις με μέτρα όπως η πρόωρη συνταξιοδότηση των αγροτών, η αγρανάπαυση και η ενίσχυση νέων αγροτών, καθώς επίσης και με την δυνατότητα διάθεσης αυξημένων πόρων και άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων, θα αλλάξει ριζικά το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο οργάνωσης της αγροτικής παραγωγής. Παράλληλα, όμως, η αύξηση των ιδίων πόρων της

Κοινότητας, που διευρύνει τις δυνατότητες απορρόφησης πόρων από τα Κοινοτικά Ταμεία, δημιουργεί ευνοϊκό πλαίσιο για προώθηση προγραμμάτων και επενδυτικών έργων στο γεωργικό τομέα, ενώ τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) παρέχουν σημαντικές δυνατότητες για ολοκληρωμένη ανάπτυξη γεωργικών κλάδων και περιοχών.

Το Υπουργείο Γεωργίας παρακολουθεί τις εξελίξεις στην διαδικασία ολοκλήρωσης της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς προς την κατεύθυνση αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχει το νέο κοινοτικό πλαίσιο. Ταυτόχρονα, όμως διαπραγματεύεται την εξαίρεση της Ελλάδας από ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις, ώστε η προσαρμογή της ελληνικής γεωργίας στο νέο κοινοτικό καθεστώς να γίνει προγραμματισμένα, χωρίς κλυδωνισμούς και κοινωνικές αναστατώσεις.

Όσον αφορά ειδικότερα την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς, ο γεωργικός τομέας εμπλέκεται σε θέματα κατάργησης τεχνικών εμποδίων (εναρμόνισης νομοθεσιών) στους τομείς της κτηνιατρικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για ζωοτροφές και την φυτουγεία και της νομοθεσίας πολλαπλασιαστικού υλικού, χημικών προϊόντων (λιπασμάτων) και τροφίμων.

Στους τομείς αυτούς το παράρτημα της Λευκής Βίβλου περιλαμβάνει 115 προτάσεις ή ομάδες προτάσεων που έχουν υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθούν στο Συμβούλιο μέχρι το 1992 με βάση συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.

1. Κτηνιατρική νομοθεσία

Περιλαμβάνει συνολικά 50 θέματα που μπορούν να καταταγούν σε

τρεις ενότητες:

1.1. Γενετική βελτίωση των ζώων

Τα θέματα αναφέρονται σε ενοποίηση της νομοθεσίας σχετικῶς με τα ζῶα αναπαραγωγῆς, κατὰ τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Στην Ελλάδα, ἡ παραγωγή απογονικῶς ελεγχμένων ζώων αναπαραγωγῆς εἶναι ουσιαστικῶς ἀνύπαρκτη. Ἡ βελτίωση τοῦ ζωικοῦ μας κεφαλαίου στηρίζεται κυρίως στις εισαγωγές ζωντανῶν ζώων ἢ κατεψυγμένου σπέρματος. Οἱ αυστηρές προδιαγραφές καὶ ἡ παροχή ὅλων των ἀπαραιτήτων στοιχείων στον τομέα αὐτό θα αὐξήσει τις ἐγγυήσεις ὡς πρὸς τὴν ποιότητα των εισαγόμενων ζώων ἢ σπέρματος.

1.2. Υγεία των ζώων

Στην κατηγορία αὐτὴ υπάγονται:

- α) Μέτρα γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση διαφόρων ἀσθενειῶν (φυματίωση, βρουκέλλωση καὶ λεύκωση βοοειδῶν, κλασσικὴ καὶ ἀφρικανικὴ πανώλη χοίρων, ἀφθώδεις πυρετοὶ, νόσος AUJERSKY, πνευμονία βοοειδῶν (Ισπανία Πορτογαλία), καταρροϊκὸς πυρετὸς (ἐλληνικὰ νησιά), βρουκέλωση μικρῶν μυρμηκαστικών, ἐχίνοκοκκίαση, υδατίδωση). Ἡ χώρα μας ἔχει υιοθετήσει κατὰ κανόνα εὐνοικὴ στάση γιὰ τέτοια μέτρα, των οποίων οἱ ἐπιπτώσεις θα εἶναι περιορισμένες καὶ θα ἀντισταθμίζονται ἀπὸ τὴ βελτίωση τῆς υγείας τοῦ ζωικοῦ κεφαλαίου. Στὰ μέτρα αὐτὰ υπάγεται καὶ ἡ δημιουργία ἐιδικοῦ κτηνιατρικοῦ ταμείου, θέμα που μας ἐνδιαφέρει ἀμεσα γιὰ ἐξασφάλιση των ἀναγκαίων πιστώσεων, προκειμένου νὰ χρηματοδοτηθοῦν ἐιδικὰ προγράμματα καταπολέμησης νοσημάτων.
- β) Μέτρα ἐλέγχου διακινουμένων στο ἐνδοκοινοτικὸ ἐμπόριο ἢ εισαγομένων ἀπὸ τρίτες χώρες ζώων, ὅπως:

i) παροχή δυνατότητας ελέγχου των ζώων στις εκτροφές προέλευσης και στον τόπο προορισμού, θέμα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη χώρα μας,

ii) απλοποίηση των υγειονομικών πιστοποιητικών των ζωντανών ζώων,

iii) τροποποίηση των κανονισμών ελέγχου στα σημεία εισόδου,

iv) οδηγίες για υγειονομικές διασφαλίσεις κατά τη διακίνηση ιπποειδών - βοοειδών - χοίρων - ιχθύων - πουλερικών - αυγών εκκόλαψης - σκύλων - γατών,

ν) όργανα ελέγχου, δισαιτησίες κλπ.

Στον τομέα αυτό, η χώρα μας, σαν χώρα εισαγωγική, είχε πάντα καθιερωμένους αυστηρούς ελέγχους. Αναμένεται να υπάρξει απλούστευση ή περιορισμός των διαδικασιών και των ελέγχων στο εμπόριο με τρίτες χώρες. Δεδομένης της υποδομής που υπάρχει σήμερα στη χώρα, δεν θεωρείται ότι θα υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις από τέτοιες ρυθμίσεις.

1.3. Υγιεινή προϊόντων ζωικής προέλευσης

Στον τομέα αυτόν περιλαμβάνονται:

α) Ρυθμίσεις για τον υγειονομικό και ποιοτικό έλεγχο των προϊόντων ζωικής προέλευσης, όπως κατάλοιπα ορμονών, κατάλοιπα αντιβιοτικών, έλεγχοι καταλοίπων, και μικροβιολογικοί έλεγχοι. Οι ρυθμίσεις αυτές προυποθέτουν κάποιες οικονομικές επιπτώσεις για επάνδρωση, εξοπλισμό, χρηματοδότηση κτηνιατρικών εργαστηρίων.

β) Ρυθμίσεις για την παραγωγή και εμπορία προϊόντων ζωικής προέλευσης, όπως:

i) εμπόριο με τρίτες χώρες και ενδοκοινοτικό εμπόριο ζωικών

προϊόντων.

ii) ποιοτικές προδιαγραφές.

iii) πιστοποιητικά υγείας

iv) διαιτησίες σε περίπτωση διαφωνιών

v) κτηνιατρικοί έλεγχοι

vi) εφαρμογή κανόνων υγιεινής

Στον τομέα αυτόν η Ελλάδα έχοντας εισαγωγική παράδοση έχει καθιερώσει αυστηρούς προστατευτικούς για τον καταναλωτή κανόνες, ενώ στον κοινοτικό χώρο υπάρχει τάση απλούστευσης.

2. Νομοθεσία για τις ζωτροφές

Περιλαμβάνει τρεις προτάσεις για θέματα εμπορίας ζωοτροφών και ανεπιθύμητων ή παθογόνων ουσιών στις ζωτροφές.

Οι ρυθμίσεις αυτές είναι προστατευτικές για την κτηνοτροφία, δεν δημιουργούν μεγάλες οικονομικές επιβαρύνσεις ή άλλα προβλήματα, και η στάση μας είναι γενικά ευνοϊκή.

Σημειώνεται πάντως, ότι η πλήρης εφαρμογή των ρυθμίσεων στην πράξη συνεπάγεται διοικητικό κόστος (έλεγχοι προδιαγραφών κλπ.).

3. Νομοθεσία φυτοϋγείας

Περιλαμβάνει 20 προτάσεις για θέματα προστασίας φυτών, σχετικών προδιαγραφών, υπολλειμμάτων φυτοφαρμάκων σε φρούτα και λαχανικά, εμπορίας φυτοφαρμάκων, ελέγχων, ερευνητικών προγραμμάτων, πιστοποιητικών φυτουγείας, εναρμόνισης προτύπων, επιβλαβών οργανισμών πολλαπλασιαστικού υλικού και σήμανσης τροφίμων. Τεχνικής φύσης προβλήματα δημιουργεί "πρόταση" σχετική με τα εγκεκριμένα φυτοφάρμακα, ενώ η πρόταση για ολική εναρμόνιση των μέγιστων υπολλειμμάτων φαρμάκων στα οπωροκηπευτικά θα

δημιουργήσει πρόβλημα επάρκειας των υφιστάμενων εργαστηρίων.

4. Νομοθεσία για το πολλαπλασιαστικό υλικό

Αφορά 6 προτάσεις σχετικές με πιστοποίηση σπόρων, πολλαπλασιαστικό υλικό δένδρων καλλωπιστικών φυτών, τροποποίηση οδηγιών περί εμπορίας σπόρων και θέσπιση κοινοτικής νομοθεσίας για προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού και για έλεγχο της βιοτεχνολογίας. Επίσης νομοθεσίας για κοινοτικό σύστημα εμπορίας σποροφύτων και νεαρών φυτών. Οι επιπτώσεις στην Ελλάδα αφορούν κυρίως το πολλαπλασιαστικό υλικό δένδρων φυτών, κλάδος που σήμερα προστατεύεται από τις εισαγωγές, λόγω επάρκειας της ελληνικής παραγωγής. Η πρόταση επίσης για προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού θα άρει άλλο ένα στοιχείο έμμεσης προστασίας της εγχώρα παραγωγής (μη εγκατάσταση σήμερα τέτοιων οίκων στην χώρα λόγω έλλειψης νομοθεσίας), τα προβλήματα όμως δεν θα είναι ιδιαίτερα σοβαρά.

5. Νομοθεσία για τα λιπάσματα.

Αφορά 5 οδηγίες (Νιτρική αμμωνία, υγρά λιπάσματα, δευτερεύοντα λιπάσματα, ιχνοστοιχεία, μέθοδος ανάλυσης δευτερευόντων λιπασμάτων και ιχνοστοιχείων). Οι οδηγίες αυτές δεν δημιουργούν κανένα πρόβλημα οικονομικό, ανταγωνισμού ή προσαρμογής.

6. Νομοθεσία τροφίμων

Αφορά 18 προτάσεις, σε τέσσερες από τις οποίες έχει συναρμοδιότητα το Υπουργείο Γεωργίας (ετικέτες τροφίμων, τρόφιμα ταχείας κατάψυξης, ακτινοβολήση τροφίμων και προϊόντα κακάο). Πρόκειται για ρυθμίσεις που είτε ευνοούν τον καταναλωτή,

(δημιουργώντας πρόσθετες υποχρεώσεις στους μεταποιητές), είτε ρυθμίζουν θέματα που σχετίζονται με μεθόδους μεταποίησης - τεχνολογίας κλπ., χωρίς να δημιουργούνται σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις από την εφαρμογή των μέτρων αυτών.

Συμπερασματικά, όσον αφορά την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς, η εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, η οποία θεσπίσθηκε με την Συνθήκη της Ρώμης, έχει ήδη ενοποιήσει την ευρωπαϊκή αγορά των γεωργικών προϊόντων. Συνεπώς για την γεωργία δεν προβλέπονται σημαντικές ανακατατάξεις, λόγω εφαρμογής της Λευκής Βίβλου. Τα διάφορα μέτρα απελευθέρωσης του ενδοκοινοτικού εμπορίου με την καθιέρωση κανόνων εμπορίας και ελέγχων, θα είναι σε ορισμένες περιπτώσεις ευνοϊκότερα για τον παραγωγό-μεταποιητή (ζωικά προϊόντα, όπου η νομοθεσία γίνεται χαλαρότερη) και σε άλλες δυσμενέστερη (φυτικά προϊόντα, όπου η εθνική αντίστοιχη νομοθεσία είναι ανύπαρκτη ή χαλαρότερη).

10. Τουρισμός

Για τον ελληνικό τουρισμό, το 1992 αποτελεί ορόσημο προσαρμογής στις κοινοτικές διαδικασίες έτσι ώστε να μεγιστοποιηθούν οι δυνατότητες και να ελαχιστοποιηθούν τα αρνητικά φαινόμενα μέσα από την συνειδητοποίηση των προβλημάτων και την αξιολόγηση των ευκαιριών που προδιαγράφονται με την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής αγοράς.

Κύριο χαρακτηριστικό της ανάπτυξης της ενιαίας αγοράς είναι το φαινόμενο της καθετοποίησης τόσο από άποψη οργάνωσης όσο και από άποψη εκμετάλλευσης των παρουσιαζόμενων ευκαιριών. Η εννοιά της καθετοποίησης στον τομέα του τουρισμού συνίσταται στην οργάνωση μεγάλων τουριστικών κοινοτικών οργανισμών με τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετείται ο τουρίστας - πελάτης από τη στιγμή της παρουσίασής του στο ταξιδιωτικό γραφείο στο εξωτερικό μέχρι τη στιγμή επιστροφής του στη χώρα από την οποία ξεκίνησε. Η όλη ενδιαμέση πορεία του, -το τουριστικό πακέτο- δηλαδή, θα γίνει προσπάθεια να ελέγχεται από το μεγάλο τουριστικό οργανισμό, (η μεταφορά, αεροπορική και οδική, το τουριστικό κατάλυμα, η διατροφή και η διασκέδασή του).

Η καθετοποίηση θα οδηγήσει, εκτός από τον έλεγχο και την επιρροή στο χώρο της ζήτησης, σε ανάλογη κατάσταση και στο χώρο της προσφοράς. Η όλη αυτή κίνηση μεγάλων ευρωπαϊκών τουριστικών οργανισμών στοχεύει, με τη δημιουργία ολιγοπωλιακής κατάστασης μετά από την εξαγορά μικρών ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, στον πλήρη έλεγχο της αγοράς και βασίζεται αναμφισβήτητα στην

εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα οργανωμένα τραπεζικά συστήματα των μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών της Κοινότητας.

Οι ελληνικές τουριστικές επιχειρήσεις, πρέπει να συνενώσουν τις δυνάμεις τους στους διάφορους τομείς της τουριστικής δραστηριότητας και να επιδιώξουν ενεργό διείσδυση σε χώρες αποστολής τουριστών. Απαραίτητη προϋπόθεση για να το πετύχουν αποτελεί η ανάγκη άμεσης και αποτελεσματικής βοήθειας από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ώστε να έχουν ανάλογη υποστήριξη με τους κοινοτικούς ανταγωνιστές τους. Η εκ μέρους των ελληνικών τραπεζών αξιολόγηση των ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων πελατών τους με βάση το κριτήριο της χρηματοοικονομικής κατάστασης και των επιχειρηματικών προοπτικών τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση ενόψει του 1992.

Για την καλύτερη χάραξη στρατηγικής με στόχο την αντιμετώπιση της καθετοποίησης, εκτός από την προσπάθεια ελέγχου της ζήτησης, ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί σε τρία κυρίως θέματα:

1) τη διαδικασία συνειδητοποίησης των διεργασιών που συντελούνται από τον τουριστικό κλάδο (επιχειρηματίες και εργαζόμενοι),

2) τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών με την άμεση υιοθέτηση νομοθετικών ρυθμίσεων (αστέρες ξενοδοχείων, κλπ.) και με προγράμματα εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης των εργαζομένων και των εργοδοτών,

3) τη συμπλήρωση και την επαύξηση της τουριστικής προσφοράς με έργα ειδικής τουριστικής υποδομής με στόχο την προσέλκυση ειδικών μορφών τουρισμού (μαρίνες, χιονοδρομικά κέντρα,

υδροθεραπευτήρια, γήπεδα γκολφ, συνεδριακά κέντρα κλπ.)

Ηδη η κυβέρνηση μελετά μέτρα και προωθεί προοπτικές για ουσιαστικά αποτελέσματα στα τρία παραπάνω θέματα. Παράλληλα κινείται δραστήρια για την άμβλυνση της εποχικότητας του ελληνικού τουρισμού, η οποία όταν επιτευχθεί, εκτός από τα άλλα θετικά αποτελέσματα που θα έχει για την οικονομία της χώρας, θα συντελέσει στην κατά κάποιο τρόπο αποσύνδεση της επενδυτικής απόφασης από την ύπαρξη αναπτυξιακών νόμων γενικότερα.

Η ελευθερία διακίνησης κεφαλαίων και εργαζομένων στην Κοινότητα στον τομέα του τουρισμού είναι παράγοντες που μπορούν να αποδειχθούν θετικοί αλλά και αρνητικοί για τη χώρα μας ανάλογα με το επίπεδο προετοιμασίας και προγραμματισμού των ενεργειών μας.

Η πολιτική των αεροπορικών μεταφορών αποτελεί αναπόσπαστα συνδεδεμένο αντικείμενο για τη χάραξη τουριστικής πολιτικής. Η σχέση αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι το 75% του συνόλου των τουριστών που διακινούνται από και προς τη χώρα μας χρησιμοποιούν την αεροπορική μεταφορά είτε σαν επιβάτες του εθνικού αερομεταφορέα είτε χρησιμοποιούντες πτήσεις τσάρτερ. Ειδικότερα το συγκριτικό μειονέκτημα της χώρας μας σε σχέση με άλλες Μεσογειακές χώρες της Κοινότητας είναι η μεγαλύτερη χρονοαπόσταση από τις κύριες χώρες-πηγές τουρισμού του Βορρά. Αυτό δημιουργεί επιπτώσεις στη διαμόρφωση της συνολικής τιμής του τουριστικού πακέτου και της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουρισμού. Η διαβλεπόμενη φιλελευθεροποίηση ναύλων και διαδικασιών επιβάλλει την άμεση συνολική και ουσιαστική παρέμβαση στον τομέα των

αερομεταφορών σαν ουσιαστικό στοιχείο για την επιβίωση του ελληνικού τουρισμού μέσα στο οικονομικό περιβάλλον που οριοθετείται από το 1992.

Προκειμένου ο ελληνικός τουρισμός να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις παρουσιαζόμενες δυσκολίες θα πρέπει να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες που παρέχονται σε κοινοτικό επίπεδο. Οι δυνατότητες αυτές αναφέρονται ενδεικτικά στα εξής:

1) χρησιμοποίηση και απορρόφηση όσο το δυνατόν μεγαλύτερων κοδυλίων από τα κοινοτικά ταμεία,

2) προσπάθεια δημιουργίας κοινής ευρωπαϊκής αντίληψης για τα τουριστικά θέματα με στόχο τη διαμόρφωση συνεννοητικής τουριστικής πολιτικής των κρατών-μελών,

3) προώθηση κοινών συστημάτων στατιστικής και πληροφορικής στον τουριστικό τομέα.

Τέλος οι ευκαιρίες που θα παρουσιασθούν από την ενιαία αγορά των 320 εκατομμυρίων πολιτών - καταναλωτών θα είναι σημαντικά ουσιαστικότερες από τα προβλήματα που θα προκύψουν. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι θα πρέπει να προηγηθεί σωστή ενημέρωση και οργάνωση και να δοθούν ρεαλιστικές λύσεις βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η τόνωση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί παράλληλα και μηχανισμό ελέγχου για την καταπολέμηση παρασιτικών φαινομένων που δυστυχώς παρουσιάζονται στον ελληνικό τουριστικό τομέα. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς προσφέρει τις ευκαιρίες για να δοθούν λύσεις σε προβλήματα που από καιρό αντιμετωπίζει η ελληνική τουριστική οικονομία.

11. Μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις

Ο τομέας των μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων (ΜΜΕ) αντιπροσωπεύει το 99% του συνόλου της μεταποίησης. Οι ΜΜΕ απασχολούν το 65% περίπου των εργαζομένων στη μεταποίηση, παράγουν το 40% περίπου του ακαθάριστου προϊόντος της μεταποίησης και καλύπτουν το 20% περίπου των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων. Στο χώρο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το ποσοστό των επιχειρήσεων που απασχολούν μέχρι 50 άτομα είναι πάνω από 90% στις περισσότερες χώρες. Στην Ιταλία το ποσοστό είναι 97,1% στη Γερμανία 94,5% στο Βέλγιο 94,1% με τελευταία τη Δανία με 74,5%.

Εκεί που η χώρα μας διαφοροποιείται σημαντικά από τις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, είναι στο τομέα της απασχόλησης όπου οι ΜΜΕ των άλλων χωρών-μελών απασχολούν το 17-25% του συνόλου των εργαζομένων στη μεταποίηση με εξαίρεση την Ιταλία όπου είναι 37,6% ενώ στη χώρα μας το αντίστοιχο ποσοστό είναι 62,6%.

Ο κατακερματισμός της παραγωγής σ'ένα δυσανάλογα μεγάλο αριθμό πολύ μικρών επιχειρήσεων παρουσιάζει μειονεκτήματα στο επίπεδο της εθνικής οικονομίας. Τα κυριώτερα προβλήματα των ελληνικών ΜΜΕ μπορούν να εντοπισθούν στους τομείς της διοίκησης επιχειρήσεων, της οικονομικής διαχείρισης, της χρηματοδότησης, των εξαγωγών, των προμηθειών πρώτων υλών και, τέλος, του μάρκετινγκ.

Ο χώρος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποτελεί μια σημαντική πρόκληση για τις ελληνικές ΜΜΕ ιδιαίτερα λόγω του σημαντικού

αριθμού τους με όλα τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που μπορεί να προκύψουν από μια τέτοια οικονομική ενσωμάτωση.

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αξιολογώντας το δυναμισμό και το σπουδαίο ρόλο που μπορεί να παίξουν οι ΜΜΕ στο χώρο της Ενιαίας Αγοράς δημιούργησε μια επιτροπή δράσης (task-force) για τις ΜΜΕ και εκπόνησε ένα κοινοτικό πρόγραμμα δράσης. Σε αυτό παρουσιάζεται μια συνολική εικόνα των κυριότερων προγραμμάτων που αφορούν τις ΜΜΕ και τα οποία θα πραγματοποιηθούν τόσο στο κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Το πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ΜΜΕ προσθέτοντας στις εφαρμοζόμενες Εθνικές πολιτικές μια ευρωπαϊκή διάσταση που θα έχει καθαρά κοινοτικό χαρακτήρα και δεν θα υποκαταστήσει ή θα παρεμβαίνει στις ενέργειες των κρατών-μελών στο τομέα αυτό. Μετά από διάλογο με τις ευρωπαϊκές οργανώσεις που εκπροσωπούν τις ΜΜΕ, με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τα ανεξάρτητα κέντρα ερευνών και τα κράτη-μέλη, κατέληξαν στο προσδιορισμό δύο βασικών στόχων για τις κοινοτικές ενέργειες, οι οποίοι απορρέουν από τα προβλήματα και τις ανάγκες των ΜΜΕ. Ο πρώτος στόχος της Επιτροπής αποβλέπει στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ με τη προοπτική της μεγάλης ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς. Σ' αυτό το στόχο αντιστοιχούν επτά επιμέρους προγράμματα: i) Προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος και αναγνώριση του κοινωνικού ρόλου του ανεξάρτητου επιχειρηματία, ii) βελτίωση του διοικητικού πλαισίου, iii) έλεγχος της ολοκλήρωσης της ευρωπαϊκής αγοράς, iv) προσαρμογή του εταιρικού

δικαίου, ν) υγιής διάρθρωση του ανταγωνισμού, νί) φορολογικό πλαίσιο για την παροχή κινήτρων, νii) βελτίωση του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Ο δεύτερος στόχος συνίσταται σε μια θετική συμβολή για την αντιμετώπιση των αναγκών που συνδέονται με την ικανότητα προσαρμογής των ΜΜ. Ο στόχος αυτός αφορά τόσο το πρόβλημα της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων όσο και εκείνο της ανάπτυξης των ήδη υφιστάμενων. Αντιστοιχεί δε σε προγράμματα κατάρτισης, πληροφόρησης, προώθησης εξαγωγών, δημιουργίας επιχειρήσεων και καινοτομιών, συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και τέλος διεύρυνσης της κεφαλαιακής βάσης.

Ενας από τους στόχους της Επιτροπής είναι να συμβάλλει όσο το δυνατό περισσότερο για να ξεπεραστούν τα προβλήματα που συνδέονται με την ικανότητα προσαρμογής των ΜΜΕ στα νέα δεδομένα. Σημαντική θέση σ' αυτό το τομέα κατέχει η κατάρτιση και η σωστή ενημέρωση των επιχειρηματιών. Στα πλαίσια του κοινοτικού προγράμματος δράσης, δημιουργήθηκαν από την Επιτροπή και διάφορους εθνικούς φορείς, Κέντρα Πληροφοριών για τις επιχειρήσεις, που κύριο στόχο έχουν τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των επιχειρήσεων με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για θέματα που αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι επιχειρήσεις και τα συλλογικά τους όργανα θα μπορούν με τη μεσολάβηση του Κέντρου Πληροφοριών να μεταφέρουν στις αρμόδιες υπηρεσίες της Κοινότητας προτάσεις για τις επιπτώσεις που έχουν οι πολιτικές αποφάσεις ή τα προγράμματα της Κοινότητας στην

επιχειρηματική δραστηριότητα και στην εν γένει λειτουργία τους.

Στη χώρα μας λειτουργούν τρία "Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφοριών για τις Επιχειρήσεις" που παρέχουν τις πιο κάτω υπηρεσίες:

1. Παροχή πληροφοριών και συμβουλών σχετικά με τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας π.χ. ΜΟΠ, SPRINT, COMMET κ.α.
2. Πληροφορίες για πηγές χρηματοδότησης.
3. Εφαρμογή ενεργειών και προγραμμάτων που έχουν αναληφθεί από την εξεταστική επιτροπή για τις ΜΜΕ.
4. Παροχή πληροφοριών από τράπεζες πληροφοριών σχετικά με τους τομείς κρατικών προμηθειών, τεχνικών προδιαγραφών, ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων, κεφαλαίων και υπηρεσιών.

Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφοριών (Euro-Info-Centers) λειτουργούν στην Αθήνα στον ΕΟΜΜΕΧ

Ξενίας 16
115 28 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 779.4229
TELEX: 218819 HMIH GR
TELEFAX: 779.9647

στο ΕΒΕΑ

Ακαδημίας 7-9
106 71 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 362.7337
TELEX: 215707 EVEA GR
FAX : 360.7897

και στη Θεσσαλονίκη στο Σύνδεσμο Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδας

Πλ. Μοριχόβου 1
546 25 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ
Τηλ.: 539682
TELEX: 418310 AING GR